ANALE

HA

MIT ZUSTIMMUNG

FREITAG,

IM HÖ

ÜBER

DRUC

.NALECTA LAERTIANA.

HABILITATIONSSCHRIFT

DURCH WELCHE

.USTIMMUNG DER HOHEN PHILOSOPHISCHEN FAKULTÄT
DER UNIVERSITÄT LEIPZIG

ZU SEINER

FREITAG, DEN 16. JUNI, NACHMITTAGS 5 UHR
IM HÖRSAALE No. 23 DES ALBERTINUMS

ZU HALTENDEN PROBEVORLESUNG

ÜBER OVIDS METAMORPHOSEN

ERGEBENST EINLADET

DR. EDGAR MARTINI.

LEIPZIG,
DRUCK VON J. B. HIRSCHFELD.
1899.

VIRIS SUMME REVERENDIS

HERMANNO USENERO

BONNENSI

NEC NON

HERMANNO DIELSIO

BEROLINENSI

HUNC LIBELLUM

GRATI ANIMI INTERPRETEM

ESSE VOLUIT

E. M.

ANALECTA LAERTIANA

PARS PRIMA

SCRIPSIT

EDGARUS MARTINI
PHIL. DR.

PRAEFATIO.

Ad gravissimam de libris Laertianis quaestionem primus hoc saeculo accessit Curtius Wachsmuthius qui in *Corpusculi poesis epicae Graecae ludibundae* fasc. II (1885) pg. 51 proxx. adcuratam potiorum Laertianae scriptionis codicum enumerationem exhibuit meliorumque librorum stemma constituit. quo fundamento innisus praesidiisque amplioribus instructus paucis annis post Hermannus Usenerus in praefatione *Epicureorum* pg. VI sqq. rem a Wachsmuthio incohatam continuavit atque felicissimo promovit successu. quod tamen post hasce curas vere palmares quaestio illa nequaquam iam videtur esse absoluta, tres potissimum res in causa sunt. primum enim uterque vir doctissimus praefationis angustiis praepeditus erat, quo minus plenam copiosamque argumenti tractationem proponeret; deinde non de omnibus libris Laertianis tam adcurate edocti erant quam expetendum optandumque erat: quid, quod quorundam codicum nullam omnino tenuere notitiam? praeterea Usenerus pro consilio suo se continuit in iis libris examinandis discribendisque qui Laertii librum X praeberent integrum eque memoria huius libri quae ratio inter Laertianos codices intercederet effecit. atqui libri ab Usenero neglecti ad intellegendam Laertii codicum cognationem partim saltem summi momenti sunt et id quod multo gravius est, Laertii memoriae ratio in antica eius operis parte alia est, alia in postica. re ita comparata operae pretium facturus erat qui totam de Laertianae scriptionis libris quaestionem de integro institueret adhibitis omnibus quicumque exstant codicibus. equidem ut tribus his annis studia mea a Posidonio ad Laertium Diogenem conferrem eximia erga me **Curtii Wachs-**

muthii, praeceptoris dilectissimi uniceque de me promeriti, benevolentia factum est. qui abiecto consilio Laertii edendi princeps mihi exstitit ad ingrediendam studiorum Laertianorum rationem. simul omnia mihi tradidit quaecumque ipse ad exornandam illius scriptoris editionem olim conlegerat cohortatusque est ut ne nimis diu iusta Diogenis scripturae editio desideraretur, ante omnia libris manu exaratis Laertii conquirendis explorandisque operam navarem. quod mandatum ut persequerer, ineunte anno 1897 in Italiam profectus sum ubi quattuor menses commoratus potiores qui ibi adservantur Diogenis codices quam poteram adcuratissime excussi. initio anni 1898 Parisios migravi ut Laertii libros Parisienses inspicerem. mense Martio eiusdem anni Italiam iterum adii ideo potissimum ut recentiores Diogenis codices noscerem. denique proximo autumno Raudniciam Bohemiae me contuli ubi in bibliotheca principis a Lobkowitz ceterum satis commode etiam antiquis membranis instructa bene latet volumen Laertii scriptionem continens. attamen in tanta rerum opportunitate nisi plurimi viri doctissimi studia mea et auxilio et auctoritate sua adiuvissent, plene et perfecte de causa proposita disceptare haud licuisset. prae ceteris autem grato mihi animo nominandus est Hermannus Dielsius, vir summus, qui quam ipse diligentissime summaque cum adcuratione confecerat codicis Parisini gr. nr. 1759 conlationem liberalissime utendam mihi concessit. quo beneficio quanto opere studia mea sublevarit dicere vix possum. insigniter porro de me meriti sunt Segofredus Meklerus, vir humanissimus, qui rogantem me de lectionibus codicis Vindobonensis gr. nr. 106 officiosissime non semel edocuit; Fridericus Kenyon, artis palaeographicae inter paucos peritissimus existimator, qui benigne mihi codicis Arundeliani gr. nr. 531 transmisit lectiones; Montague James, celeberrimus musei Cantabrigiensis praefectus, qui in usum meum plurimos codicis Cantabrigiensis gr. R. 9. 18, 19 locos inspexit; Drerupius meus, qui permultas codicis Monacensis gr. nr. 159 scripturas mecum communicavit; Hieronymus Vitellius, qui mihi aliquot lectiones cod. Laur. LXIX

28 comiter largitus est; Joannes Graeven, qui me de locis quibusdam cod. Urb. gr. 109 certiorem fecit; postremo insigni sibi me devinxere benignitate Henricus Omont, bibliothecae Parisinae antistes, nec non Maximilianus Dvořák, principis a Lobkowitz strenuus bibliothecarius. quibus omnibus viris humanissimis pro singularibus in me meritis gratias hoc loco persolvere liceat quam amplissimas. denique ingratissimus essem, nisi etiam viris summatibus qui Albrechti, professoris in alma Universitate Lipsiensi olim inlustrissimi, legatum dispensant, laudes gratesque qua par est agerem reverentia.

Plagularum corrigendarum laborem mecum sustinere voluit Ricardus Schulze, gymnasii Budissini professor, praeceptor carissimus, veteribus novum benigne adiciens beneficium.

I.

Codicum Laertianorum descriptio.

Priusquam exponamus quae ratio inter libros manu exaratos Laertii Diogenis *De vitis placitisque clarorum philosophorum* scriptionis intercedat, forsitan conducat codices Laertianos quicumque hucusque innotuere observatis temporibus dinumerare eorumque habitum speciemque praecise adumbrare. qua ratione id dumtaxat vitatur quod mihi semper permolestum visum est ne ipsa de librorum memoria disquisitio descriptionibus identidem interrumpatur.

Librorum Laertii qui ad aetatem nostram pervenerunt — sunt autem, ut hoc statim dicam, ad unum omnes minuscula q. v. litteratura conscripti — nullus ultra saeculum **XII** ascendit; ad hoc autem pertinet vetustissimus eorum

I) **Codex Burbonicus gr. III B 29** (nr. **253** in Cyrilli catalogo, nobis **B**). cuius codicis antiqua sedes erat bibliotheca Farnesina *a Capo di Monte* unde hoc nostro saeculo in bibliothecam transportatus est Burbonicam quam hodie bibliothecam Musei nationalis vocare malunt. membranaceus est codex formaque quartanaria. paginae fere sunt vicenum senum versuum, versus circiter quadragenarum ternarum litterarum. continet fol. 1^r—246^r Laertii Diogenis opus, fol. 246^v—247^v alia manu exaratum atque Laertium indicem illum Plutarcheorum scriptorum quem qui fabricatus est a filio Plutarchi concinnatum pingui artificio simulavit (cf. C. Wachsmuthium *Philol.* vol. XIX pg. 577 proxx. et Dielsii *Doxogr.* pg. 27). initio autem Laertiana scriptio mutila est, si quidem inscriptione

caret et a libri I § 4 extrema (*φιλοσοφίας· ἧς*) incipit: nimirum codicis primum folium vel prima folia abscissa sunt. subscriptio in calce libri X (fol. 246ʳ med.) exstat haec: ΛΑΕΡΤΙΟΥ ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΒΙΩΝ ΚΑΙ ΔΟΓΜΑΤΩΝ ΣΥΝΑΓΩΓΗΣ (sic) ΤΩΝ ΕΙΣ Ι ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ. consimiliter subscriptum est libro VIII (fol. 190ᵛ) et IX (fol. 214ᵛ). codex partim est rescriptus (cf. in primis fol. VII et IX) fuitque prima scriptura ipsa quoque minuscula. librarius autem Laertii sat diligenter munere suo functus est, cum litterae nitide et aequabiliter pictae sint. compendia inveniuntur pauca; constanter fere voces *ἄνθρωπος, θεός, φησί, φασί* compendiose scribuntur, interdum etiam articuli. nomina propria plerumque lineola supra ducta ornata sunt. ubi res memorabiles narrantur, librarius haud raro in margine posuit sigillum *σή* (quo de cf. Gutschmid *Neue Heidelb. Jb.* I pg. 230). primam cuiusque capitis litteram vel vocem rubricatori explendam reliquit. nec vero hic omissa addidit, sed corrector prior pigmento usus subnigro. interpunctio neque constanter adhibita est neque usquequaque recte; persaepe punctum supra lineam conlocatum enuntiationem terminatam esse significat; hic illic etiam intra enuntiata ad membra eorum distinguenda comma positum est. quod ad orthographiam attinet, dici vix potest quam spissi sint errores per itacismum procreati: quippe commiscentur mira quadam obstinatione *ι* et *ει*, *ι* et *η*, *η* et *ει*, *υ* et *ι*, *ε* et *αι* et quae sunt similia adeo ut dubium mihi videatur esse, exstetne alter codex tam foede quovis itacismi genere inquinatus. *ι* mutum a librario aut omittitur aut pari magnitudine litterae ad quam pertinet adscribitur aut minuta forma subnectitur. *ν* paragogici ponendi nulla ratio est: et adicitur ante consonantes et omittitur ante vocales. de prosodia denique hoc unum commonuerim: retinere saepe numero enclitica tam monosyllaba quam bisyllaba accentum suum ubi nos eum aut in vocem praecedentem transferre aut omnino supprimere consuevimus (e. gr. I 22 *δημόκριτος φασὶ*; I 25 *πλεῖστον φησὶ*; I 83 *δὲ φησὶ*. ad rem cf. Schneideri *Callimacheorum* vol. I pg. XIV sqq.).

Menda scripturae paucissima ipse librarius inter scribendum correxit, plurima sustulit corrector aliquis saeculi XIV (**B**²) qui uti solet atramento paullo obscuriore quam librarius. ac multa quidem ille emendavit vitiosis litteris scalpello erasis, multa ilico correxit. maximam autem curam impertivit cum itacismis eluendis tum interpunctioni emendandae: quo in studio tamen plus semel lapsus est. puncta bina in fine maiorum colorum conlocata ad eum revertuntur. sedulo lacunas a librario relictas supplevit, rarissime hiatum reliquit apertum (e. gr. l. V 60)[1]. ubicumque autem in contextu scriptoris aut epistulae aut versus aut testamenta leguntur, in margine adpinxit signum ϛ. raro adscripsit sigillum *σή*. multae denique notulae quibus ea quae narrantur strictim indicantur ab eo profectae sunt, praecipue illae quae per librum tertium dispersae inveniuntur.

Tertia manus (**B**³) cuius atramenti color limpidissimus est rarissime comparet. correxit perpauca in margine libri; fol. LXVII adscripsit vocabula *θεός, ἰδέαι, περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν*. ceteroqui, ni egregie fallor, nisi in libris III—V nulla eius deprehenduntur vestigia.

Postremo commemorem maximas in codice Burbonico turbas progenitas esse oscitantia bibliopegi: de quibus curate rettulit Erwinus Rohdeus in progr. Nietzschei quod inscribitur *Beiträge z. Quellenk. u. Kritik d. Laert. Diog.* (Basil. 1870) pg. 17 sqq.

Saeculo **XIII** tres libri adsignandi sunt. quorum antiquissimus est

II) **Codex Vaticanus gr. nr. 1302 (V)** qui priusquam Vaticanae bibliothecae insereretur, Fulvii Ursini (1529—1600) erat. bombycinus est formaque maxima. in quo perscribendo complures manus elaboraverunt. continet autem fol. 1ʳ—82ᵛ Laertii Diogenis opus inde a l. I 1 usque ad l. VI 66; fol. 83ʳ—140ᵛ med. Theophr. *Exc. phys.*; fol. 140ᵛ med. — 148ᵛ

1) Scilicet proprium erat librarii codicis Burbonici quotienscumque quae in exemplo quo utebatur erant legere nequiverat, spatium maius minusve litteris vacuum relinquere.

med. [Aristotelis] *De Xenoph. Gorg. Zen.*; fol. 148^{v} med. — 165^{v} [Aristotelis] *Auscult. mirab.* quae omnia unus conscripsit librarius cuius paginae versuum sunt 33, versus 47—52 litterarum. alia manus exaravit fol. 169^{r}—192^{v} Homeri *Odysseae* l. I—VI; tertia quaedam fol. 195^{r}—202^{v} Marcellini *Vitam Thucydidis*; Dionysii Hal. libr. *De propr. Thuc.*; quarta denique fol. 203^{v}—218^{v} [Alexandri] Aphrod. libr. *De mixtione.* primam libri Vaticani partem (fol. 1^{r}—165^{v}) saeculo XIII ortam esse iure homines docti adseverant. fuisse Laertii scriptionem olim integriorem casuque nescio quo in fine mutilatam esse extremae paginae habitu adfatim comprobatur: rite enim illa expleta post ultimam vocem ὀνειδιζόμενος neque ullam habet interpunctionem neque lacunae significationem neque subscriptionem: unde clare elucet librarium non hoc loco substitisse. etiam principio liber Vaticanus satis male habet, cum primum folium adeo misere detritum lacerumque sit ut pauca tantum in eo dignosci queant. inscriptione hac ornatum est fol. 1^{r}: ΛΑΕΡΤΊΟΥ ΔΙΟΓΈΝΟΥϹ ΒΊΩΝ ΚΑῚ ΓΝΩΜΩ͂Ν ΤΩ͂Ν ἘΝ ΦΙΛΟϹΟΦΊΑ ἘΥΔΟΚΙΜΗϹΆΝΤΩΝ ΚΑῚ ΤΩ͂Ν ἘΝ ἙΚΆϹΤΗ ΑἹΡΈϹΕΙ ἈΡΕϹΆΝΤΩΝ ΤΩ͂Ν ΕἸϹ ΔΈΚΑ ΤῸ ΠΡΩ͂ΤΟΝ. confectus est liber Vaticanus summa cum adcuratione scripturaque eius elegantissima est. compendiis fere caret, praeterquam quod vocabula ἄνθρωπος, οὐρανός, θεός, φησί, φασί alia similia compendiis notissimis exprimuntur. itacismi quamquam non desunt, tamen textum non nimis foedant. ν paragogicum ante vocales constanter, frequentissime etiam ante consonantes addi solet de quo usu v. Blassii praef. ed. III orat. Hyperidis pg. XIV. ι mutum rarissime obviam fit; ubi invenitur, subscriptum est. quantum ad interpunctionem pertinet, librarius uti adsolet 1) commate ad breviora orationis membra discernenda; 2) puncto sublato (˙) ad maiorum colorum finem significandum; 3) binis punctis addita lineola (:—) in calce capitum; 4) interrogandi signo (e. gr. fol. 60^{r} v. 27). prosodia simillima est codicis Burbonici.

Numerus correctionum ipsius librarii perexiguus est: neque

multo frequentiores eae sunt quas altera manus (V^2) atramento usa paullo pallidiore quam librarius confecit. rubricator qui initia capitum belle et splendide pinxit duas tresve correcturas margini adspersit.

III) **Codex Laurentianus gr. plut. LXIX nr. 13 (L).**[1]) membranaceus est formaque quarta. paginae binarum columnarum, columnae tricenum singulorum versuum, versus circiter tricenarum litterarum sunt. continet fol. 1 fragmentum alicuius Triodii (cf. Krumbacheri *Gesch. d. byz. Litt.*² pg. 686 sqq.) quod titulum habet: *τριώδιον σὺν θεῷ τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς κυριακῆς τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου μέχρι καὶ τῶν ἁγίων πάντων.* succedit Laertius Diogenes fol. 2ʳ—137ᵛ med. agmen claudit Cleomedis *Theoria cyclica corporum caelestium* fol. 137ᵛ med. — 164ʳ. liber ab initio Laertianae scriptionis usque ad finem librorum Cleomedis ab uno librario perscriptus est exceptis quibusdam schedis manu saeculi XVI — non ut volgo perhibent XV — exaratis (fol. 9—19 et 38 in Laertio, fol. 161—164 in Cleomede).[2]) inscriptionem primitus in fronte Laertius gerebat hanc: *Λαερτίου διογένους βίων καὶ γνωμῶν τῶν ἐν φιλοσοφία*

1) Disputaverunt de hoc libro Cobetus editionis Laertii Diog. pg. II; Zieglerus in diss. *De vita et scriptis Cleomedis* (1878) pg. 26 sqq.; Usenerus *Epicureorum* pg. XII et XIII.

2) Huic recenti manui etiam ultima cod. Laur. gr. plut. VII nr. 15 folia debentur. amplam autem illam lacunam quae invenitur extremo l. I Laertii et initio l. II iam in libri Laurentiani exemplari exstitisse certo convinci potest. desinit enim fol. 8ᵛ in verbis *οἳ οὐκ ἐγένοντο ἐμ-* (= l. I 65); secuntur XI folia novicia quorum primum incipit a verbis *ποδῶν Πεισιστράτῳ ἐπιθέσθαι τυραννίδι*, ultimum terminatur vocibus *γένεσιν τὴν τοῦ* (= l. I 65 — II 17). folium 20 rursus vetus est: neque vero incipit a verbis *ἀέρος πλῆξιν κτἑ.* quibus fol. 19ᵛ extrema vocabula rite continuantur, sed prima in folio habet verba *ποδῶν Πεισιστράτῳ ἐπιθέσθαι τυραννίδι — ἐμαρτυράμην* (= l. I 65); quae verba nullo spatio intermisso nullave interpunctione posita excipiuntur vocabulis *ἀέρος πλῆξιν . τὴν κτλ.* (= II 17): unde efficitur cogiturque priorem librarium ne sensisse quidem post vocem *ἐμαρτυράμην* quidquam deesse. quod si animadvertisset, dubitari nequit quin aliquo modo hiatum exstare indicaturus fuerit. res primo obtutu mira facile explicari potest, dum modo exemplum codicis Laurentiani unius vel plurium quaternionum defectu laborasse statuamus.

εὐδοκιμησάντων καὶ τῶν ἑκάστῃ αἱρέσει ἀρεσάντων τῶν εἰς δέκα τὸ πρῶτον. quam corrector in hunc modum commutavit: *Λ. δ. βί[οι] καὶ γνωμ[αι]* (sic) *τῶν ἐν φ. εὐ. καὶ τ. ἑ. αἱρ. ἀρεσ[κό]ντων τῶν εἰς δέκα τὸ πρῶτον.* subscriptio nulla. rescriptum esse codicem qui paullo acrius intuitus erit, facili negotio dispexerit. scriptura autem vetus — et ipsa minusculi generis — grandis et elegans erat omnesque saeculi X notas referre videtur. litteras ex lineis pependisse adhuc bene dignosci potest. scripta erant olim in membrana Plutarchi opuscula moralia. alterius librarii scriptura etsi prioris minime aequiparat artificium, tamen satis plana et aequabilis est. quam qui paullo attentius consideraverit, falsam esse sententiam eorum qui codicem Laurentianum saeculo XII exaratum esse censeant facile sibi persuadebit. continet enim illa haud pauca quae a saeculi duodecimi consuetudine plane abhorreant seriusque tempus commonstrent. huc facit frequens compendiorum ⊕ʹ (sic!) pro *ος* et Ͱʒ pro *ναι* usus, huc mos ille coniungendi accentus cum-spiritibus qui vereor ut ante saeculum XIII invaluerit (cf. Gardthauseni *Griech. Palaeogr.* pg. 286 sqq.). me iudice Laertii Cleomedisque textus medio sc. XIII scriptus est. compendia adhibentur frequentius quam in codicibus B et V; praeterea librarius extremas verborum syllabas omittere amat (e. gr. I 4 *διακοσμῆσ* [s. l. m. 2 add. *αι*]; I 5 *ἐκείν* [s. l. m. 2. add. *οις*]). nomina propria saepius uti in codice *B* lineola suprapicta notantur. itacismi sordibus codex Laurentianus modice turpatus est. *ν ἐφελκυστικόν* sine ullo consilio positum est. *ι* mutum ubi requiritur plerumque abest; si quando adest, adscriptum est (cf. l. V 58 *τῶι — δακτυλίω* [sic!]). de prosodia atque interpunctione denique idem valet quod de codice Vaticano 1302.

Correcturarum autem quibus liber Laurentianus scatet admodum paucae ad ipsum librarium redeunt, cum plurimae correctori (L²) saeculi ut opinor XIV debeantur qui admirabili quadam pertinacia cum graviora quae commiserat librarius menda eluit tum innumeros maiores minores orationis hiatus ope alius libri explevit. rubricatoris munere videtur librarius functus esse.

Postremo ad saeculum XIII pertinet:

IV) **Codex Parisinus gr. nr. 1759 (P)**[1]. qui cum per breve temporis spatium in supellectile Ioannis Argyropuli (1416—1486), Iani Lascaris (1444—1534), Ridolfii cardinalis fuisset, regnante Henrico IV in bibliothecam regiam Parisiensem invectus est. bombycinus est formaque quartanaria. paginae sunt versuum 22—30, versus litterarum 38—44. complectitur is codex unum Laertium Diogenem foliis 251 (in calce libri VII folia 174ᵛ 175 176ʳ vacua relicta sunt). praefixum autem est folium littera A insignitum quod diversis manibus saeculi XV et XVI perscriptum est. atque fol. Aʳ haec Graeca exhibet:

Ἄλλοι μὲν ἄλλοι τῶν πάλαι βασιλέων·
τόπους προηὐτρέπησαν εἰς ταφὴν ξένους·
ἐγὼ δὲ βασίλειος πορφύρας γόνος
εἴστιμι τύμβον ἐν μέσω γῆς ἑβδόμου·
καὶ σαββατίζω τοὺς ἀμετρίτους πόνους
οὓς ἐν μάχαις ἔστεγων (sic) *οὓς ἐκαρτέρουν·*
ἀφ᾽ οὗ γὰρ βασιλέα θεὸς κέκληκαί με,
οὐ γάρ τις εἶδεν ἠρεμοῦν ἐμὸν δόρυ
καὶ μαρτυροῦσι τοῦτο σκύθαι καὶ πέρσαι
σὺν οἷς ἰσμαὴλ, ἀβαστγό[ς]ἴβιρ ἄραψ:
κύδνῳ (sic) *ἐπ᾽ ἀργυρόεντι, ἀπ᾽ εὐφρηκταο* (sic) *ῥωάῳ* (sic)
περσίδος ἐκ γαίης ἀτελευτίτω ἐπὶ ἔργω
κινήσας στρατιὴν τόδ᾽ ἰουλιανὸς ελαχε (sic) *σῆμ᾽*
ἀμφοτέρων τ᾽ ἀγαθὸς βασιλεὺς κρατερός τ᾽ αἰχμητὴς

---

1) De codicibus Parisinis Laertii egit M. Bonnetus *Mus. Rhen.* vol. XXXII (1877) pg. 578 sqq.

Adnotatio critica. v. 1—10 unde sumpti sint me fugit. quo vero pertineant non difficile est ad definiendum. quippe qui v. 3 memoratur Basilius, neminem alium esse nisi Basilium II Byzantinorum imperatorem († 1025) victoriarum enumeratio vv. 9 et 10 proposita satis arguit (cf. Andlaw *Die byz. Kaiser* [1865] pg. 248 prox.). scatent ceterum isti versus mendis scripturae, quae tamen singillatim indicare ab huius libelli consilio alienum est. satis habeo paucas certas emendationes attulisse: 2 *προηυτρέπισαν* D(ielsius) ‖ 4 *ἵστημι* optime Krumbacherus (per litteras), *εἴσειμι* D ‖ 5 *ἀμετρήτους* D ‖ 6 *ἔστεγον* D ‖ 7 *κέκληκε* D ‖ 10 *Ἀβασγός* M(artini) *Ἴβηρ* M ‖ v. 11—14 epigramma exhibetur notissimum monumento Iuliani inscriptum: quod purgatum vitiis tenes Zonar. l. XIII 13, 24 pg. 68 editionis B.-W. ‖

τοῦτ' ἔτι βισσαρίων ζὼν ἤνυσα σώματι (sic) σῆμα
πνεῦμα δὲ φευξεῖται πρὸς θεὸν ἀθάνατον:

tum Latina haec: *Laertius Diogenes de vitis philosophorum.* fol. A^{v} index legitur philosophorum quorum vitae a Laertio enarrantur conscriptus manu Lascaris. habet autem hanc formam:

πίναξ τῆς βίβλου.

λαερτίου διογένους βίοι τοῦ α^{ου}· θαλῆς· σόλων· χίλων· πίττακος· κλεόβουλος· περίανδρος· ἀνάχαρσις· μύσων· ἐπιμενίδης· φερεκύδης: τοῦ β^{ου}· ἀναξίμανδρος· ἀναξιμένης· ἀναξαγόρας· ἀρχέλαος· σωκράτης· ξενοφῶν· αἰσχίνης· ἀρίστιππος· θεόδωρος· φαίδων· εὐκλείδης· στίλπων· κρίτων· σίμων· γλαύκων· σιμμίας· κέβης· μενέδημος: τοῦ γ^{ου}· πλάτων: τοῦ δ^{ου}· σπεύσιππος· ξενοκράτης· πολέμων· κράτης· κράντωρ· ἀρκεσίλαος· βίων· λακύδης· καρνεάδης· ἀριστοτέλης (sed statim inductus)· κλειτόμαχος: τοῦ ε^{ου}· ἀριστοτέλης· θεόφραστος· στράτων· λύκων· δημήτριος· ἡρακλείδης: τοῦ ϛ^{ου}· ἀντισθένης· μόνιμος· ὀνησίκριτος· κράτης· μητροκλῆς· ἱππαρχία· μένιππος· μενέδημος: τοῦ ζ^{ου}· ζήνων· κλεάνθης· χρύσιππος (post hoc nomen linea ducta est spatii versus dimidii): τοῦ η^{ου}· πυθαγόρας· ἐμπεδοκλῆς· ἐπίχαρμος· ἀρχίτας (sic)· ἀλκμαίων· ἵππασος· φιλόλαος· εὔδοξος: τοῦ θ^{ου}· ἡράκλειτος· ξοφάνης (sic)· παρμενίδης· μέλισσος· ζήνων· λεύκιππος· δημόκριτος· πρωταγόρας· διογένης· ἀνάξαρχος· πύρρων· τίμων: τοῦ ι^{ου}· ἐπίκουρος:

καὶ πλέον οὐδέν

tum eodem atramento

Λ^{σ}. N°. 15. Hsa (?) 9^{a}

de compendio Λ^{σ} (= Lascaris) vide Bonnetum l. l. pg. 578 not. 1.

Sequitur folio 1^{r} et 1^{v} locupletior nominum laterculus a librario prioris partis codicis Parisini (cf. infra pg. 87) satis

---

versibus 15 et 16 quid faciam, nescio. v. 15 Βησσαρίων reponendum esse in aprico videtur esse. utrum autem cardinalis ille celeberrimus intellegendus sit necne diiudicare non audeo, cum testante mihi Krumbachero Bessarionis nomen Byzantinis temporibus non nimis rarum sit. pro ζὼν restituendum ζῶν.

compendiose exaratus; valde autem situ corruptus est atque detritus utpote primum veteris voluminis folium[1]).

fol. 1r *Λαερτίου διογένους βίοι καὶ γνῶμαι τῶν ἐν φ[ιλοσ]όφοις εὐδοκιμησάντων καὶ τῶν ἑκάστη [αἱρέσε]ι ἀρεσκόντων ἐν ἐπιτόμω συναγωγή* (sic). *διήρηται τὸ σύγγραμμα εἰς βίβλους δέκα: ἑκάστου βιβλίου τὰ πρόσωπα:*

ᾱ ἐν τῶ ᾱ θαλῆς· σόλων· χείλων· πίττακος· [β]ί[α]ς· κλεόβουλος· περίανδρος· ἀνάχαρσις· μύσων· ἐ[πιμενί]δης· φε[ρεκύδης·]

β̄ ἐν τῶ β̄ ἀναξίμανδρος· ἀναξιμένης· ἀναξαγόρας· ἀρχέλαος· σωκράτης· ξενοφῶν· αἰ[σχίνης,] ἀ[ρ]ίστ[ιππος·] θεόδωρος· φαίδων· εὐκλείδης· στίλπων· κρίτων· σ[ίμων·] γλαῦκος (sic)*· σιμμίας· κέβης· μενέδημος·*

γ̄ ἐν τῶ γ̄ πλάτων·

δ̄ ἐν τῶ δ̄ σπεύσιππος· ξενο[κράτης·] κράτης· κράντωρ· ἀρκ[εσίλαος·] βί[ων·] λακύδης· καρνε[άδης·] κλ[ειτόμαχος·]

ε̄ ἐν τῶ ε̄ ἀριστοτ[έλης·] θ[εόφρ]α[στος·] λύκων· δημήτριος· [ἡρακλείδης·]

fol. 1v

[ἐ]ν τῶ ϛ̄ ἀντισθένης· διογένης· μόνιμος· ὀνησίκριτος· κρ[άτη]ς· μητροκλῆς· ἵππαρχος (sic)*· μένιππος· μενέδημος·*

ἐν τῶ ζ̄ ζήνων· κλεάνθης· χρύσιππος· ζήνων ταρσεύς· δ[ι]ογένης· ἀπολλόδωρος· βοηθός· μνησαρχίδης· μνησαγόρας· νέστωρ· βασιλείδης· δάρδανος· ἀντίπατρος· ἡρακλείδης· σωσιγένης· παναίτιος· κάτων· ποσειδώνιος· ἀθ[η]νό[δωρος·] ἀθηνόδωρος ἄλλος· ἀντίπατρος· ἄριος (sic)*· κορνοῦτος·*

[ἐν τῶ] η̄ πυθαγόρας· ἐμπεδοκλῆς· ἐπίχαρμος· [ἀρχύ]τας· ἀ[λ]κμαίων· ἵππασος· φιλόλαος· εὔδοξος·

ἐν τῶ θ̄ ἡράκλειτος· ξενοφάνης· παρμενίδης· μέλισσος· ζήνων· λεύκιππος· δημόκριτος· πρωταγόρας· [δι]ογένης· ἀνάξαρχος· πύρρων· τίμων·

[ἐν τῶ] ῑ ἐπίκουρος:

---

1) In exhibendo hoc laterculo eam secutus sum rationem ut evanidas litteras uncis circumsaepirem.

A folio 2^r ipse Laertii contextus incipit qui hanc in fronte gerit inscriptionem: *Λαερτίου διογένους βίοι καὶ γνῶμαι τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ εὐδοκιμησάντων καὶ τῶν ἑκάστῃ αἱρέσει ἀρεσκόντων:—*

Scriptus est Laertii liber duabus manibus: quarum priori (**P**^a) debentur fol. 1^r—95^r, alteri (**P**^b) fol. 95^v—251^v cuius scriptura cum litterarum ductibus tum paullo clariore atramenti colore a priore differt.

Subscriptum est libro Parisino:

Λαερτίου διογένους
φιλοσόφων βίων καὶ δογμάτων
συναγωγῆς τῶν εἰς δέκα ἐπίκουρος:·
ἐπίκουρος ⁙

in inferiore margine fol. 251^v legitur:

Ἰωάννου τοῦ ἀργυροπόλου.

Scriptura utriusque librarii adcurata est atque proprietates saeculi XIII luculenter prae se fert. compendia sat frequentia sunt: in primis syllabae extremae verborum compendiose scribi solent. praeterea constanter abbreviantur *φασί, φησί, καί, περί, πρός, ἡμέρα* (ἡμ͂), *ἥλιος* (☉), *οὐρανός, ἄνθρωπος, θεός* cetera similia. accentus cum spiritibus non coniunguntur. spiritus asper modo hanc formam habet ⅃, modo hanc ʽ. itacismi non nimis frequentes. *ι* mutum plerumque omittitur; verum est etiam ubi adscribatur aut subscribatur. alter librarius *ι* semper fere missum fecit. *ν ἐφελκυστικόν* satis constanter ante vocales ponitur, ante consonantes omittitur. ad minora orationis membra distinguenda uterque scriba comma usurpare solet, ad maiora librarius prior puncto supra lineam conlocato utitur, cum alter bina puncta (:) praeferat. in fine capitum invenimus saepenumero signum :—. interrogandi signum prior scriba saepius adhibuit (e. gr. fol. 40^r v. 11; fol. 53^v v. 13 et 15). porro obelis in margine positis (— et ÷) quibus similes in continuo lineae respondent gravius interstitium haud raro denotatur. versus diplis margini adscriptis significantur. ceterum ad interpunctionem efficiendam praeter

librarios universi fere contulere correctores. prosodia eadem inconstantia exacta est atque in codicibus BVL.

Correctionibus additamentisque diversis manibus patratis liber Parisinus adfluit et abundat. non nulla quidem ipsi librarii, prior in anteriore codicis parte, alter in posteriore, et emendavere et adnotavere; multo vero crebriores correctiones notulaeque sunt a sex correctorum manibus profectae quarum tamen distinctio haud raro magnis difficultatibus obnoxia est. vetustissimus autem corrector 1) **P²** cuius pigmentum habet colorem fuscum cuiusque litterae mediocri magnitudine sunt. correxit multa erasa priore lectione; hic illic etiam omissas sive voces sive litteras in contextum scriptoris inseruit. praeterea si quid video ad eum revocanda est nota illa quae fol. 112ᵛ (= l. VI in.) reperitur in inferiore margine: *ἀντισθένης πρῶτος ὡρίσατο τὸν ὁρισμὸν εἰπὼν ὁρισμός ἐστι λόγος ὁ τὸ τί ἦν εἶναι δηλῶν.* sequitur 2) **P³** cuius atramenti color etiam magis fuscus est. litterae paullo crassiores sunt quam manus **P²**. multa ille in litura correxit; non nunquam sua suprascripsit, rarissime in margine posuit. longe plurima vero mutavit 3) **P⁴** qui pigmento usus est flavo, litteratura pusilla. is maxima diligentia totum librum a capite ad calcem retractavit ut vix ulla sit pagella quae non eius operam attestetur. addicendum eum esse saeculo XV, cum P² et P³ ad saeculum XIV pertineant, scriptura adfatim docet. internoscuntur autem eius correcturae facillime a ceteris eo quod accentus cum spiritibus copulare adsolet. praeter correctiones autem ad eum redire puto plenas librorum inscriptiones atque notulas argumentum tractatum declarantes (praecipue libri tertii). rara sunt vestigia correctoris 4) **P⁵** cuius tinctura canum habet colorem, litterae minutae sunt; adsignandus et ipse saeculo XV. facillime etiam a reliquis distinguuntur emendationes correctoris 5) **P⁶** quae cano atramento arduaque et ineleganti scriptura exaratae sunt. postremo commemoranda est manus 6) **P⁷** modo cano modo rubro pigmento usa. litterae eius magnae et crassae sunt. marginem futtilibus notis implevit; interdum etiam glossas adscripsit: velut ad I 88 *ἐφόδιον: ἤγουν τροφήν.* uno duo-

busve locis contextum scriptoris correxit. ceteroquin diversa non est ab ea manu quae in fol. A^r Graecos versus conscripsit; attribuerim P^7 perinde ac P^6 saeculo XVI.

Saeculo **XIV** item tres libri impertiendi sunt. atque initio quidem huius saeculi exaratus est

V) **Codex Parisinus gr. nr. 1758** (Q) olim Fonteblandensis regis Francisci I[1]). chartaceus est formaque quarta. paginae versuum sunt 29—36, versus litterarum 42—45. continet fol. 1^r—3^v nescio quod frustulum Graecum. subsequitur integrum Laertii Diogenis opus fol. 4^r—203^r. cui conficiendo tres librarii operam dedere. scripsit autem primus fol. 4^r—59^v, fol. 116^r—131^v, fol. 146^r—203^r; secundus fol. 60^r—115^v; tertius fol. 132^r—144^v (folium 145 vacuum). titulus Laertii operi praefixus est hic (fol. 4^r): *Λαερτίου διογένους βίοι καὶ γνῶμαι τῶν ἐν φιλοσοφία εὐδοκιμησάντων καὶ τῶν ἑκάστη αἱρέσει ἀρεσκόντων τῶν εἰς ῑ τὸ πρῶτον.*

Scriptura codicis totius satis curata est. *ι* mutum subscribitur adscribitur omittitur. *ν* paragogicum nullo consilio positum est.

Praeter ipsorum librariorum correctiones dum describunt factas exstant ab aliis duabus manibus adiectae neque multae illae neque magno opere notabiles. alter autem corrector (Q^2) pigmento usus est magis fusco quam librarii, alter (Q^3) pallidiore. rubricatoris provinciam librarius primus administravit qui hac occasione oblata quaedam menda sustulit.

Paullo post librum Q exortus videtur

VI) **Codex Vaticanus gr. nr. 140** (W). bombycinus est formaque octava. versus in una quaque pagina sunt 31, litterae in uno quoque versu circiter 43. complectitur fol. 1^r—$175a^r$ (nam fol. 175 bis numeratum est) Laertii Diogenis contextum cum praemisso indice vitarum; fol. $175b^r$—231^r Philostrati *Vitas sophistarum*; fol. 232^r—259^r Eunapii *Vitas sophistarum*; fol. 260^r—272^r Philostrati epistulas; fol. 273^r—288^v Alciphronis epistulas. omnia unus librarius perscripsit.

1) cf. Bonnetum l. l. pg. 579.

Inscribitur fol. 1r: *Λαερτίου διογένους βίοι καὶ γνῶμαι τῶν ἐν φιλοσόφοις εὐδοκιμησάντων καὶ τῶν ἑκάστῃ αἱρέσει ἀρεσκόντων ἐν ἐπιτόμῳ συναγωγῇ* (sic)· *διήρηται τὸ σύγγραμμα εἰς βίβλους δέκα.* insequitur brevis ille nominum index qui in fol. Av codicis P legitur. fol. 2r ipsum quoque inscriptione ornatum est: *Λαερτίου διογένους βίοι καὶ γνῶμαι τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ εὐδοκιμησάντων καὶ τῶν ἑκάστῃ αἱρέσει ἀρεσκόντων.* fol. 175ar subscriptum est (paene evanida scriptura): *Λαερτίου διογένους βίων καὶ δογμάτων συναγωγῆ[ς τῶν] εἰς δέκα [ἐπίκουρος].*

Scriptura codicis W sane quam nitida diligensque est. dolendum hoc solum quod librarius atramentum usurpavit flavissimum: unde factum est ut scriptura multis subinde locis aut prorsus evanesceret (ut statim fol. 2) aut saltem lectu difficillima evaderet. cui incommodo mederi studuit is qui pigmento paullo obscuriore veteres litterarum ductus redintegrare conatus est (W^2). neque vero usquequaque ei contigit ut quae librarius dederat adsequeretur. *ν ἐφελκυστικόν* librarius ante vocales tantum non semper, saepe etiam ante consonantes adhibuit. *ι* muti nullus usus est.

Correxit librarius paucissima. neque crebrae eae sunt correctiones quas recentissima manus saeculi XVI (W^3) luteo scripsit atramento.

Exeuntis saeculi XIV, quatenus a priore librario scriptus est, videtur esse

VII) **Codex Barberinus gr. nr. 275 (F).** chartaceus est formaque octava. exhibet unum Laertium Diogenem duabus manibus exaratum. quarum priori (F^a) et ei vetustiori (saec. XIV) debentur fol. 1br—88v (= l. I, 1—III, 60 in. *τῆς ἑβδόμης ἡγοῦνται ἱππίαι*), posteriori (F^b) quae notas refert saec. XVI fol. 89r—284v (l. III 60 in. *ἱππίαι δύο* — l. X extr.). illa in una quaque pagina versus scripsit 25, quorum quisque litteras 34—37 continet, haec confecit paginas item 25 versuum, sed versus circiter 43 litterarum. fol. 1 bis numeratum est. prostat fol. 1ar et v index brevis prosopon Laertianorum scilicet ad ipsum codicem Barberinum exactus rubroque pigmento pictus: quem

qui fecit tamen alienus est a rubricatoribus libri utpote qui alio colore aliaque utantur litteratura. fol. 1b^r inscriptum est: *Λαερτίου διογένους βίων καὶ γνωμῶν τῶν ἐν φιλοσοφία εὐδοκιμησάντων καὶ τῶν ἐν ἑκάστῃ αἱρέσει ἀρεσάντων τῶν εἰς δέκα τὸ ᾱ.* in quo titulo corrector tertius immutavit *βίων* in *βίοι*, *γνωμῶν* in *γνῶμαι*, *ἀρεσάντων* in *ἀρεσκόντων*. in calce libri haec subscriptio mihi quidem inextricabilis reperitur:

.Π. (D) ⳨ .ζ.

.Ph (?).

Librarius prioris partis *ν* paragogicum ante consonantes litteras omittere solet, raro ante vocales. *ι ἀνεκφώνητον* fere deest.

Praeter librariorum manus tres aliae adparent: I) F^2 atramento usa flavissimo multa vocabula subductis lineis ornavit complevitque codicis marginem (maxime in libro I) inutilibus adnotatiunculis argumentum tractatum indicantibus; II) F^3 paullo obscurius pigmentum usurpans rarius emendationes margini adscripsit; III) F^4 subfusco atramento adhibito totum librum maxima cum cura pertractavit contextumque innumeris locis ad aliud Laertiani operis exemplar conformavit. rubra singulorum librorum initia ipsi librarii scripserunt.

Pergrandis numerus est librorum Laertianorum saeculi **XV.** quos deinceps enumerabimus breviore tamen descriptione adiecta. agmen ducat

VIII) **Codex Urbinas gr. nr. 108 (U)** quem olim Francisci Filelfi (1398—1481) fuisse subscriptione folii 138^v (cf. etiam fol. 151^v extr.) constat[1]). paginae versuum sunt 35, versus litterarum circa 72. complectitur autem fol. 1^r—104^r Laertii Diogenis opus; fol. 104^v—108^v vacua sunt; fol. 109^r—138^v *Exc. phys. Theophr.*; fol. 139^r — 143^r med. [Aristot.] *De Xenoph. Gorg. Zenon.* libr.; fol. 143^r med. — 151^v [Aristot.] *Auscult. mirab.* liber ab initio usque ad finem una manu conscriptus est.

1) Quem inter et Ambrosium Laertii interpretem quae ratio intercesserit exposuit Rosminius *Vita di Francesco Filelfo* (Mediol. 1808) tom. I pg. 117 sq. vide etiam Filelfi *Satyr. Dec.* I 7.

Laertii scriptio hoc titulo praedita est: *Λαερτίου διογένους βίων καὶ γνωμῶν τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ εὐδοκιμησάντων καὶ τῶν ἐν ἑκάστῃ αἱρέσει ἀρεσάντων τὸ πρῶτον.* in fine autem mutila est, cum desinat verbis *οὐκ αὐτὸν οὖν δεῖ νομίζειν τὸν* (l. X 55). scriptura codicis nitidissima est et diligentissima. Correcta et additamenta quae paucissima inveniuntur ad ipsum librarium redeunt qui et inscriptiones litterasque initiales rubro pinxit colore.

IX) **Codex Vindobonensis gr. nr. LIX** (K), ol. 17, Kollarii suppl. cod. CVI. chartaceus est formaque praegrandi. paginae sunt versuum 29, versus litterarum circiter 56. constat foliis 178 (fol. 75 bis numeratum est; inde Nesselius codicem foliorum 177 esse perperam refert) unumque continet Laertium Diogenem. inscribitur fol. 1r: *Λαερτίου διογένους βίων καὶ γνωμῶν τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ εὐδοκιμησάντων καὶ τῶν ἑκάστῃ αἱρέσει ἀρεσάντων τῶν εἰς δέκα τὸ πρῶτον.* fol. 177r (reapse 178r) subscribitur: *τέλος.*

Correcturae additamentaque quae non pauca habet codex K tantum non omnia a librarii manu profecta sunt qui etiam non nullis locis scholiola margini adpinxit: veluti l. I 100 ad vocem *αἰσυμνητίην*: *ἤτοι τυραννίδα*; l. II 17 ad vocabulum *σκάνδικας*: *εἶδος λαχάνου ἀγρίου*; l. I 26 ad verbum *φῆσαι*: *εἰπεῖν*; l. I 39 ad vocem *πρεσβύτης*: *ὁ πρέσβυς.* aliarum manuum vestigia exstant et paucissima nec satis certa, ut secure silentio praetermitti possint.

X) **Codex Burbonicus gr. III B 28** (nr. **252** in catalogo Cyrilli, nobis **D**). chartaceus est formaque quartanaria. narrat Cobetus praef. ed. Par. pg. IIIa confectum esse hunc librum ab Ioanne Rhoso Cretensi, sedulo illo librario, qui altera saeculi XV parte plurimos libros Graecos descripsit (cf. Gardthauseni *Griech. Palaeogr.* pg. 326); at vir ille doctus si librum Burbonicum vel paullo adcuratius adspexisset, non est dubitandum quin aliter iudicaturus fuerit. legitur enim statim principio codicis D haec inscriptio: *τουτὶ τὸ βυβλίον θεοδώρου ἀντωνίου τῶν γαζαίων ὑπάρχει κτῆμα, περιέχει δὲ λαερτίου διογένους βίων φιλοσόφων τῶν εἰς δέκα τὸ πρῶτον ἐν ᾧ θαλῆς*

κτλ. usque ad *τὸ δέκατον ἐν ᾧ ἐπίκουρος νεοκλέους ἀθηναῖος. ἔστι δὲ πρὸς τούτοις καὶ λουκιανοῦ δημώνακτος κυπρίου φιλοσόφων* (sic) *βίος.* quae sua manu Theodorum Gazam (c. 1410—1478) scripsisse non est quod diffidatur (cf. etiam codicem XIII). iam cum contextus libri Burbonici eadem manu perscriptus sit qua ista inscriptio, consequens est ut a Theodoro Gazae codicem D exaratum esse statuamus[2]). complectitur autem fol. 1^r—240^v Laertii Diogenis opus integrum; fol. 241^r—247^v Luciani *Vitam Demonactis.* in ultimo autem folio (247^v) haec exstat notula: Antonii Seripandi ex Iani Parrhasii testamento, de cuius notae sensu videndus Fr. Vogel ed. Diodori *Bibl.* praef. pg. V.

Inscribitur Laertii folium princeps: *Λαερτίου διογένους βίων καὶ γνωμῶν τῶν ἐν φιλοσοφία εὐδοκιμησάντων καὶ τῶν ἐν ἑκάστῃ αἱρέσει ἀρεσάντων τῶν εἰς δέκα τὸ πρῶτον.* subscribitur contextui Diogenis: *τέλος· λαερτίου διογένους βίων φιλοσόφων τῶν εἰς δέκα τὸ δέκατον· φύλλα λ^α.* pictus est liber laudabili cum adcuratione scripturaque elegantiae plena est.

Correctorem codex D nanctus non est.

XI) **Codex Palatinus-Vaticanus gr. nr. 261 (S).** paginae versuum sunt 27, versus litterarum 32—34. fol. A^v hos habet senarios — ceterum diversis manibus exaratos — quibus lepide inter se de libri possessione contendunt Carolus nescio quis et Musurus (c. 1470—1517):

Φίλων τόδ' ἐστὶν οὐ μόνου Κάρλου κτέαρ
Κάρλου τόδ' οὐκ ἔστ' ἀλλὰ Μουσύρου (sic) *κτέαρ*
Κάρλου τόδ' ἐστὶν οὐχὶ Μουσούρου κτέαρ
Κάρλου τόδ' ἐστὶν ἠδὲ Μουσούρου κτέαρ
Τύχης τόδ' ἐστὶ κτῆμα καὶ τῶν χρωμένων
Ἀλλ' οὔτε Κάρλων οὔτε Μουσούρων κτέαρ.

fol. B^r—C^v continent brevem indicem eorum philosophorum quorum vitae apud Laertium enarrantur. fol. D^r varias quisquilias exhibet: a) quid omnium principes Graeciae sapientes excogitaverint; b) *Στράβωνος ἰατρικοὶ λόγοι Ἰνδῶν.* fol. 1^r—

1) Theodori Gazae manu etiam liber Laur. gr. plut. XXXII nr. 1. conscriptus est (vid. Gardthausenum l. l. pg. 339).

292ᵛ continetur Laertii Diogenis opus; fol. 293ʳ—302ᵛ Luciani *Vita Demonactis*; fol. 302ᵛ—304ᵛ nescio cuius scriptoris disputatio *πρὸς Πλήθωνα ἢ περὶ τῆς βίβλου* (inc. *ὦ Πλήθων ἄριστε καὶ σοφέ*); fol. 305ʳ—308ʳ completa sunt frustulis maxime e Ptolomaei *Geographia* petitis. omnia unus scriba exaravit.

Inscriptione Laertii liber ornatus est hac: *Λαερτίου διογένους βίων καὶ γνωμῶν τῶν ἐν φιλοσοφία εὐδοκιμησάντων καὶ τῶν ἐν ἑκάστῃ αἱρέσει ἀρεσάντων τῶν εἰς δέκα τὸ πρῶτον.* in fine l. X haec subscriptio librarii legitur:

ἰδῶν (pro *ἰδὼν*) *τὸ τέρμα τὴν χάριν θεῶ δίδον* (pro *δίδου*).

conscriptum esse librum S non ante saeculum XV inde efficitur quod disputationem adversus Plethonem (m. a. 1451) compositam continet quae certe non hoc loco primum publici iuris facta est.

Correcturae libri paucissimae partim ad ipsum librarium redeunt, partim ad aliam manum obscuriore pigmento usam (S²).

Ab eodem librario quo liber S exaratus est

XII) **Codex Laurentianus plut. LXIX nr. 28 (G).** chartaceus est formaque octava. paginae versuum sunt 27—30, versus litterarum 35—38. continet unum Laertium Diogenem fol. 1ʳ—262ᵛ. inscribitur fol. 1ʳ: *Λαερτίου διογένους βίων καὶ γνωμῶν τῶν ἐν φιλοσοφία εὐδοκιμησάντων καὶ τῶν ἐν ἑκάστῃ αἱρέσει ἀρεσάντων τῶν εἰς δέκα τὸ πρῶτον.* scriptus est hic liber aliquanto neglegentius quam S.

Quaedam menda ipse librarius delevit qui etiam bis terve omissa in margine supplevit muniaque rubricatoris explevit. librum primum insuper pertractavit corrector nescio quis (G²).

XIII) **Codex Urbinas gr. nr. 109 (T).** chartaceus formaque maxima. paginae versuum sunt 36, versus litterarum circiter 46. fol. aᵛ habet notulam: '*τουτὶ τὸ ἑλληνικὸν βυβλίον ἔστιν τοῦ ἐμοῦ γεωργίου ἑρμωνύμου ἕλληνος τῶ γένει*' paulloque inferius: 'hic liber est mei Georgii Hermonymi natione Graeci'. quarum inscriptionum scriptura cum manui codicis plane conveniens sit, Georgium Hermonymum libri Urbinatis 109 scribam esse patet. fuit iste Graeculus oriundus Sparta (cf. Bernhardyi *Grundriss d. gr. Litterat.* I⁵ [1892] pg. 794)

atque per aliquod tempus Lutetiae Parisiorum adulescentes Graecis litteris imbuebat: inter quos fuit Reuchlinus qui anno 1473 Parisiis commorabatur. horis autem subsicivis Georgius plurimos libros Graecos descripsit plus minus festinanti stilo (vide Gardthausenum l. c. pg. 317 s. v. Charitonymi). continet liber T unum Laertii Diogenis opus quod in fronte gerit titulum (fol. 1r): *Λαερτίου διογένους βίων καὶ γνωμῶν τῶν ἐν φιλοσοφία εὐδοκιμησάντων καὶ τῶν ἐν ἑκάστῃ αἱρέσει ἀρεσόντων τῶν εἰς δέκα τὸ πρῶτον.* subscriptio nulla.

Correctiones aeque ac glossarum Latinarum multitudo quibus margines voluminis impleti sunt ab ipso Georgio adiectae sunt.

XIV) **Codex Laurentianus pl. LXIX nr. 35 (H).** membranaceus est formaque quartanaria. paginae 23 versuum, versus litterarum 47—49 sunt. complectitur unam Laertii Diogenis scriptionem. fol. 1r et v prostat locupletior ille philosophorum index qui in codice P legitur fol. 1r et 1v inscriptionemque habet hanc: *Λαερτίου διογένους βίοι καὶ γνῶμαι τῶν ἐν φιλοσοφία εὐδοκιμησάντων καὶ τῶν ἑκάστηι* (sic) *αἱρέσεων ἀρεσκόντων ἐν ἐπιτομῆι συναγωγὴ* (sic)· *διήρηται τὸ σύγγραμμα εἰς βίβλους δέκα. ἑκάστου βιβλίου τὰ πρόσωπα.* ipsi autem contextui hic fol. 2r praefixus est titulus: *Λαερτίου διογένους βίοι καὶ γνῶμαι τῶν ἐν φιλοσοφία εὐδοκιμησάντων βιβλίον ᾱ.* in fine libri VII unum et dimidium folium vacuum.

Scriptura codicis haud tecte proprietates saeculi XV refert ut iis suffragari nequeam qui eum iam XIV saeculo ortum esse perhibeant.

Non nulla librarius dum describit sustulit vitia, plerasque in margine conlocavit varias lectiones, addidit supplementa quaedam. pauca in margine adnotavit manus subflava (H^2). non numquam corrigendi munus participavit manus tertia (H^3) atramento usurpato furvo. quae manus haud absimilis a librario tamen ab hoc paullo gracilioribus litterarum formis distinguitur.

XV) **Codex Marcianus gr. nr. 394 (I).** membranaceus est formaque quarta. paginae sunt versuum 27, versus litterarum 48—50. exhibet unum Laertii Diogenis opus. fol. Av hanc

habet notulam: *τὸ ζδ.* (π over τὸ) *διογένους λαερτίου βίοι τῶν φιλοσόφων: βιβλίον βησσαρίωνος καρδηνάλις τοῦ τῶν τούσκλων,* infra Latine: loc. 64 diogenis laertii vitae philosophorum; bessarionis cardinalis tusculani. unde librum I ad Bessarionis (1395—1472) olim bibliothecam pertinuisse discimus. fol. 1^r^ inscribitur *Λαερτίου διογένους βίοι καὶ γνῶμαι τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ εὐδοκιμησάντων καὶ τῶν ἑκάστη αἱρέσεων ἀρεσκόντων ἐν ἐπιτομῇ συναγωγή* (sic)· *διήρηται τὸ σύγγραμμα εἰς βίβλους δέκα.* sequitur copiosior nominum laterculus (cf. P et H). fol. 2^r^ ornatum est inscriptione: *Λαερτίου διογένους βίοι καὶ γνῶμαι τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ εὐδοκιμησάντων βιβλίον ᾱ.* in calce libri VII unum et dimidium folium scriptura caret. fol. 191^v^ nullam habet subscriptionem.

Scriptura codicis est saeculo XV multum usitata cuius litterae graciles admodum sunt atque quasi ad perpendiculum directae ex lineis pendent.

Ad paucas ipsius librarii correctiones accedunt eae quas nemo alius nisi ipse cardinalis Bessarion (I^2) adposuit ut earum cum scriptura notae in folio A^v^ positae comparatione evincitur (cf. etiam Rosei *Aristot. Pseudep.* pg. 11).

XVI) **Codex Palatinus-Vaticanus gr. nr. 182** (E). membranaceus est formaque propemodum maxima. paginae versuum 30, versus litterarum circiter 48. continet unum Laertium Diogenem fol. 1^r^—198^r^. fol. A^v^ reperitur inscriptiuncula: Iannotii Manetti (1396—1459). de cuius hominis docti vita ac librorum conlectione consulendi Wiese-Pèrcoppo *Gesch. d. ital. Litt.* (1898) pg. 201 et Voigt *Wiederbeleb. des klass. Altert.* I^3 pg. 322 sqq. et II^3 pg. 80 proxx. fol. 1^r^ exstat locupletior nominum philosophorum index (cf. *PHI*) cui inscriptum est: *Λαερτίου διογένους βίοι καὶ γνῶμαι τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ εὐδοκιμησάντων καὶ τῶν ἑκάστη αἱρέσεων ἀρεσκόντων ἐν ἐπιτομῇ· συναγωγή· διήρηται τὸ σύγγραμμα εἰς βίβλους δέκα. ἑκάστου βιβλίου τὰ πρόσωπα.* fol. 1^v^ titulum habet: *Λαερτίου διογένους βίοι καὶ γνῶμαι τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ εὐδοκιμησάντων βιβλίον ᾱ.* in fine libri VII duo folia (140 et 141) vacua relicta sunt. subscriptionem inveni nullam.

Quae inveniuntur paucae correcturae ad ipsum librarium reverti videntur.

XVII) **Codex Marcianus gr. nr. 393 (M).** chartaceus formaque maxima. paginae 38 versuum, litterarum 52—62 versus. complectitur unam Laertii Diogenis scriptionem fol. 1r—112r. fol. Av haec habet Graeca: *τὸ ὄᾱ. λαερτίου διογένους βίοι τῶν φιλοσόφων* parvoque spatio interiecto *κτῆμα βησσαρίωνος καρδινάλις τοῦ νικαίας* et infra haec Latina: loc. 71 l a e r t i i d i o g e n i s v i t a e p h i l o s o p h o r u m. l i b e r b e s s a r i o n i s c a r d. n i c. (cf. cod. Marc. gr. nr. 394). fol. 1r titulus praefixus est: *Λαερτίου διογένους βίων καὶ γνωμῶν τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ εὐδοκιμησάντων καὶ τῶν ἑκάστῃ αἱρέσει ἀρεσάντων τῶν εἰς δέκα τὸ πρῶτον.* extremo libro VII unum et dimidium folium scriptura vacat (fol. 71v med. et 72r).

Codex M satis adcurate exaratus conspicuus est litteratura compendiis impeditissima, ut difficillimus sit lectu.

Continet magnam vim variarum lectionum ab ipso librario adpositarum. praeterea corrector (M2) multa menda sustulit omissaque in margine supplevit. qui in universum magis atro utitur pigmento quam librarius. paucissimis locis tertia (h. e. Bessarionis) manus (M3) comparet. rubricatoris munere librarius functus est.

XVIII) **Codex Arundelianus gr. nr. 531 (A).** chartaceus est formaque oblonga (26 X 18,5 cm). in quo perficiendo tres elaboraverunt manus quarum duae totum fere librum conscripserunt. foliis constat 178. continet opus Laertii Diogenis solum et integrum. inscriptione fol. 1r ornatum est hac: *Λαερτίου διογένους βίων καὶ γνωμῶν τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ εὐδοκιμησάντων καὶ τῶν ἑκάστῃ αἱρέσει ἀρεσάντων τῶν εἰς δέκα τὸ πρῶτον.*

Scriptura primae manus maximam similitudinem habet cum scriptura codicis Marciani 393, cum secundus librarius planiore utatur litteratura.

Correcturae paucae illae quidem ab ipsis librariis exaratae sunt.

XIX) **Codex Monacensis gr. nr. 159** (N).[1]) bombycinus est formaque prope maxima. confectus est diversis manibus temporibus diversis. vetustissima autem videtur esse ea pars qua Laertii Diogenis opus exhibetur: quam saeculo XV ortam esse scripturae species adfatim arguit. recentissima e contrario sunt folia 97—152 ut quae ad saeculum XVI revertantur. continet autem volumen fol. 1^r—62^r Laertii Diogenis librum; sequuntur tria folia vacua; fol. 66^r—94^v Hieroclis in [Pythagorae] *Aurea carmina* enarrata; fol. 95 et 96 vacua; fol. 97^r—152^v Ptolomaei *Magnae constructionis* l. XI^{um}; fol. 153^r—171^v Sexti Empirici *Pyrrhoniarum hypotyposeon* l. III^{um}; fol. 172^r—250^v eiusdem scriptoris libros *Adversus mathematicos* I—X (hos turbato ordine nec satis integros).

Pessima condicione Laertii quoque contextus est: exhibentur enim fol. 1^r—34^v libri I II X 1—61 med. (extrema verba *μηδὲ ἐκείνοις ἄντι* [sic]); fol. 35, 36, 37 vacua relicta sunt; fol. 38^r incipit liber III a verbis *πλάτων ἀρίστωνος* textusque continuus est usque ad fol. 55^v quod finitur verbis *νύκτωρ συνδέομαι* (= l. IV 54 med.). iam hiat oratio: nam incipit fol. 56^r a vocabulis *⟨ἡ⟩ μεῖς δὲ τοὺς ἀκαδημαϊκοὺς τοὺς ἀπὸ πλάτωνος διεληλυθότες* quibus in nostris editionibus l. IV perverse concluditur, re vera l. V auspicatur. exsulat igitur l. quarti posterior pars qua Lacydis Carneadis Clitomachi vitae tractatae erant. verum etiam liber V truncus est, cum non producatur ultra § 60 (expl. fol. 62^r: *περὶ τοῦ ἰδίου*). inscriptione caret pars Laertiana. illa nimirum — aeque ac multae litterae initiales — rubricatori explenda relicta erat, sed eum etiamnum opperitur.

Scriptura eius qui Laertii operis frusta exaravit incrediliter neglegens compendiisque quam maxime obscurata est.

Manum emendatricem contextus Laertii expertus non est, nisi quod manus recentissima in margine libri capitum inscriptiones hic illic Latine adiecit.

---

1) Exilissimam Spengelii descriptionem cod. Mon. reperis in Huebneri editione Laertii Diogenis v. II pg. 813.

XX) Codex Lobkowicensis gr. VI fc. 38 (Z).[1] chartaceus est formaque quartanaria. paginae sunt 30 versuum, versus litterarum 44—48. pervenerat in possessionem Boguslavi de Lobkowitz (mort. a. 1510) intercedente Marsilio Ficino (1433—1499), quo ille familiariter utebatur, exeunte saeculo XV. continet autem fol. A$^{r\ et\ v}$ breviorem vitarum indicem qui titulum habet: *Λαερτίου διογένους βίων καὶ γνωμῶν τῶν ἐν φιλοσοφία ἐνδόξων* (sic corr.; m. 1 dederat *εὔδο*....); fol. 1^{r}—246^{v} med. Laertii Diogenis opus ornatum inscriptione hac: *Λαερτίου διογένους βίων καὶ γνωμῶν τῶν ἐν φιλοσοφία εὐδοκιμησάντων τῶν εἰς δέκα τὸ πρῶτον.* fol. 246^{v} med. — 247^{v} vitam Apollonii Tyanaei e Suidae lexico depromptam. subscripta sunt libro haec: D e o g r a t i a s. A m e n.

Liber diligenter ac belle exaratus duos correctores nanctus est quorum alter (**Z**^{2}) pauca correxit addiditque, alter (**Z**^{3}) plerisque locis manum emendatricem admovit.

XXI) Codex Cantabrigiensis collegii S. Trinitatis gr. R 9. 18/19 [olim **R 14, 1**] (nobis C).[2] bombycinus est formaque minuta. conscriptus est duabus manibus saeculi XV exeuntis. complectitur autem fol. 1^{r}—8^{v} Palaephati *Incredibilia* (cap. I—XXXVII) [man. I]; fol. 9^{r}—16^{v} Moschopuli libellum q. inscr. *συλλογὴ ὀνομάτων Ἀττικῶν* (ed. F. Asulanus, Venet. 1524; cf. Krumbacheri *Byz. Litt.*^{2} pg. 547) [man. II]; fol. 19^{r}—26^{r} Planudis *Προλεγόμενα τῆς ῥητορικῆς* (= *Rhet. gr.* ed. Walz vol. V pg. 212 sqq. cf. Immisch l. l. pg. XXXII proxx.) [man. I]; fol. 27^{r}—38^{r} eclogam ex scholiis in Aphthonium inc. *Ἀνασκευὴ ὠνόμασται ἀπὸ τῶν ἀνασκευαζομένων* (= *Rhet. Gr.* ed. Walz II 25) [man. I]; fol. 39^{r}—42^{r} Planudis proll. in Hermog. *Στάσεις* (= *Rhet. Gr.* ed. Walz V 222 sqq.) [man. I]; fol. 43^{r}—81^{v} Planudis schol. in Hermog. *Στάσεις* (= *Rhet. Gr.* ed. Walz V 232 sqq.) [man. I excepto fol. 53 manu II suppleto]; fol. 86^{r}—97^{v} Anonymi lib. *Περὶ λογογραφίας· περὶ ἐπιστολῆς· περὶ στίχων εἰσαγωγή* (inc. *πᾶσα λόγων ἰδέα ἐκ μερῶν ὀκ-*

1) Praecise memoratur in *Serapeo* vol. IV (1843) pg. 3.

2) Cf. Immischii luculentam ad Theophr. *Charact.* praef. pg. XIII et XXXI.

τῷ σύγκειται. pertinet haec scriptiuncula ad explanandam Hermog. περὶ ἰδεῶν doctrinam. cf. *Rhet. Gr.* ed. Walz III 588 sqq. et VII 77 sqq.) [man. II]; fol. 104ʳ—108ʳ Anonymi l. *Περὶ σχημάτων ὧν Ἑρμογένης ἐμνημόνευσεν — συνόψις* (= *Rhet. Gr.* ed. Walz III 704 proxx.) et Anonymi *Προβλήματα ῥητορικά* (= *Rhet. Gr.* ed. Walz VIII 402 sqq.) [man. I]; fol. 108ᵛ—115ʳ Theophrasti *Charact.* (cf. Immischium l. c. pg. XIII —XIV) [man. I]; fol. 116ʳ—127ᵛ Epitom. Dion. Halicarn. comm. *Περὶ συνθέσεως ὀνομάτων* (ed. Fr. Hanow, Lipsiae 1878) [man. I]; fol. 128ʳ—129ᵛ Lexicon Herodoteum public. a Steinio ed. Herod. vol. II pg. 462 proxx. [man. II]; fol. 130ʳ—131ᵛ Aristidis orationem XX [man. II]; fol. 132ʳ—240ʳ Laertii Diogenis operis l. I—VI.

XXII) **Codex Ottobonianus gr. nr. 355 (O).** chartaceus est formaque quarta. complectitur varia scripta diversis temporibus exarata: fol. 1ʳ—13ᵛ frustum Aristophanis *Pluti*; fol. 14ʳ—29ᵛ Laertii Diogenis l. II 74 extr. (inc. *ἀθηναίων. ἐγὼ δὲ εὐτυχίδην*) — l. III extr. denique fol. 30 proxx. varia nullius pretii scruta continent, veluti *Βερνάρδου Φραγελλίου εἰς Τούρκους* carmen.

Scriptura frusti Laertiani saeculi est XV. correcturae inveniuntur nullae. rubricatoris munere ipse functus est librarius.

XXIII) **Codex Parisinus gr. nr. 1405 (R).** chartaceus est formaque maxima. diversis saeculi XV (non XVI) manibus pictus exhibet fol. 1ʳ — 17ʳ Agathemeri *Geographiae hypotyposin* [man. I saeculi XV]; fol. 18ʳ—35ᵛ Herodoti librum I in fine mutilum (exit *προετίμησα μεγάλων χρημάτων ἐς λόγους ἐλθεῖν* = cap. 86 med.) [man. II]; fol. 42ʳ—74ʳ Hermae medici *Mathematica ad Ammonium Aegyptium* [man. III]; fol. 75ʳ—96ʳ Theophili *Episynagogen de mundanis principiis* [man. III]; fol. 98ʳ—120ʳ Laertii Diogenis scriptionis l. I 1 — II 23 (explicit v. *ἀλλὰ καὶ εἰς ἰσθμὸν ὡς φαβωρῖνος*) [man. IV]; fol. 124ʳ—166ᵛ Eunapii *Vitas philosophorum et sophistarum* [man. V]; fol. 170ʳ —219ʳ med. S. Gregorii Nazianzeni epistulas XXI—CCXLIX [man. III]; fol. 219ʳ med. — 222ᵛ med. S. Gregorii Nysseni ad

Flav. epistulam [man. III]; fol. 222^{v} med. ad fin. quattuor versus S. Basilii ad Gregorium fratrem ep. *de mixt.* [man. III].

Laertii operis frustulum mutilatum non esse neque partem esse integrae illius scriptoris editionis clarissime inde liquet, quod quae illud perscripsit manus in medio folio 120^{r} scribendi finem fecit: quo videlicet loco studium alacritatemque exarandi amisisse censenda est. indice fol. 98^{r} instructum est hoc: *Λαερτίου διογένους βίοι καὶ γνῶμαι τῶν ἐν φιλοσοφία εὐδοκιμησάντων καὶ τῶν ἑκάστῃ αἱρέσει ἀρεσκόντων.* correctiones — sunt perpaucae — ad ipsum librarium revertuntur.

Ad saeculum denique XVI hi pertinent libri:

XXIV) **Codex Vaticanus-Reginensis gr. nr. 103** (X). chartaceus est formaque quartanaria. conscriptus est tribus saec. XVI manibus. continet fol. 1^{r}—90^{v} Laertii Diogenis opus [scr. man. I]; fol. 91^{r}—155^{v} Laonici Chalcondylae (fuit altera saec. XV parte) *De rebus Turcicis* l. III—VII IX X [scr. man. II]; fol. 157^{r}—174^{r} epistulas duas anonymas [scr. man. III]. ac Laertii quidem opus quale prima codicis X parte exhibetur pessima condicione est cum defectu aliquam multorum foliorum tum turbis neglegentia bibliopegi creatis. tenes quippe

fol. 1^{r}—12^{v} libri I initium;
fol. 13^{r}—22^{v} posteriorem l. III partem;
fol. 23^{r}—34^{v} partem extr. l. I et exord. l. II;
fol. 35^{r}—42^{v} frustum l. V;
fol. 43^{r}—54^{v} particulam l. IV;
fol. 55^{r}—55^{v} frustum l. II;
fol. 55^{v}—65^{v} initium l. VIII;
fol. 65^{v}—66^{v} principium l. IX;
fol. 67^{r}—78^{v} mediam l. II partem;
fol. 79^{r}—90^{v} frusta l. IX et X.

Nulla invenitur librorum distinctio omissaeque inscriptiones cunctae relicto ad eas supplendas spatio idoneo. scriptura vero m. I tam puerilis et quasi rustica est vitiaque foedissima tam frequentia sunt ut eum qui Laertii librum scripsit non librarium qui proprie vocaretur, sed aut pueru-

lum Graecorum libris describendis sese exercentem aut certe hominem ne mediocriter quidem Graece doctum fuisse in aprico sit.

Correxit manus a librario diversa (X^2) perpaucis locis pueriles errores; eadem nonnulla in margine libri supplevit.

XXV) **Codex Angelicanus gr. C 2. 1 (Y).**[1]) chartaceus est continetque unum Laertii Diogenis opus. cui locupletior philosophorum laterculus (cf. PEHI) praemissus est hac inscriptione ornatus: *Λαερτίου διογένους βίοι καὶ γνῶμαι τῶν ἐν φιλοσοφία εὐδοκιμησάντων καὶ τῶν ἑκάστη αἱρέσεων ἀρεσκόντων ἐν ἐπιτομῆ συναγωγή* (sic). *διήρηται τὸ σύγγραμμα εἰς βίβλους δέκα. ἑκάστου βιβλίου τὰ πρόσωπα*: secuntur nomina philosophorum. ipse vero Laertii textus inscriptus est: *Λαερτίου διογένους βίοι καὶ γνῶμαι τῶν ἐν φιλοσοφία εὐδοκιμησάντων βιβλίον ᾱ.* subscriptio in libro extremo exstat haec (cf. Wachsmuthi *Corp. poes. ep. Gr. lud.* vol. II pg. 54): *Λαερτίου διογένους περὶ βίων φιλοσόφων τέλος. ὃν ἰοάννης πουκίνου ἐκ τῆς φλορεντίας γέγραφε*: ʼΑΔΕΛΦὸC ʽΟ ΑΙΓΊΔΙΟC ʼΕΚΈΛΕΥCΕ. in calce l. VII unum et dimidium fere folium scriptura caret. doleo quod mihi non licet de correcturis certiora referre. neque enim mihi vacavit Romae bibliothecam Angelicanam adire. omnis igitur mea codicis Y notitia dependet ex notulis Wachsmuthii et Gundermanni qui illum codicem suis ipsi oculis inspexere. neque vero quidquam in eorum schedulis de correctricibus manibus libri Angelicani adnotatum invenio.

Appendicis loco tres adferam codices qui Laertii Diogenis librum III qui est de Platone integrum exhibent.

I) **Codex Laurentianus gr. plut. LXXXV nr. 9 (c).** membranaceus est formaque maxima. saeculo addicendus XIV. continet I) Platonis scripta cum variis prolegomenis et epilegomenis; II) quattuor Aristidis orationes; III) Libanii orationem Achillis; IV) Xenophontis *Oeconom.*; V) eiusdem *Conviv.* (cf. Schanzii *Stud. z. Gesch. des Plat. Text.* [1874] pg. 8).

---

1) Cf. Blumii *Iter Italic.* pg. 141.

Laertii autem vita Platonis legitur fol. 27^{r}—32^{v} med. atque inscripta est *Βίος πλάτωνος συγγραφεὶς παρὰ λαερτίου διογένους*.

II) **Codex Laurentianus gr. plut. LIX nr. 1** (z). bombycinus est formaque maxima. adsignandus et ipse saeculo XIV. complectitur Platonis opera cum non nullis scriptiunculis ad Platonem legendum praeparantibus. tenemus nimirum eundem ferme penum atque in codice Laur. LXXXV 9, sed alio ordine digestum (cf. Schanzium l. l.).

Diogenis autem vita Platonis exhibetur fol. 4^{r}—11^{v} med. perindeque inscribitur atque in codice c.

III) **Codex Cesenensis gr. plut. 28 nr. 4** (**b**). bombycinus est formaque maxima. saeculi XIV? praebet secundum Schanzium qui eum diligenter rimatus est (cf. *Stud. z. Gesch. des Plat. Text.* pg. 9 sq.) I) Albini proll. rec. manu exarata; II) tabulam argumenti a librario voluminis confectam; III) Laertii Diogenis vitam Platonis consimiliter atque in c et z inscriptam; IV) Platonis dialogos intermixtis *Aureis carminibus* Pythagorae assimulati et personati Timaei opusculo *De anima mundi.*

De codicibus vero excerptiones e Laertii opere factas continentibus alio loco agetur.

II.

Quae ratio inter codices Laertii intercedat.

Quoniam librorum Laertianorum penum repraesentavimus, qua illi inter se ratione contineantur exponemus.

Quicumque adfinitatem codicum exploraturus est, animum attendat necesse est cum ad menda scripturae atque interpolationes tum maxime ad lacunas. quae quanto adminiculo ad distinguendos libros sint, peritis abunde notum est. in primis autem eae verborum omissiones fructum ferre solent quae inde ortae sunt quod librarius exempli sui versum unum vel plures transsiluit. harum ope minimo saepius et temporis et chartae dispendio unum codicem ex altero manavisse demonstrari potest. e contrario ii orationis hiatus qui ὁμοιοτελεύτῳ creati sunt per se nihil probant: probandi vim tum demum nanciscuntur, cum aliunde petita fulcimenta accesserunt.

Quae de ratione adhibenda praefati ad ipsam causam descendamus.

A.

De codicum Laertianorum archetypo.

Universos quicumque innotuere Laertianos libros ad unum archetypum reverti ex communibus cum vitiis interpolationibusque tum lacunis adfatim patet. quarum graviores saltem indicare lubet. spatiosissima autem illa est quae exstat in calce libri VII ubi in medio recensu scriptorum Chrysippeorum oratio hiare incipit. quanta vero fuerit pars deperdita imaginari licet ope plenioris quo codices PHIEY instructi sunt vitarum philosophorum indicis: quo edocemur praeter Zenonem

Cittieum, Aristonem Chium, Herilium, Dionysium, Cleanthem, Sphaerum, Chrysippum Zenonis Tarsensis, Diogenis, Apollodori, Boethi, Mnesarchidis, Mnesagorae, Nestoris, Basilidis, Dardani, Antipatri, Heraclidae, Sosigenis, Panaetii, Hecatonis, Posidonii, Athenodori, alterius Athenodori, Antipatri alterius, Arii, Cornuti vitas opinionesque septimo Laertii libro fuisse enarratas. videtur scilicet quaternio unus vel etiam plures ab archetypo afuisse cum describi coeptus est. alia maioris ut videtur ambitus lacuna cuius omnes nostri libri aeque participes sunt reperitur in ipso principio Laertiani operis. quod Menagius (cf. *Observat.* pg. 150 ed. Huebn.) iusto iure conclusit e loco quodam l. III (§ 47) ubi nescio quae femina Platonis studiosa his compellatur verbis: *φιλοπλάτωνι δέ σοι δικαίως ὑπαρχούσῃ καὶ παρ᾽ ὁντινοῦν τὰ τοῦ φιλοσόφου δόγματα φιλοτίμως ζητούσῃ ἀναγκαῖον ἡγησάμην ὑπογράψαι καὶ τὴν φύσιν τῶν λόγων κτἑ.* ad quem locum in libro B manu prima hoc pusillum adscriptum est scholium: *σή ὅτι διογένης ὁ λαέρτιος πρὸς γυναῖκα τινὰ τὴν βίβλον ἐποίησεν.* ac profecto ambigi nequit quin Laertius mulieri illi quam verbis suprascriptis adloquitur (cf. etiam l. X 29) librum dedicaverit. qui autem sive amico sive fautori librum suum dicare decrevit, is dedicationem qua illius nomen exhibeatur in fronte libelli conlocare solet. atqui caret Laertii opus tali inscriptione. ne multa: cum nulla excogitari queat causa quam ob rem ille libro suo dedicationem praemittere noluerit, dubitari vix potest quin haec vel librariorum incuria vel alia causa perierit.[1]) qui defectus facillime explicatur, dum modo Laertii dedicationem forma epistulari fuisse statuas (cf. Parthenii l. *περὶ ἐρωτ. παθ.*, Hesychii lex., Quintiliani *Instit. orat.*, sescentos alios libros). — denique aperta lacuna laborat in omnibus libris Laertianis laterculus quo inlustriores homines qui Stratonis nomen gessere recensentur (cf. l. V 61), cum quartum Stratonem ilico sextus excipiat. praeter hos ampliores hiatus

---

1) Similiter simili in re nuper iudicavit Maassius *Com. Arat. rell.* (1898) pg. LXXI, II.

permulti minores per Laertii scriptionem occurrunt quos tamen singillatim expromere longum est.

Ad has lacunas accedunt menda scripturae atque interpolationes omnibus Laertii codicibus communia. quorum numerus cum et ipse praegrandis sit, iure ac merito adfirmare posse nobis videmur librum archetypum quo tempore transscribi coeptus est deteriore fuisse statu.

Iam si quaeris qua aetate ille archetypus confectus esse videatur, certum equidem tempus edere nequeo. tamen hoc unum satis constare existimo aliquanto eum superiorem fuisse saeculo IX. quod recte si video ex eo conficitur, quod exemplum unde derivati sunt codices BP (cf. infra pg. 132) maiuscula litteratura exaratum fuisse solidis evincitur argumentis. quod si extremis scripturae uncialis temporibus exortum fuisse ponas (h. e. ineunte saeculo IX cf. Wattenbachii *Anleitung z. gr. Palaeogr.*[1] pg. 19), archetypum aliquanto ante hoc tempus conscriptum fuisse concedas necesse est.

B.

De Laertianae scriptionis libris puris.

Bipartitam esse codicum Laertianorum originem qui diligentius eos perscrutatus erit, facili opera cognoverit. constituendae nimirum duae sunt classes effectae illae quidem iis libris qui praeter ea vitia quorum originem ex archetypo repetendam esse omnium librorum Laertianorum consensu luculenter arguitur, nulla habent communia: hoc enim certissimum diversae originis est documentum. cum vero altera classis (α) e sat multis constet codicibus (DFGOSUV), classis β unum habet sed locupletissimum testem (B). residui autem codices omnes tantum abest ut sui iuris sint, ut memoriam praebeant ex α et β concinnatam alii ad α alii ad β propius accedentes. hos codices mixtos, illos puros nuncupamus. ac primum quidem codices puros ad partes vocabimus.

1. De classe *α*.

Libros DFGOSUV artissimo cognationis vinculo inter sese copulatos esse amplo communium vitiorum numero satis comprobatur. verum ne huius commentationis ambitus nimis dilatetur, graviora tantum memoriae vitia infra proponam meque in libris I—V considerandis continebo. tabulae autem insequentis ratio ea est ut primo loco positae sint mendosae codicum classis *α* lectiones: quibus e regione conlocatae sunt classis *β* scripturae ut hanc erroribus illius infectam non esse perspicias. ac plerisque quidem locis quibus classis *α* memoria corrupta est, altera classis genuinam servavit scripturam: ubi vero secus habet res, scripturae classis *β* adieci uncinis inclusam veram lectionem addito auctoris eius nomine. respectae solae sunt lectiones manuum primarum.

Tabula A.

I 5 *ὀργάνω τούτω· τοῦτον α* (= DFGSUV) : *ὀργάνω· τοῦτον* B ‖ 7 *λόγον α* : *λόγους* B ‖ 8 *γοητικὴν μαντείαν* DFGSU (*γ. μαντίαν* V) : *γοητικὴν καὶ μαγίαν* B (*γοητικὴν καὶ μαγείαν* epit. Laert. cod. Vat. gr. nr. 96. cf. Plut. *De Superstitione* c. 12) 11 *γεωμετρίαν α* : *γεωμετρίαν τε* B ‖ 20 *ἐν δόγμασιν α* : *δόγμασιν* B ‖ 21 *ποιὸν α* : *ποιοῦν* B ‖ *ποῦ* DGSUV (*τοῦ* F[1]) : *ποίω* (i. e. *ποίῳ*) B ‖ 24 *ψυχῆς α* : *ψυχὰς* B ‖ *πάμφιλος α* : *παμφίλη* B ‖ 26 *κίβισσον α* : *κίβισθον* B (*Κύβισθον*? cf. Plut. *Solon*. VII ed. Sint.) ‖ 28 *διδόασιν α* : *διδοῦσιν* B (cf. Diels. *Herm*. XXIV 306) ‖ *πρωτίστω α* : *ὀνηΐστω* (i. e. *ὀνηΐστῳ* B ‖ 29 *διυδυμαίω α* : *δίδυμι* B (*Διδυμαίῳ* LP[1]) ‖ *μοι α* : *με* B ‖ 30 *δάνδαλος α* : *δαίδαχος* B ‖ 31 *ὅν φασιν α* : *φασὶν* B (cf. Bergk. *PLG* III[4] pg. 168) ‖ 33 *μὴ πρότερον λῆξειν νεῖκος α* : *οὐ πρότερον λήξειν εἰκὸς* B (*οὐ πρ. λήξει νεῖκος* Cobetus) ‖ 43 *ταῦτα α* : *τάχα* B ‖ *οἱ θέλω α* : *ἐθέλω* B ‖ *ἐς οὖρον α* : *εἰς σῦρον* B ‖ 46 *συμβουλεύσει α* : *Συμβουλεύσοι* B ‖ 47 *φιλεγάνδριος* UV (*φίλεγ᾽ ἄνδριος* DFGS) : *φολεγάνδριος* B ‖ *σαλαμῖν᾽ ἀφέντων α* : *σαλαμίναφετων* B (*σαλαμιναφετῶν* Casaubonus) ‖ 49 *ἦξας* UV (*ἧξας* DFGS) : *ἄξας* (i. e. *ᾄξας*) B ‖ *θώρακος α* : *δόρατος* B ‖ *μανίαν α* : *μανίην* B ‖ 52 *αὐξήσατε α* : *ηὐξήσατε* B ‖ 55 *νικίου α* : *νεικείδου* B (*Νικίδου* reponendum.

cf. Blassii *Att. Bereds.* I² pg. 362) ‖ 57 ἄνελε DFGSU (ἀνελε V) : ἀνέλη (i. e. ἀνέλῃ) B ‖ 59 οὐ τέθηκε α : οὐκ ἔθηκε B ‖ 60 μισμέρμιον α : μιμνέρμιον B ‖ 61 προσενέπησε DFGSU (προσενέπουσε V) : προσενέπη (i. e. προσενέπῃ) B ‖ 64 μείζονα α : πλείονα B ‖ 65 κοινὸν α : ξυνὸν B ‖ 66 ἕκαστος α : ἑκάτερος B ‖ 69 πονῶν α : ποιῶν B ‖ τί α : τίνι B ‖ τὸν πλησίον α : τοὺς πλ. B ‖ 71 φοβεράν α : φανεράν B ‖ 73 καταθάνῃ α : κατθάνη (i. e. κατθάνῃ) B ‖ 77 ὁ χρόνος α : χρόνος B ‖ 78 ἐπὶ φῶτα α : ποτὶ φῶτα B ‖ κραδίην α : κραδίη (i. e. κραδίῃ) B ‖ 79 καταθάπτει α : κατακλαίει B ‖ ἐνθάδε πιττακὸν α : πιττακὸν B ‖ 80 ἑτέρα α : ἑτέρη B ‖ 81 βασιλέων α : βασιλήων B ‖ συνόμιλος α : ὕμιλλος B (ὑμίλαος? cf. Theocr. carm. XXX 20) ‖ 84 ἀλείριος α : ἀλειείριος B (Λέριος Menagius) ‖ 88 κακοὶ α : ἄνθρωποι κακοὶ B ‖ 89 ὁμωνύμων α : ὁμωνύμω (i. e. ὁμωνύμῳ) B ‖ 90 στήλας α : στάλας B ‖ 105 οὐ φέρῃς α : μὴ φέρης (i. e. φέρῃς) B ‖ 107 οἰτεῖον DFGSU (οἰταῖον V) : ἤτειον B (pro Ἠτεῖον) ‖ 108 θεὶς α : τιθεὶς B ‖ 109 δωσιάδου α : δωσιάδα B ‖ 111 οἱ δὲ α : ὡς δὲ B ‖ 113 πολιήτας α : πολιάτας B ‖ 117 θεόπεμπτος α : θεόπομπος B ‖ 119 βάδυος α : βαβους [sic] B (Βάβυος Suidae codd. *BVE*) ‖ ζεὺς α : ζὰς B (reponendum Ζᾶς. cf. Diels. in actis *Sitzungsb. d. Berl. Akad.* [1897] pg. 145 not. 3) ‖ ζεὺς γέρας α : ζὰς γην γέρας [sic] B (Ζᾶς γῆν γέρας Dielsius) ‖ 122 μοι α : μιν B ‖ II 3 ὑπὲρ γῆν DFSUV (ὑπερὶ γῆν G) : ὑπὸ γῆν B (cf. Diels. *Doxogr.* pg. 346 a 1; 346 b 1; 561, 8) 6 ἐπαγείρας α : ἐπ' ἔγειρας B (ἐπεγείρας Wachsmuthius *Poes. lud. gr. corp.* fasc. II pg. 161 sq.) ‖ 9 κατ' ἀρχὴν α : κατ' ἀρχὰς B ‖ 16 μύσωνος α : μύδωνος B ‖ δὲ α : δὲ καὶ B ‖ 21 κἀκεῖνα δὲ α : κἀκεῖνα B ‖ 33 ἠξίουν ζητεῖν α : ἀξιοῦν ζητεῖν B ‖ 37 ἀγορᾶ α : ἀγορᾶ κα B¹ (ἀγορᾶ καὶ B²) ‖ 40 διαγνοὺς α : διαναγνοὺς B ‖ 42 κἀγαθὰ α : καλὰ κἀγαθὰ B ‖ ἐπιτετευγμένον α [om. U] : ἐπιτετευγμένως B ‖ 44 ἀφεψίωνος α : ἀψεφίωνος B ‖ 46 ἐξέπιον α : ἐξέπιαν B ‖ 48 ἀρχιεὺς α : ἐρχιεὺς B ‖ 49 τούτω τῶ τρόπω DFGSU (τοῦτο τῶ τρόπω V) : τοῦτον τὸν τρόπον B ‖ 50 περὶ τὸν χρόνον DFSUV (περὶ τῶν χρόνων G) : παρὰ τὸν χρόνον B ‖ 51 τὸν — βασιλέα α : τοῦ — βασιλέως B ‖ 52 ἐκαλοῦντο α : ἐπεκαλοῦντο B ‖ 55 πόρσω α : προσσώ

B (*πρόσσω* Wachsmuthius l. c. pg. 173) ‖ *ξενοφόων* α : *ξεινοφόων* B ‖ 56 *καλλιδημίδου* α : *καλλιδήμου* B (*Καλλιμήδου* rep. vid. cf. *C. I. A.* II 307) ‖ 60 *διὸ καὶ* α : *ὅθεν* B ‖ *πεισίστρατος* α : *περίστρατος* B ‖ 67 *μυρῶνος* DFSUV (*μιρῶνος* G) : *θυρῶνος* B ‖ *βέλτιον* α : *βλέννον* B ‖ 72 *καθεδεῖται* α : *καθεδήσεται* B ‖ 73 *δὴ ἀγανακτήσας* α : *διαγανακτήσας* B ‖ 78 *σκοπούντων* α (= DFGOSUV) : *κομπούντων* B ‖ *εὐστοχώτερον* DFGOSV (*εὐστοχότερον* U) : *εὐστόχως* B ‖ 80 *παιδίου* DFOSUV (*πεδίου* G) : *παιδειᾶς* B (*παιδιᾶς* LP) ‖ 81 *μὲν* α : *μὲν γὰρ* B ‖ 82 *ἀσμένως* α : *ἄσμενος* B ‖ 83 *παρὰ διονυσίω* α : *διονυσίω* (i. e. *Διονυσίῳ*) B ‖ 86 *παραβάτης* α : *παραιβάτης* B (cf. Hoffmann *Ion. Dial.* pg. 423) ‖ 88 *αἱρετὸν* α : *αἱρετὴ* B ‖ 96 *ἡδέως* α : *ἡδέα* B ‖ 97 *τελείως* DFOSUV (*τελίως* G) : *τέλος* om. B¹ add. B² ‖ 100 *ἔστι δὲ* α : *ἔστι δέ γε* B ‖ 102 *τῶ λάγω* α : *τῶ λάγου* (i. e. *τῷ Λάγου*) B ‖ *σὺ* α : *σὺ εἶ* B ‖ *ὄντα* α : *εἶναι* B ‖ 103 *πώμαλον* α : *πάγκαλον* B ‖ 108 *ὁ ὑβριστικὸς* α : *οὐριστιστικὸς* B (*οὐριστικὸς* Casaubonus) ‖ 112 *μετάλλων* α : *μεταλλοῦ* B (*Μεγάλλου* rest. Roeper *Philol.* VIII pg. 5) ‖ 113 *φίλον* α : *δίφιλον* B ‖ 115 *τἀργυρίου* α : *τἀργυριδίου* B ‖ *ἀπολωλέναι* α : *ἀπολολικέναι* B¹ (*ἀπολωλεκέναι* P¹L) ‖ 116 *εἶχεν* α : *εἶδεν* B (*εἶλεν* L) ‖ 120 *γάμου* α : *γάμω* (i. e. *Γάμῳ*) B ‖ 125 *κατέλιπε* DFGOSU (*κατέλειπε* V) : *κατέληγε* B ‖ 127 *ἐπὶ* DFOSUV (*ἐπεὶ* G) : *ἐν* B ‖ 130 *αὐστηρότερον* α : *ἀτηρότερον* B¹ (*ἀτειρότερον* B². de forma vid. Nauck. *Philol.* IV pg. 199 not. 1. cf. et l. VI 99) ‖ 131 *καὶ τοῦ* α : *τοῦ* B ‖ 138 *θατέρω* α : *ἑκατέρω* (i. e. *ἑκατέρῳ*) B ‖ 142 *εἶπον* α : *εἶπαν* B ‖ 143 *πόλιν* α : *πατρίδα* B ‖ III 2 *φασὶν* α : *φασὶν ὡς* B ‖ *δήλιον* α : *δήλιοι* B ‖ 5 *περὶ τὸν κολωνόν* α : *παρά τ. κ.* B ‖ 7 *ἀκαδήμου* bis α : *ἑκαδήμου* B ‖ *πλατίστακος* α : *πλατίστατος* B (cf. Wachsmuth. l. c. pg. 101) ‖ 10 *μὲν* α : *μα* B (*μὰν* L) ‖ *πρᾶτον χάος* DFGOSV (*πρῶτον χάος* U) : *χάος πρᾶτον* B (cf. Kaibelii *Com. Graec. Frag.* vol. I pg. 122) ‖ *μέλοι* α : *μόλοι* B ‖ 11 *ποτ' ἀσθμόν* DGSU *πότ ἀ ἀσθμόν* OV *ποτα ἀσθμόν* F : *ποτ' ἀριθμόν* (i. e. *πὸτ ἀριθμόν*) B ‖ 13 *ἐμπαθές* DFGOSU (*ἐνπαθές* V) : *ἀπαθές* B ‖ 14 *τὴν ὄρχησιν* α : *ὄρχησιν* B (cf. Kaib. *Com. Graec. Frg.* I pg. 123) ‖ *πλοκὰς* α : *πλοκὰν* B ‖ *τὺ* om. α : *τὺ* B ‖ 16 *ἐπωάζει* α : *ἐπωίζει* B (*ἐπῴζει*. cf. Kaib. *Com. Gr. Frg.* I

pg. 123) ‖ 17 *ὃν* α : *ὅ* B ‖ 18 *τῆς κεφαλῆς* α : *τῇ κεφαλῇ* (i. e. *τῇ κεφαλῇ*) B ‖ 21 *οὐ μὴν δὲ* α : *οὐ μὴν* B ‖ *κινδυνεῦσαι* α : *καὶ κινδυνεῦσαι* B ‖ *διέσωσεν* α : *διεσώσατο* B (cf. Arrh. *Anab.* I 9, 3) ‖ 22 *πάντες* α : *τοι πάντες* B ‖ 24 *θρασίω* α : *θασίω* (i. e. *Θασίῳ*) B ‖ 26 *θεόπεμπτος* α (cf. I 117) : *θεόπομπος* B ‖ 32 *καὶ* α : *γὰρ* B ‖ 33 *ἦμεν* α : *εἰμὲν* B ‖ 38 *τι μειρακιῶδες* α : *μειρακιῶδές τι* B ‖ 45 *εἰμὶ* α : *εἰ μὴ* B ‖ 48 *καλοῦ* α : *κάλλους* B ‖ 51 *τούτων* α : *τούτου* B ‖ *δόγμα τιθέναι* α : *δόγματα τιθέναι* B ‖ 61 *οὗτος* α (= DGOSUV) : *καὶ οὗτος* B ‖ 66 *ἐκδοθέντι ἃ* α : *ἐκδοθέντα* B ‖ *διαγνῶναι* α : *διαναγνῶναι* B ‖ 69 *κατ᾽ αὐτὸν θατέρου* α : *κατὰ τὸν θατέρου* B ‖ *κατὰ ταὐτὸν ταὐτοῦ* α : *κατὰ τὸν ταὐτοῦ* B ‖ 74 *ὑπὲρ μὲν τὸν τῆς γῆς κύκλον* α : *ὑπὲρ μὲν τῶν ἐκ γῆς κύκλων* B (*ἐν ᾶ μὲν τῶν ἔξω γῆς κύκλων* lego cl. Plat. *Tim.* p. 38 c.) ‖ 76 *κινούμενα* α : *γινόμενα* B ‖ 79 *διελέχθη* α : *διεδέξατο* B[1] (*διελέξατο* B[2]) ‖ 84 *ναυτικὴ* α : *ναυπηγικὴ* B ‖ 90 *βουλεύεσθαι* α : *βουλεύεσθαί τε* B ‖ *τοιούτων* α : *τοιούτων πάντων* B ‖ 92 *εἰ δὲ* α : *οἱ δὲ* B ‖ 94 *ἀκούοντι* α : *τῶ* (i. e. *τῷ*) *ἀκούοντι* B ‖ 95 *ἀλλήλους* α : *ἄλλους* B ‖ 99 *φίλους* α : *καὶ φίλους* B ‖ 100 *μετασκευαστικαὶ* α : *μετασχηματιστικαὶ* B ‖ 102 *τὰ δὲ καλὰ* α : *τὰ δὲ ἀγαθὰ* B ‖ 103 *ὄντων* α : *μὴ ὄντων* B ‖ IV 1 *τὸ ἦθος* α (= DGSUV) : *τόγε ἦθος* B ‖ 3 *συναντῆσαι* α : *συναντέσθαι* B[1] ‖ 6 *ἀγαθήνορος* α : *ἀγαθάνορος* B (cf. *C. I. G.* nr. 6091) ‖ *καρχηδόνιος* DGSU (*καρχιδόνιος* V) : *καλχηδόνιος* B (cf. Diels. *Doxogr.* pg. 129 not. 3) ‖ *ἀπιέναι* α : *ἀνιέναι* B ‖ *πορνικοὺς* α : *προυνίκους* B (an *προυνείκους*? cf. *Etym. Magn.* ed. Gaisf. pg. 691,19) ‖ 8 *τοῖς κατασχοῦσι* α : *τοῖς χουσὶ* B ‖ 9 *δωροδοκῆσαι* α : *δωροδοκήσαντας* B ‖ 13 *περὶ ἀγαθοῦ* α : *περὶ τἀγαθοῦ* B ‖ 14 *λυσιμάχου* α : *λυσιμαχίδου* B (cf. Diod. Sic. l. XVI 82) ‖ 16 *ἦρε* α : *εἶρε* B ‖ 20 *γαῦξις* α : *γλύξις* B ‖ *διαβαίνειν* α : *διάβορος* B (*διάβορον* Cobetus) ‖ 22 *τοῦ χρυσοῦ γένους* α : *τῶν ἐκ τοῦ χρυσοῦ γένους* B ‖ 23 *περσεὺς* α : *ταρσεὺς* B ‖ 29 *δμῶτ᾽* α : *δμωίδ᾽* B (cf. Nauck. *Frag. Trag. Gr.*[2] pg. 398) ‖ 31 *πανέστεων* α : *πενεστέρων* B[1] (*πενέστεων* B corr.) ‖ 35 *ἄρ τοι* α : *γάρ τοι* B ‖ 38 *ἀξίας* α : *τῆς ἀξίας* B ‖ 44 *τινι* α : *τισι* B ‖ *παρ᾽ ἀθηναίων* α : *πρὸς ἀθηναίων* B ‖ 47 *με ἐξ αὐτοῦ* α : *με ἐξ ἐμαυτοῦ* B ‖ 48 *ὅτε τὰ* α : *ὅ τὰ* B ‖ 51 *ἀνεί-*

λετο α : ἐπανείλετο B ‖ 53 τῶν φίλων α : τὰ φίλων B (cf. Iambl. *De vit. Pyth.* § 92) ‖ 57 τε α : τε καὶ B ‖ 58 προικονήσιος α : προκοννήσιος B ‖ 59 διὰ α : αὐτὸν τρόπον διὰ B (τὸν αὐτὸν τρόπον διὰ L) ‖ 62 ἐπιμελῶς α : ἐπιμελέστατα B ‖ 63 μὲν μέντορος α : μέντορος B ‖ 65 φησὶ δὲ καὶ α : φησὶ δ' B ‖ μηδὲν α : οὐδὲν B ‖ λογαδικῷ DGSV (U de coni. λογαοιδικῷ) : λογιαοιδικῷ B (λογαοιδικῷ L) ‖ V 4 ἐλευσινίδι α : ἐλευσινείαι B (Ἐλευσινίᾳ L) ‖ 7 καρπὸν εἰς θάνατον α : καρπὸν εἰς ἀθάνατον B (ἵμερον ἀθάνατον ci. Kaibelius ad Athen. l. XV 696 c) ‖ 8 φιλία α : φιλίους B (φιλίου L) ‖ ἔντροφον α : ἔντροφος B ‖ 9 εἰς ἑρμείαν α : πρὸς ἑρμείαν B ‖ 10 εἰς φίλιππον α : πρὸς φίλιππον B ‖ 13 παιδὸς α : παιδίου B ‖ 18 γλυκὺν δὲ τὸν καρπόν DSUV (γλυκὴν δ. τ. κ. G) : τὸν δὲ καρπὸν γλυκύν B ‖ 19 σκοπεῖν α : δεῖ σκοπεῖν B ‖ 30 πονηροῖς α : πόνοις B ‖ 31 ἀπαθῆ α : μὲν ἀπαθῆ B ‖ ἔκρινεν α : ἐνέκρινεν B ‖ 37 πρὸς αὐτὸν α : ἐπ' αὐτὸν B ‖ 51 μέλαντι (it. 55) α : μελάντῃ (i. e. *Μελάντῃ*) B ‖ πρῶτον μὲν om. DGSUV : πρῶτον μὲν βούλομαι γενέσθαι B (πρῶτον μὲν Menagius) ‖ χείρονι α : χεῖρον ἢ B ‖ 53 καλλίνικος α : καλλίνος B (Καλλῖνος. cf. §§ 55 et 56) ‖ 57 εὐωνύμας α : εὐωνυμεὺς B ‖ 58 δικαιοσύνης α : δικαιοσύνης τρία B ‖ 59 μηχανικῆς α : μηχανικόν B (μηχανικῶν rec. libri de coni.) ‖ 60 ἤσθετο θανάτου α : ἤσθετο (i. e. ἤσθετο) B ‖ 63 ἱραίου α : ἠραίου B (cf. Fick-Bechtel. *Griech. Personennamen* pg. 136 et *C. I. G.* nr. 2322 b[77]. 3142. 6940) ‖ 64 ὁ οἰκεῖος α : ὁ κεῖος B ‖ 67 ἴλεια α : ἠλεία B (Ἰλίεια em. Bentleius *Opusc.* pg. 179 ed. Lips.) ‖ 68 ποδαλγικῇ α : ποδαγρικῇ (i. e. ποδαγρικῇ) B ‖ 71 ἐπιβλεπέτω α : om. B (ἐπιβλεψάτω PL) ‖ 82 ὅλον οὖν α : ὅλω γοῦν (i. e. ὅλῳ γ.) B. —

Addere possum codices classis α (excepto codice O qui cum a l. II 74 incipiat, titulo omnino caret) eadem — atque ea mendosa — inscriptione instructos esse: *Λαερτίου διογένους βίων καὶ γνωμῶν τῶν ἐν φιλοσοφία εὐδοκιμησάντων καὶ τῶν ἐν ἑκάστῃ αἱρέσει ἀρεσάντων τῶν εἰς ι̅ τὸ πρῶτον.* germanus scilicet operis Laertiani titulus videtur fuisse hic: *Λαερτίου Διογένους φιλοσόφων βίων καὶ δογμάτων συναγωγή*, quem nanciscimur ex subscriptione codicum BP (cf. supra pg. 79

et 87) quique se et vetustate et simplicitate commendat. praeterea codices omnes classis α hoc habent prae ceteris Laertianis libris peculiare quod ante vocales mira pervicacia adverbii οὕτω(ς) forma littera ς praedita adhibita est, cum ante consonantes constanter formam οὕτω positam videamus. in codice B formae οὕτω et οὕτως nullis legibus adstrictae sunt.

Verum enim vero haec codicum classis α inter sese consensio cumque libro B dissensio non ultra librum VII producitur[1]: namque extremorum trium librorum memoriae ratio in libris DGSU longe alia est (qua de infra dixero). quid autem inde consequitur? nempe exemplar unde dependent codices classis α postremis tribus Laertianae scriptionis libris orbatum fuisse.

Iam si quaeris qua ratione codices classis α inter se contineantur, in duas illi familias discedunt ita ut alteram (nobis γ) libri DFGS, alteram (δ) codices OUV efficiant. utraque familia larga propriorum vitiorum copia instructa est. in examen autem perducemus primum libros DFGS quorum singularia menda lacunaeque tabula subsequenti recensentur. neque vero enumerationem nostram ultra l. III 60 producere visum est, cum hoc loco antiqua codicis F pars — novicia autem huc non pertinet — finiatur. littera γ consensus primarum manuum codicum DFGS denotatur.

Tabula B.

I 3 *γεγονέναι* γ (= DFGS) : *γέγονε* UV [B mancus usque ad § 4 extr.] ‖ 4 *κοσμῆσαι* γ : *διακοσμῆσαι* UV ‖ 5 *τοιαῦτα* om. γ : habent UVB ‖ *καὶ τῶ τῆς φωνῆς* γ : *τῶ τῆς φωνῆς* (i. e. *τῷ τ. φ.*) UVB ‖ 13 *ἴων ῆν — ὃς καθηγήσατο* γ : *ἴων ὢν — καθηγήσατο* UVB ‖ 14 *καταλύει* γ : *καταλήγει* UVB ‖ 15 *πλάτων* γ : *πλάτωνος* UVB ‖ 20 *αἵρεσιν μὲν γὰρ* γ : *αἵρεσιν δὲ* UVB ‖ *φασὶ* om. γ : habent UVB ‖ 21 *ὑπὸ τάμωνος* γ : *ὑπὸ ποτάμωνος* UVB ‖ 24 *κύκλον καὶ* γ : *κύκλον* U *κίκλον βίβλον* V *κύκλον* recte B ‖

1) Posteriorem Laertii operis partem soli exhibent libri DGSU classis α, cum libri F antiqua pars l. III 60, codex O l. III ex., liber V l. VI 66 obmutescat.

25 αὐτὸς μὲν γ : αὐτὸς δὲ UVB (Κλυτὸς δὲ Menagius) ‖ 32 ἐμπίπτει γ : ἐκπίπτει UVB ‖ 35 μάστευε γ : μάτευε UVB ‖ 38 δὲ ἐπὶ γ : γὰρ ἐπὶ UVB ‖ 40 ἐπιθέσθαι ποιητικὰ ὁ γ : ἔπη θέσθαι ποιητικὰ ὁ UV ἐπιθέσθαι ποιητικῆς B (ἐπιθέσθαι ποιητικῇ. ὁ G[2] de coni.) ‖ 46 ἀμφισβητουμένης δηλονότι τῆς σαλαμῖνος γ [F hoc loco mancus] : σαλαμῖνος ἀμφισβητουμένης UVB ‖ 48 τάφους γ : τοὺς τάφους UVB ‖ παρ᾽ αὐτοῦ γ : πρὸς αὐτοῦ UVB ‖ 58 τὸν λόγον γ : τὸν μὲν λόγον UVB ‖ 59 τὰς ἡμέρας γ : τὰς μὲν ἡμέρας UVB ‖ ἄγειν τε καὶ διδάσκειν γ : διδάσκειν UVB ‖ 61 ἀγυὰς ταδὶ γ : ἀγυιὰς ταδὶ UV αιγιασταδη B (Αἰγυαστάδη em. Bergk. *P. L. G.* II[4] fr. 26 Solonis) ‖ κραδίην γ : κραδίῃ (i. e. κραδίῃ) recte UV κραδία B ‖ 62 ποιεῖ γ : ποιῶν UVB ‖ 64 οὐκ om. γ : hab. UVB ‖ 65 ἕτοιμός τοι καὶ λόγω καὶ ἔργω γ : κ. λ. κ. ἔ. ἕ. τοι UVB ‖ 66 γινώσκειν γ : γινώσκει recte UV γιγνώσκει B ‖ 67 παρὰ σοῦ γ : παρὰ σοὶ UVB ‖ βιωτή γ : βιοτή UVB ‖ 71 κυθήρας γ : κυ^θρ UV κυθήρων recte B ‖ 74 ὑρράδιος γ : ὑρραδίου UVB ‖ 80 ποτέραν γ : ποτρ UV ποτέρην recte B ‖ ἐκεῖνος γ : κεῖνος UVB ‖ 81 χοιροπόδην γ : χειροπόδην UVB ‖ 85 ἄντις γ : ἂν UVB (cf. Schoell. *Anf. e. pol. Litt. b. d. Gr.* [1890] pg. 9) ‖ 86 ἀνθρώπου om. γ : habent UVB ‖ 92 εὔσχημον γ : εὔφημον UVB ‖ 99 τὰς ἐμὰς ἐπιστολὰς γ : ταὶ ἐμαὶ ἐπιστολαὶ recte UV τε ἐ. ἐ. B ‖ φοιτῶντας γ : φοιτεῦντας recte UV φοιτέντας B ‖ 100 τὴν γ : τὸν UV τιν (h. e. τὶν) recte B ‖ 101 καλωνίδου γ : καλονίδου UV καδουΐδου B (Καδουΐδα Casaubonus) ‖ 106 σωκράτης γ : σωσικράτης UVB ‖ 109 καθέσης γ : καθέσει UVB ‖ 113 κατασχεθῇ γ : κασχεθῇ recte UV κασκεθη B ‖ 116 θεῶν γ : καὶ θεᾶν UVB ‖ 122 κλειήθρης γ : κλείθρης U κλήθροις V κληθρίης (i. e. κληθρίης) recte B ‖ II 1 ὑπὸ γ : ἀπὸ UVB ‖ 3 γλώσσῃ γ : λέξει UVB ‖ 5 σωτηρίης γ : σωτηρίας UVB ‖ 6 ἥρων γ : ἡρωνοῦν UV ηρωνουν B[1] (ἥρω νοῦν P) ‖ ὅττι γε δὴ γ : ὅτι δὴ UVB ‖ 8 διατμιθέντων γ : διατμηθέντων UV διατμισθέντων recte B ‖ 15 δὲ γ : δὲ καὶ UVB ‖ 22 συνέζη γ : συνεζήτει UVB ‖ 27 κοὔ γ : κοὔτε τι UVB ‖ 32 εἶδεν γ : οἶδεν UVB ‖ 33 εἶναι εἰ γ : εἶναι UVB ‖ 35 ἐριβώλακον γ : ἐρίβωλον recte UB ἐρίβωτον V ‖ 42 κλεινώ γ : κλεινέ U κλινέ V κλεεινω (i. e. Κλεεινώ)

recte B[1] ‖ 47 *μὲν γ* : *μὲν οὖν* UVB ‖ 55 *αἰσχίνης γ* : *αἰσχῖνον* U *αἰσχίνον* V *αἰσχίνου* B (*Αἰσχίνεω* Meinekius em. *Philol.* XV pg. 333) ‖ *εὐπειθὴς γ* : *ἐπιθὴς* UV *ἀπιθὴς* recte B ‖ 57 *οὐ γ* : *οὐκ ἔνι* UV *οὐκ εἶναι* recte B ‖ *θουκυδίδου γ* : *τὰ θουκυδίδου* UVB ‖ 58 *παιδίῃ — ἐῇ γ* : *παιδείης — ἐῆς* UVB (verum nondum inventum. cf. Stadtmuelleri ed. *Anth. Pal.* vol. II pg. 67) ‖ 61 *ἡρακλέα γ* : *τὸν ἡρακλέα* UVB ‖ 69 ponit *γ* post verbum *ἴσασιν* vocabula: *ὀνειδιζόμενός ποτ' ἐπὶ τῷ πολυτελῶς ζῆν ὑπὸ πλάτωνος ἔφη· ἆρα φαίνεταί σοι — πολυτελῶς ζῆν* : quae enuntiatio in libris UVB hoc loco deest, legitur § 76 post verbum *διαβάλλουσιν* in hunc modum immutato initio: *πρὸς πλάτωνα ὀνειδίσαντα τὴν πολυτέλειαν* (*πολιτέλειαν* V)· *ἆρα* (*ἄρα* B) *ἔφη φαίνεταί σοι — πολυτελῶς ζῆν* ‖ 70 *διὰ τοῦτο γ* : *παρὰ τοῦτο* UVB ‖ 95 *πιεζόμενον γ* : *κατηναγκασμένον* recte UV *κατηναγκασμένω* B ‖ 97 *τὰ πλεῖστα λαβόντα γ* : *λ. τ. π.* recte UV *λ. π.* B ‖ 103 *ῥοίκμου γ* : *ῥοίκου* UVB ‖ 105 *πραβύταν γ* : *πραβύτας* OUV *πρεσβύτας* recte B ‖ 119 *μὴ εἶναι γ* : *μηδένα* OUVB (*ἄνθρωπον εἰπεῖν μηδένα* em. Deyckius *De Megar. doctr.* pg. 82. cf. Roeper. *Philol.* IX pg. 14) ‖ 120 *προσεσκωφθὸς γ* : *προσεσκωφθὼς* OU V *προσεσκώφθη δὲ* recte B ‖ 123 *νικάνορα γ* : *νικάψορα* OUV *νεικάτορα* B (*Νικάτορα* P[1]; de hoc cognomento Seleuci I cf. Strabon. *Geogr.* XV 2, 9) ‖ 124 *περὶ λογισμοῦ — φιλοσοφίας* om. *γ* : habent OUVB ‖ 125 *καὶ ἑκάτερα γ* : *ἑκάτερα* OUVB ‖ 126 *πλεύσαντες καὶ συγγενόμενοι γ* : *πλεύσαντες* OUVB ‖ *ὁ κράτης γ* : *σωκράτης* OUV *κράτης* recte B ‖ 127 *συνανακόπτοντος γ* : *συνανακάμπτοντος* OUVB ‖ 135 *εἰ χρῆν γ* : *ὡς χρῆν* OUVB ‖ *ὑπώπαι γ* : *ὑπώπα* OUV *ὑπώπια* recte B ‖ 139 *παρίχιον γ* : *ταρίχιον* OUVB ‖ 144 *τοῖς λόγοις γ* : *ἐν λόγοις* OUVB ‖ *τοι τοιοῦτος γ* : *τοι οὗτος* OUV *τοιοῦτος* recte B ‖ III 10 *ἔμελε γ* : *ἔμελλε* OUV *ἔμολε(ν)* recte B ‖ 11 *ἀλλ' γ* : om. OUVB (cf. Kaibelii *Com. Gr. Frg.* I pg. 122) ‖ 13 *ὁμοιότατες γ* : *ὁμοιότητα* OUV *ὁμοιώματα* recte B ‖ 16 *ὗς δὲ ὑί γ* : *ὗς δέ θην ὑί* recte OUV *ὗς δὲ θηνεῖ* B ‖ 17 *δὺς γ* : *δὶς* U *δεὶς* OV[1] *δοὺς* recte B ‖ 22 *ἀπολαψόμενοι γ* : *ἀπολαμψύμενοι* OUVB (*ἀπολαψούμενοι* rep. vid. cf. Ahrensii l. *De dial. Dor.* pg. 347) ‖ *κ' ἀνθρωπίζειν γ* : *καὶ ἀνθρωπίζειν* OUV *ἀνθρωπίζειν* recte B ‖

24 ἀντίποδα γ : ἀντίποδας OUVB ‖ 28 κωλιὰς γ : σκωλιὰς OUV κοχλίας recte B ‖ ἄνος (= ἄνθρωπος) γ : ἄνον OUV αὖον recte B ‖ 31 ἀλλὰ μὴν γ : ἀλλὰ OUVB ‖ 38 ὀργίζεσθαι γ : ὠργίσθαι OUVB¹ ‖ 41 ἐν ἡφαιστιάδων γ : ἐν ἰφιστιάδων (pro ἐν Ἰφιστιαδῶν) OUVB ‖ 44 τοῦ γηγενὲς γ : γηγενὲς OUVB (γῆ γηγενὲς em. Jacobsius ad *Anth. Pal.* VII 62) ‖ 60 expl. F ant. pars.

Ex his vero quattuor codicibus duos prorsus ablegare possumus — dico G et S — utpote mera apographa codicis D. monui iam supra (pg. 94) libros istos ab uno librario exaratos esse; addo hic ex uno eos exemplari esse expressos cum alter alterius tam similis sit quam ovi ovum. maxime autem notabile est quod uterque codex librum tertium non a Platone auspicatur, sed aperto errore a Theodoreis. media enim in § 97 l. II haec inscriptio legitur: λαερτίου διογένους τῶν εἰς δέκα τὸ τρίτον: θεοδώρειοι. unde qui tertius volgo numeratur liber in codicibus G S inscribitur: λαερτίου διογένους τῶν εἰς δέκα τὸ τέταρτον: πλάτων. quae turbae coniunctae cum singularibus quibusdam mendis (e. gr. I 30 οὔπω DGS pro οὕτω FUVB; 50 ἐνέπεσεν DG¹S pro ἔπεσεν FUVB; II 27 βιώσεις DGS pro διαζῇς [γενήσῃ F διαζῇς UV διαζήσει con. cum seq. εἰ B]; 67 εἶνα DGS pro εἶτα [ἵνα F]) cum consimiliter in codice D qui sine dubio aetate libros G et S superat, occurrant, ambiguum esse nequit hos ex illo manavisse. cui opinioni inde haud spernendum accedit firmamentum, quod non secus atque in codice D in libro S operi Laertiano adnexam reperimus Luciani *Vitam Demonactis*. codex autem D cum proxima cum F societur cognatione, tamen ex hoc descriptus esse non potest — continet enim liber F non nulla menda atque lacunas quibus immunis est libri D memoria — ut ad communem eos fontem (γ; fort. saeculi XIII) reverti iudicandum sit.

Pauca adiungam de extremorum trium librorum exemplaris γ memoria cuius unicus testis adest liber D. etenim ne longius nunc rem persequar fusiusque exponam, impedit quod adcurata ultimorum codicis L librorum mihi non suppetit conlatio. in praesens igitur satis habeo haec monuisse:

cum in libris I—VII nulla inter codices B et γ intercedat ratio, in libris VIII—X plus quam semel γ cum B et L, quem codicem arta cognatione cum classe β contineri infra p. 133 sqq. probabo, in vitiis conspirare videmus (cf. interim apparatum criticum quem Usenerus *Epicureorum* pg. 3—32 ad Epicuri epistulam ad Herodotum datam diligentissime congessit: ubi quod pro codice D eius apographum G abhibitum est nihil refert). neque vero ad extremae partis exempli γ condicionem explicandam sufficit illam contaminatione codicum BL enatam esse arbitrari. quae sententia vel ideo reicienda est, quod D aliquam multas perbonas servavit lectiones certo non coniectura inventas errantibus libris BL. concludendum igitur potius est ultimos codicis γ libros transscriptos esse ex codice aliquo classis β qui multis quidem locis fidelius quam B archetypi memoriam repraesentaret, in universum autem codicis B praestantiam haud aequaret. verum de hac re alio loco copiosius disceptabitur.

Quibus expeditis correcturae codicum F DGS expendendae sunt. atque liber F quidem omissa manu F^2 duos correctores nanctus est: quorum alter (F^3) sat habuit tribus vel quattuor locis variam lectionem margini adscripsisse. qui unde sua arcessiverit discimus potissimum lectionibus φϑορᾶ ad scripturam φορᾶ l. I 96 et βιώσεις (ς posterius in extremo margine conlocatum maximam partem resectum est) ad verbum γενήσῃ l. II 27 adpictis: quae duae lectiones pravae codicum DGS propriae sunt (cf. etiam pg. 115). alter corrector (F^4) laudabili diligentia librum F a capite ad calcem pertractavit. quo in negotio usus est codice familiae β adfini: quod cum ex innumeris familiae α vitiis emendatis, tum mendis haud paucis e familia β invectis evincitur. verum in his percensendis immorari nolo; indicabo potius statim eas lectiones unde correctorem F^4 codicem Vaticanum gr. nr. 140 (W) usurpasse liquet: I 13 ad χηνέα F^4 adscripsit χωνία, quae vitiosa scriptura in uno, quod sciam, W obviam fit; I 32 F^4 adnotavit ad nomen λεβεδίων lectionem λεβανδίων nisi in W in nullo libro occurrentem; ibidem iuxta verbum δοῦναι posuit F^4 per-

versam lectionem δοϑῆναι, cui solus W patrocinatur; I 34 ad verba τῆς εἰκόνος F[4] adpinxit variam lectionem τινὸς εἰκόνος, quam in solo libro W repperi; ib. librarius recte dederat σίλλοις, cui scripturae F[4] in margine libri opposuit sensu cassam lectionem πολλοῖς, quae ceterum stupiditati eius debetur qui libri W evanidas litteras instaurare suscepit (F[4] igitur correcto codice W usus est); I 47 librarius scripserat ἀφέντων: F[4] margini adposuit φέρων, quod unus W praebet; I 100 denique librarius exaraverat ἁμῖν, ad quod F[4] in margine notavit ἐσμῖν quae scriptura codici W singularis est.

Codicis D correctiones cum ad unam omnes ab ipso librario — nempe inter describendum — factae sint ac solum modo ad leviores calami lapsus pertineant, salva conscientia missas facere possumus.

Plane eadem est res de codice S, nisi quod in eo paucissimis locis manus altera (S[2]) aperta menda sanavit: e. gr. I 60 ad futtile illud μισμέρμου in margine scripsit μιμνέρμου.

Contra libri G correcta paullo adcuratiore scrutatione digna iudicem. neque vero dico paucos illos errores ab ipso librario dum describit exstirpatos, sed ea quae praecipue in prima codicis particula manus altera (G[2]) correxit. quae ob eam causam quam maxime memorabilia sunt quod lectiones prorsus unicae neque in ullo alio Laertii operis codice obviae nobis propinantur. de quibus quid censendum esset sagacissime iam pervidit C. Wachsmuthius qui *Corp. poes. lud. gr.* pg. 53 codicem G aliquoties 'scite emendatum a viro docto quodam' perhibet. verum enim vero natura istorum commentorum sane quam inaequabilis est, si quidem evidentibus aut speciosis saltem admixta sunt non inutilia modo, sed etiam utique perversa. in quo numero has duco viri boni coniecturas: I 30 ἀνευρεῖν pro Ἄνδρων; 52 ἀνέλαβον· ἔχω γὰρ ἃ — Ἀϑηναῖοι — ἀφείλοντο pro ἀνέλαβον γὰρ ἐγὼ ἃ κτέ; 62 τόνδε ἔχει σαλαμὶς (principium pentametri!) pro τόνδε τεκνοῖ Σαλαμὶς; 65 οἱ δ' ἀποτρέποντες τὸ κοινὸν pro οἱ δ' ἐπιτρέποντες τ. κ. (= qui rem publicam gubernabant); ibidem οὗτος δὲ καὶ δορυφοροῦντα αὐτὸν ἔτι βούλονται pro οὗτοι δὲ καὶ δορυφορούντων αὐτόν,

εἴ τι βούλονται; 67 *ἠξίωσα* pro *ἀξιώσας*. paullo melius res cessit aliis locis: e. c. l. I 54 — quo loco G[1] omisit vocabula *δὲ ὅρον* — G[2] ad sensum haud male supplevit *μῆκος*; item I 64 non contra loci sententiam, neque vero necessario ad verbum *ἀπέχεσθαι* addidit *τυραννίδος*; I 89 pusilla exstat lacuna in omnibus nostris libris Laertii ut qui exhibeant: *ἀλλὰ καὶ τὸ ἱερὸν τῆς ἀθηνᾶς ἀνανεώσασθαι αὐτὸν ἀπὸ δαναοῦ*. explevit Casaubonus hiatum evidenti ratione scribendo: *αὐτὸν ⟨τὸ⟩ ἀπὸ Δαναοῦ*. alio modo damnum reparare conatus est corrector G[2] qui post pronomen *αὐτὸν* inseruit verbum *κτισθὲν*. quam coniecturam Cobetus fucum haudquaquam persentiscens in textum recipere haud gravatus est. duobus autem locis correctori contigit ut veram ac genuinam scripturam reduceret: nimirum l. I 40 ubi *ἐπιθέσθαι ποιητικῆ* (i. e. *ποιητικῇ*. cf. etiam Laert. Diog. l. IV 15), quod in libris nostris varie depravatum est (cf. pg. 113), restituit et l. I 96 quo loco pro *φθορᾶ* legendum esse *φωρᾶ* (i. e. *φωρᾷ*) perspexit.

Iam vero ad familiam *σ* nos convertamus. ac libros U et V peculiari quadam necessitudine contineri vel ex tabulis argumenti quis suspicetur: continet enim uterque liber praeter Laertii Diogenis opus Theophrasti *Excerpt. Phys.*; [Aristotelis] commentationem *De Xenophane Gorgia Zenone*; [Aristotelis] *Auscult. mirab.* neque inanem esse illam suspicionem adcuratior consideratio ostendit. cum libris UV rursum communione vitiorum firmiter coniunctus est mutilus libellus O. verum iam proferam quae huius familiae propria sunt menda scripturae lacunasque. contineo autem hic quoque me in examinandis libris I—III 60. littera *σ* designatur consensus manuum primarum codicum UV aut OUV.

Tabula C.

I 4 *γενέσθαι σ* (= UV) : *γεγονέναι γ* [B mancus] ‖ 14 *ἰσωκρατικοὶ σ* : *σωκρατικοί γ*B ‖ 18 *τοῦ ἐν αὐτῶ σ* : *τῶν ἐν αὐτῶ γ*B ‖ *τοῦ πρὸς ἡμᾶς σ* : *τῶν πρὸς ἡμᾶς γ*B ‖ 23 *μερικῆς σ* : *μικρᾶς* recte FB *μικρῆς* D ‖ 29 *τὸ ποτήριον σ* : *ποτήριον γ*B ‖ 36 *εἰπόντα σ* : *πυθόμενον γ*B ‖ *πρῶτον σ* : *πρότερον γ*B ‖

37 *μὴ* σ : *μηδὲ* γB ‖ 40 *ἔπη θέσθαι ποιητικὰ* ὁ σ : *ἐπιθέσθαι ποιητικὰ* ὁ γ *ἐπιθέσθαι ποιητικῆς* B (*ἐπιθέσθαι ποιητικῇ.* ὁ G²) ‖ 47 *μαχεσόμενοι* σ : *μαχησόμενοι* γB ‖ 49 *εἰμι, τῶν δὲ ἀνδρειότερος* σ : *τῶν δὲ ἀνδρειότερός εἰμι* γB ‖ 52 *ἔχετε* σ : *ἔσχετε* γB ‖ 58 *ἰσχυρότερον* σ : *ἰσχυρότατον* recte γ *ἰσχυρώτατον* B ‖ 61 *ἀγυιὰς ταδὶ* σ : *ἀγυὰς ταδὶ* γ *αιγιασταδη* B (*Αἰγυαστάδη* Bergk. em. *P. L. G.* II⁴ fr. 26 Solonis) ‖ 64 *ἧς* σ : *εἴης* γB ‖ 72 *γάρ φησι* σ : *δ' ὥς φησιν* recte γ *δὲ ὥς φησιν* B ‖ 83 *αὐτοῦ* σ : *αὐτῶν* γB ‖ *ψάμμους* σ : *ψάμμου* γB ‖ 93 *κοπτομένοις* σ : *σκωπτομένοις* recte γ *κωπτομένοις* B σ add. m. I an corr. dub. ‖ 95 *ἔτη γεγονὼς ἤδη* σ : *ἤ. γ. ἔ.* γB ‖ 96 *οὗτος* σ : *οὕτως* γB ‖ 99 *τὴν λυδὸν* σ : *τὸν λυδὸν* γB ‖ 100 *τὸν* σ : *τὴν* γ *τιν* (i. e. *τὶν*) recte B ‖ 101 *καλονίδου* δ : *καλωνίδου* γ *καδουΐδου* B (*Καδουΐδα* Casaubonus) | 105 *παρὰ πότου* σ : *παρὰ πότον* (cf. l. II 78) γB ‖ *ἄγκραν* σ : *ἄγκυραν* γB ‖ *ἀπέστειλεν* σ : *ἐπέστειλεν* γB ‖ 112 *ἀγρὸν* σ : *ἀγροὺς* γB ‖ 113 *οὐδὲν* σ : *οὐδὲ* γB ‖ 120 *οἶδε* σ : *εἶδε* recte γ *εἰ δὲ* B ‖ II 8 *διατμηθέντων* σ : *διατμιθέντων* γ *διατμισθέντων* recte B ‖ 33 *δὲ μὴ* σ : *μὲν μὴ* γB ‖ 35 *εἰπούσης τῆς γυναικὸς* σ : *τ. γ. εἰ.* γB ‖ 37 *περιενεχθήσομαι* σ : *συμπεριενεχθήσομαι* γ *συν* — B ‖ 42 *ψήφους* om. σ : habent γB ‖ *κλεινέ* U *κλινέ* V : *κλεινώ* γ *κλεεινω* (i. e. *Κλεεινώ*) recte B¹ ‖ 43 *δῆ σχύλον* σ : *αἰσχύλον* γB ‖ 48 *καταλύειν* σ : *κωλύειν* γB ‖ 55 *ἐπιθὴς* σ : *εὐπειθὴς* γ *ἀπιθὴς* recte B ‖ 57 *οὐκ ἔνι* σ : *οὐ* γ *οὐκ εἶναι* recte B ‖ 65 *ὑπεπράξατο* σ : *εἰσεπράξατο* γB ‖ 69 *τί* σ : *τίνι* γB ‖ 71 *μιᾶς* U *μίας* V : *ὁμοίας* γB ‖ 89 *ἡδονὴν* om. σ (= OUV) : habent γB ‖ 105 *πραβύτας* σ : *πραβύταν* γ *πρεσβύτας* recte B ‖ 120 *προσεσκωφθὼς* σ : *προσεσκωφθὸς* γ *προσεσκώφθη δὲ* recte B ‖ 126 *εἰς γῆν* σ : *εἰς ἦλιν* γB ‖ *τῆς ἀπὸ* σ : *τοῖς ἀπὸ* γB ‖ *παρέβαλον καὶ μέχρι* usque ad *περὶ φαίδωνος* om. σ : habent γB ‖ *σωκράτης* σ : *ὁ κράτης* γ *κράτης* recte B ‖ 131 *ὁ μὲν ἀσκληπιάδης* om. σ : habent γB ‖ 135 *ἐν* σ : *ἐν μὲν* γB ‖ 136 *ὑπώπα* σ : *ὑπώπαι* γ *ὑπώπια* recte B ‖ III 10 *ἔμελλε* σ : *ἔμελε* γ *ἔμολε(ν)* recte B ‖ 11 *γα μὲν* σ : *γα μὰν* recte γ, *γ' αμαν* B ‖ *κατοδὴ* σ : *κάτα δὴ* γ *καὶ τὸ δεῖ* B (*κα τόδ' ἤδη* em. Cobetus) ‖ 13 *ὁμοιότητα* σ : *ὁμοιότατες* γ *ὁμοιώματα* recte B ‖ 14 *γ̈ο* (corruptum ex *γ̈*) σ : *γίνεται*

recte γ (cf. Ahrens. *De dial. Dor.* pg. 112) γίγνεται B ‖ αὖ τέχνα U αὐτέκνα V : ἃ τέχνα γB ‖ 17 εὐσεῖται δ : ἑσσεῖται γB ‖ 20 ἀξίους ἐκείνους δ : ἐ. ἀ. γB ‖ 22 τῆνι δ : τῆνο γB ‖ τείνω δ : τήνω γB ‖ καὶ ἀνθρωπίζειν δ : κ' ἀνθρωπίζειν γ ἀνθρωπίζειν recte B ‖ 28 σκωλιὰς δ : κωλιὰς γ κοχλίας recte B ‖ ἄνον δ : ἄνος γ αὖον recte B ‖ 35 εἰπεῖν ἡράκλεις δ : ἡράκλεις εἰπεῖν γB ‖ 47 δεήσει δ : δεήσοι γB ‖ 60 ἐπινομῆς δ : ἐπινομὶς γB ‖ ⟦l. V totam § 49 om. δ (= UV) : habent γ (= D) et B⟧.

Reputato hoc tanto qui inter codices U et V intercedit consensu procliviter quis codicem U ut iuniorem ex V propagatum esse crediderit. quod ne statuamus obstat vel id quod V hiatus quosdam orationis habet a libro U alienos. paucis exemplis defungar. l. I 20 in V omissa sunt verba οὔτε διαλεκτικήν cum in U legantur; maioris ambitus lacuna in V exstat l. I 27 ubi desiderantur vocabula πλὴν ὅτ' εἰς Αἴγυπτον ἐλθὼν τοῖς ἱερεῦσι συνδιέτριψεν. ὁ δὲ Ἱερώνυμος καὶ ἐκμετρῆσαί φησιν αὐτὸν τὰς πυραμίδας ἐκ τῆς σκιᾶς παρατηρήσαντα, quae in U suo loco inveniuntur. re ita comparata libros UV ex eodem exemplo (δ; fortasse saeculi XII) fluxisse censendum est.

In huius exempli postremam partem quam, cum V iam l. VI 66 terminetur, ex uno U cognoscimus, paullo adcuratius inquirendum est. pertinet enim illa non iam ad classem α, sed ad classem β vel, ut ambagibus missis quid rei sit statim dicam, derivata est ex libro B correcto. quod dilucide demonstrari potest ope primae l. X partis (§§ 1—16). etenim habet l. X 1 διελθεῖν unus B corr — et U (cf. etiam appar. ab Usenero congestum *Epicur.* pg. 359sqq.); 2 ἰδία ἀπο (cum fenestra) τὴν et mg. λείπει ut aliquid deesse significaret B: unde orta cod. U lectio ἰδία ἀπολείπει τήν; 5 ἡδομενέα unus B — et U; 7 βίον om. unus B — et U; 9 τῶν γὰρ ἀνδρῶν habet in textu B[1]: in mg. pos. singul. lectionem pravam τοῦ ἀνδρὸς B corr, quam recepit U; 14 inter μηνὸς et τῆς vacuum spatium unius et quod excedit versus reliquerat B[1]: παπυλεῶνος ἑβδόμῃ . . . . . ἔτεσιν ὕστερον supplevit B corr, quod supplementum qualecumque est exstat in codicis U contextu

(ceterum plerique codices hic praebent γαμηλιῶνος, libri familiae γ πυανεψιῶνος); 16 ἐπικούρου unus B — et U; ibidem ἀπεσπάσατο unus B — et U. hinc ut de origine extremae partis libri U satis constat, ita dubitari potest utrum librarius codicis U primus ultimos tres libros ex codice B advocaverit, an eos iam in exemplo suo cum septem primis libris coniunctos invenerit. hoc statuendum esse quam ob rem existimem ut intellegas, paullo longius mihi abeundum est.

Offendimus enim haud paucis locis codicis U lectiones vitiosas in priore parte a V, in posteriore a B alienas, quae tamen in libris familiae γ prostent. rem paucis exemplis stabilire lubet. l. I 50 V (et B) recte exhibent οὐ πείθων: U cum γ ἀπελθὼν; I 54 V (et B) recte ἀνὰ πρώτους: U cum γ ἂν ὁ πρῶτος; I 56 V leni errore οἰσκούμενοι pro ἀσκούμενοι (B): U cum γ οἱ καλούμενοι; I 71 V (et B) recte ἄγνωμον: U cum γ ἄνομον; I 77 V (et B) recte ἀνάγκα: U cum γ ἀνάγκη; ibidem V (et B) recte οὐδὲ: U cum γ οὐ; I 105 V ἀπόχρη μαι pro ἀπόχρη με (B): U cum γ ἀπόχρη μοι; I 111 V σφλέγων pro Φλέγων (B): U cum γ σφάγων; II 15 V (et B) recte φυλάττεται: U cum γ φυλάττεσθαι; II 28 V (et B) recte σεμνοπροσωπεῖς: U (in text.) cum γ σεμνοπρεπεῖς; II 131 V (et B) recte δέ πως: U cum γ δὲ ὅμως. porro pauca exempla adponam ex altera codicis parte quae ad cod. B revertitur. perlustremus Epicuri ad Herodotum epistulae primam particulam (cf. Useneri *Epicureor.* pg. 3 proxx.). l. X 36 exh. B recte quidem τὸ τοσοῦτον: U cum γ om.; ibid. B φωνὰς συναγομένων: U cum γ συναγομένων φωνάς; X 39 B² παρεγγυῶν τὸ: U cum γ παρεγγυῶ τὸ; ib. B² ἐνταληνίζον τῶ: U cum γ ἐνταλανίζον τῶ; X 38 ταῦτα δὲ B: ταῦτα U cum γ. summo opere denique notabile est quod interdum m a r g i n i libri U adscriptas videmus singulares familiae γ lectiones manu librarii qui eas ex exemplo suo transtulerit: e. gr. l. II 7 U habet in continuo τῆς ἑβδομηκοστῆς ὀγδόης (cum VB), in margine γρ τῆς $\overline{πη}$ (cum γ). quid vero hinc efficitur? nimirum p r i m u m cum U describeretur correctum fuisse exemplar σ ad normam codicis alicuius familiae γ; d e i n d e cum

huius correctionis non in priore tantum Laertii operis parte, sed etiam in posteriore certa luculentaque exstent vestigia, correctorem septem primos libros cum tribus libris ex Burbonico B accitis in exemplo δ iam copulatos repperisse.

Quae si recte disputavi, porro conligendum est exempli δ extremam particulam libros VIII—X complectentem noviciam fuisse. veterem enim codicis δ partem (l. I—VII) addicendam esse saeculo XII vel etiam priori libri V aetate adfatim arguitur; correctorem autem codicis B saeculo XIV adsignandum esse scriptura eius satis declarat: sequitur ut extremos tres libros exempli δ saeculo XIV exeunte vel XV incunte ad veterem partem accessisse credamus. quo facto nescio quis corrector totum librum δ ad codicem familiae γ conformavit. consimilem fortunam perpessi sunt cum alii multi codices tum inter Laertianos liber F.

Codex O quem intima cum codicibus UV cognatione sociatum esse tabula *C* demonstrat, cum vitiis familiae γ prorsus immunis sit lacunisque libri U (quarum amplissima illa est quae exstat l. III 13 et 14 ubi verba *καὶ περὶ τῶν ἰδεῶν — περί τ᾽ ἀγαϑοῦ* desunt) careat, cum V autem concordet concinatque plane, ex hoc ac non ex libro U originem duxisse existimandus est.

Correctiones manu a librario diversa patratas libri U et O continent nullas, paucissimas V: quas ex exemplari familiae γ adductas esse satis constat lectione *ἄνομον* pro *ἄγνωμον*, quod V[1] dederat, l. I 71 restituta.

Quibus peractis nil iam est quod de classe *α* adiungam nisi hoc, cum exemplum γ ad saeculum XIII vel etiam ad prius tempus, δ autem ad XII saeculum pertinere probabili ratiocinatione adsecuti simus, originem illius satis alte recedere (sc. XI ?).

2. De classe *β*.

Constat classis *β* ut supra dixi ex uno codice B, quia hic liber solus nulla cum familia *α* vitia habet communia. neque vero hoc loco quae in eo peccata sunt singula deinceps

enumerabimus, cum gravissima eorum cognituri simus ubi de libris mixtis P et L qui arta cognatione cum B ligati sunt sermo erit.

Correcturas vero codicis B paullo adcuratius perpendamus necesse est. in censum autem veniunt eae solae quas a manu B^2 profectas esse supra p. 80 pronuntiavi. verum tamen cum eas ad normam ceterorum librorum memoriae exigerem, dubitationes mihi obortae sunt num uni correctori iniunxerim quod duorum esset. exstant enim inter illas correctiones et codicis L et familiae γ lectiones propriae: unde aliquis suspicari possit duos exstitisse codicis Burbonici correctores. at tamen cogitari potest unum correctorem primum librum L, dein codicem familiae γ ad emendandum Burbonicum adhibuisse. utrum verum sit, mox Neapoli me diiudicaturum esse spero. interim satis habeo gravissimos indicare locos ubi corrector B^2 aut libri L aut familiae γ proprias scripturas exhibeat. messem autem non nimis largam esse noli demirari, cum longe maxima correctionum pars ad res pertineat orthographicas aut prosodiacas. ac singularem cum L convenientiam his quinque priorum librorum locis deprehendi: II 2 περὶ δείπνου B^2 cum uno L: B^1 manc.: περιδείπνου P^1: περὶ δείπνω δ: περιδείπνω (i. e. περιδείπνῳ) recte γ; III 11 ἦναι B^2 cum uno L^1: εἶναι B^1γδ; ibid. οὔποτ᾽ B^2 cum uno L^1: οὔπωκ᾽ B^1δ: οὔποκ᾽ γ; V 23 ἐπιχειρηματικὰ B^2 cum uno L: ἐπιχειρητικὰ B^1γδ; V 24 ἐπιχειρηματικαὶ B^2 cum uno L: ἐπιχειρητικαὶ B^1γδ. contra scripturas familiolae γ proprias corrector hisce locis expromit: III 38 ὀργίζεσθαι B^2 cum γ et L^2: ὠργίσθαι B^1δ: L^1 om.; multo frequentiora exempla sunt in altera parte codicis B velut in libro X. ibi § 6 φεῦγε B^2 cum γ: φευγετε B^1: φεύγετε L; 7 ἰδείαν B^2 cum γ: ἰδίαν B^1: ἡδείαν L (pro Ἡδεῖαν); 12 νεικῶν B^2 cum γ: νεικέων B^1L; ibid. μουσῶν B^2 cum γ: μουσέων B^1(?): μουσεύων L; 14 ἑβδόμη B^2 cum γ: ἑβδόμης L (B^1 mancus); 16 εἶθ᾽ B^2 cum γ: εἶτ᾽ B^1L. sed haec exempla satis sunto.

Praeterea corrector haud raro adposuit lectiones quae nec in L nec in libris familiae γ neque omnino in ullo alio libro

Laertiano occurrant. quas qui attente examinaverit, coniecturas viri boni esse facile sibi persuadebit. in qua re hoc consentaneum est ut numero praevaleant longe perversae. adferam autem non nulla exempla ut de utroque genere iudicium facere possis. primum locos ab illo depravatos conligam: corrupit l. I 52 *δ' εἶς* in *δὶς*; 57 *ταυτὶ* in *ταῦτα*; 77 *δεικνύει* in *δείκνυσιν*; 85 *μένης* (i. e. *μένῃς*) in *μένοις*; 121 *ἦ* (h. e. *ᾖ*) *τις* in *εἴ τις*; II 93 ad *πράξει* in mg. posuit *παραλλάξει* sensu cassum; III 6 iuxta *ἀπολυθῆναι* pravum *ἀπολουσθῆναι*; 16 iuxta *ὗς δὲ θηνεῖ* (sic B[1] pro *ὗς δέ θην ὑἱ*) insanum illud artique metro sensui repugnans *ὗς δὲ θήλει υἵ*; III 18 *σοῦ* in *οὐ* turpavit; III 106 ter ex *παροιχομένων* fecit *παρῳχημένων*; IV 3 *συναντέσθαι* immutavit in *συναντάσθαι* (sic); IV 7 supra Burbonici mendum *κλύσεις* (pro *καύσεις*) scripsit etiam vitiosius *κλαύσεις*; IV 16 ad *συνθέμενος* in margine scripsit *συνθέων*; IV 45 B[1] dederat *ὀλίσθαισεων* (pro *ὄλισθες ἑῶν*): e quo corrector fabricatus est horribile istud *ὀλλεῖσθαι σε ὤν*; V 75 ad *φυγὼν* adpinxit *φυγόντα*. alia mitto. — prae his commentis perquam infelicibus exiguus admodum est emendationum evidentium numerus: in quibus numeraverim *τ' ὠφθαλμὼ* (h. e. *τὠφθαλμὼ* quod in libris nostris varie corruptum legitur) l. II 28; *ἀτειρότερον* (pro *ἀτηρότερον* vel *αὐστηρότερον* librorum) l. II 130; *ὦ* (i. e. *ᾧ*: libri Laert. cuncti *ὦ*) l. V 21; *ἔχοντι* (pro libr. *ἔχων*) l. V 33; *διττὸν* (pro libr. *δ' ἧττον*) l. V 34 restitutum.

C.

De libris Laertianis mixtis.

Quoniam Laertiani operis libros puros perpendimus, transitum faciamus ad misellam codicum mixtorum plebeculam.

Cum libris puris familiae sive classis alicuius memoria pure mereque propagetur, codices mixti diversorum exemplarium conlatione contaminati mixtam quasi exhibent memoriam. cumque correctores paucissimi certa lege et constanter, plurimi obiter neque ulla ratione aut via munere suo functi sint, non

certa constantique ratione isti libri cum probis purisque exemplis coniunguntur, sed modo ad hanc modo ad illam stirpem pertinere videntur, ut saepissime perdifficile sit unde originem sumpserint certe definire. abundantissime vero — etsi iam ante exstitisse diffiteri haud licet — hoc librorum genus renato in Italia litterarum studio effloruit, cum homines docti indocti veterum scriptorum volumina ex latebris ubi diu delituerant protrahere protractaque inter se conferre coepissent sedulo quas invenerant scripturae discrepantias in margine librorum adnotantes vel etiam scalpello adhibito alterum librum ad alterius normam conformantes. quid igitur mirum, si longe maxima pars codicum recentiorum (h. e. sc. XIV XV XVI) ad genus mixtum pertinet?

Antiquissimi autem inter Laertii libros mixtos sunt codices P et L, uterque saeculo XIII ortus.

1. De codice P.

Ac primum codicem P in quaestionem vocabimus. quem ex eodem exemplari descriptum esse atque librum B primus adseruit Dielsius in censura Bywaterianae conlectionis Heracliti Ephesii reliquiarum (cf. *Jenaer Literatur-Zeitung* a. 1877 nr. 25 pg. 394 not.). verum, ut adsolet, vidisse virum egregium eo quod sequitur laterculo interpolationum lacunarum mendorum codicum BP propriorum declaratur.

Tabula D.

I 6 *οὐσίας καὶ θεῶν γενέσεως* P^1B : *οὐσίας θεῶν καὶ γενέσεως α* ‖ 17 *ἐκλεκτικοὶ* PB : *ἐλεγκτικοὶ α* ‖ *οἰκεῖα σχολῆς* P^1B : *ἤθη σχολῆς α* ‖ 19 *μὲν* P^1B : *μὲν οὖν α* ‖ 20 *καθ᾽ ὁ* om. P^1B : habet *α* ‖ 26 *ἔνιοι* P^1B : *ἔνιοι δὲ α* ‖ 30 *ἀριστοτέλη δῆμον* P^1 (rest. P^2 *ἀριστόδημον*) *ἀριστοτέληδημον* B^1 (induxit litt. *τέλη* super *ο* acc. pos. B^2) : *ἀριστόδημον α* ‖ 32 *διδυμεῖ* P^1 *δίδυμει* B : *δινδυμαίω α* (*Διδυμαίῳ* L) ‖ 34 *οἷόν θ᾽ ἑπτὰ* P^1B : *οἷον ἔπειτα* (cf. Wachsmuth. *Corp. poes. gr. lud.* pg. 100sq.) ‖ 36 *ἐπιτυγχάνειν* P^1B : *τὸ ἐπιτυγχάνειν α* ‖ 37 *ψυχὴν εὔπορος* P^1B : *τύχην εὔπορος* ‖ *φύσιν εὐπαίδευτος* P^1B : *ψυχὴν εὐπαί-*

δευτος α ‖ 40 *ἐπιθέσθαι ποιητικῆς* P¹B : *ἐπιθέσθαι ποιητικὰ ὁ γ ἔπη θέσθαι ποιητικὰ ὁ* δ (*ἐπιθέσθαι ποιητικῇ. ὁ* G²) ‖ 44 *τρέποι'* P¹B : *τέρποιο* α ‖ 53 *τιμῆς* PB : *τῆς τιμῆς* α ‖ 55 *ἀπειρόκαλόν τε* P¹B : *ἀπειρόκαλον γὰρ* α ‖ 56 *ἡ ζημία* om. P¹B : habet α ‖ 61 *κραδία* P¹B : *κραδίην* γ *κραδίη* (i. e. *κραδίῃ*) recte δ ‖ 65 *τελευτῶν* PB : *τελευτῶν δὲ* α ‖ 66 *οὗτοι* P¹B : *οὗτοι δὲ* α ‖ 73 *ἐξερποισαιτῶν* P¹ *ἐξερποισετων* B¹ : *ἐξέρποις ἐγὼ* γ *ἐξέρποις ἐγὼν* recte δ ‖ 76 *διπλῆν* P¹B : *διπλῆν εἶναι* α ‖ 80 *ἐφέστη* P¹B : *ἐπέστη* α ‖ 82 *αὐτῶν* om. P¹B : habet α ‖ 84 *ἀλιείριος* P¹ *ἀλειείριος* B : *ἀλείριος* α (*Λέριος* Menagius) ‖ 94 *ἔκλαυσε* P¹B : *ἔκαυσε* recte γU *ἔσε* V ‖ 98 *ὁμολογῆς* PB : *ὁμολογήσης* (i. e. *ὁμολογήσῃς*) α ‖ 99 *φοιτέντας* P¹B : *φοιτῶντας* γ *φοιτεῦντας* recte δ ‖ 100 *μέγα* P¹B : *μευ* α ‖ 104 *ὑπογράφεται* P¹B : *ἐπιγράφεται* α ‖ 113 *θητεύοντες εἰσὶν* P¹B : *θητευόντεσσιν* recte γ *θητευόντεσιν* δ ‖ *πλάτειν* PB : *πλατείη* α (*ἐπ' ἀλατείᾳ* Valckenaer. ad Herod. pg. 602b ed. Wessel.) ‖ 116 *οὐ μετ' οὐ* P¹B : *μετ' οἱ* α ‖ *ὀφθαλμῶν* P¹B : *ὀφθαλμοῖς* α ‖ *ἑάλω* P¹ *ἐάλω* B : *ἑαλωκέναι* α ‖ 119 *βαβούς* P¹ *βαβους* B : *βάδυος* α (*Βάβυος* Suidas) ‖ 122 *οὕτω ληθὲς* P *οὕτω ληθὲς* B : *οὐτ' ἀληθές* α (verum nondum inventum) ‖ II 4 *θαλίη* PB : *θαλῆ* (i. e. *Θαλῇ*) α ‖ 9 *γίνεσθαι* P¹ *γίγνεσθαι* B : *γενέσθαι* α ‖ 18 *περὶ ἄλλους* ⟨1 litt.⟩ *ας* P¹ *περὶ ἄλλους ἃς* (*ς* posterius ras. B²) : *περιλαλούσας* α ‖ 21 *ἀγαθὸν* P¹B : *ἀγαθόν τε* α ‖ 22 *ἐζήτει* P¹B : *συνεζήτει* α ‖ 28 *ματαιότατ' ἥκ.* P¹B : *ματαιόταθ' ἧκ.* α ‖ 40 *ἔχει* P¹ text. B : *εἶχε* α P¹mg. ‖ *δικανὸς* P¹B¹ : *δικανικὸς* α ‖ 41 *ἀπολλυουσῶν* P¹B : *ἀπολυουσῶν* α ‖ 46 *σάλυρος* P¹ *ἴλλυρὸς* B : *σάλαρος* α (cf. Rose. *Arist. Pseudep.* pg. 84, 7) ‖ 49 *κείνου* P¹B : *κλεινίου* α ‖ 56 *καλλιδήμου* P¹B : *καλλιδημίδου* α (*Καλλιμήδου* Diod. Sic. XVI 2 et inscr. [*C. I. A.* II 307]) ‖ 57 *καὶ δίαν* P¹ *καιδειαν* B : *καὶ κύρου παιδείαν* α ‖ 58 *ἐπέγνων* P¹B : *κατέγνων* α (cf. *Anthol. Pal.* l. VII 98 pg. 67 vol. II Stadtm.) ‖ 79 *ὡς δὲ καὶ* P¹B : *καὶ ὧδε* α ‖ 83 *δωρία* P¹ *δωρίαι* B : *δωρίδι* α ‖ 89 *φιληδονία* P¹B¹ : *ἀηδονία* α ‖ 95 *κατηναγκασμένω* PB : *πιεζόμενον* γ *κατηναγκασμένον* recte δ ‖ 100 *θεὸς* P¹B : *ὁ* α ‖ 103 *τῶ—νεώ* P¹ *τῶ—νεῶ* B : *τοῦ—νεώ* α ‖ 116 *εἶδεν* P¹B : *εἶχεν* α (*εἷλεν* L) ‖ 129 *ἐπὶ τὸ δεῖπνον* P¹B : *ἐπὶ δεῖπνον* α ‖

130 ἀτηρότερον P¹B¹ : αὐστηρότερον α (ἀτειρότερον B²) ‖ 132 μάθοιαν ἐναντία P μάθοιὰνεναντία B : μάθοιεν ἐναντία γ μάθοι ἐναντία recte δ ‖ 139 ἐς ὃ P¹ ἔσω B : ἕως α ‖ 142 ἀμφιάραω P¹B : ἀμφιάρεω α ‖ III 10 μᾶ P¹ μα B : μὲν α (μὰν L) ‖ 20 πρ(σ)οέσθαι P (σ ss. P¹ aut P²) προέσθαι B : προσέσθαι α ‖ αὐτῷ om. P¹B : habet α ‖ 22 σπουδῆς P¹ σποδῆς B : σπουδᾶς α ‖ πολλᾶς P¹ πολλὼς (λλ in ras.) B : πολλῶν α (πολλῶ L) ‖ 28 ὁμοῦ P¹B : ἐμοῦ recte γ ἐμὸν δ ‖ 54 ὁ δὲ τὸ καθ᾽ ὅλου—ἐπὶ μέρους om. P¹B¹ : habet α ‖ 62 ἀκεφάλοις P¹B : ἀκέφαλοι ἢ α (ἀκέφαλοι ἤ. cf. Schanz. *Stud. z. Gesch. d. plat. Text.* pg. 13) ‖ 79 διεδέξατο P¹B¹ : διελέχθη α (διελέξατο L) ‖ 82 ἡ μὲν P¹B¹ : τὸ μὲν α ‖ 88 ἵνα τοὺς P¹B : τοὺς α ‖ 103 ante ipsam definitionem *bonae constitutionis legum* medio in textu librorum BP legitur nota marginalis εὐνομίας διαίρεσις : haec verba absunt a memoria codd. classis α ‖ paullo infra item ante defin. *malae constitutionis legum* legitur ἀνομίας διαίρεσις : absunt ista verba ab α ‖ 104 ante ipsam definitionem *contrariorum* medio in textu exstat lemma διαίρεσις τῶν ἐναντίων : abest a classe α ‖ 105 ἑτέροις P¹B : οὐδετέροις recte γU οὐδετίοις V ‖ 106 ante ipsam definitionem *consilii* in textu exstat notula: συμβουλίας διαίρεσις: abest ab α ‖ 107 ante ipsam definitionem *vocis* medio in textu legitur lemma φωνῆς διαίρεσις : abest ab α ‖ IV 20 διαβρὸς P¹ διάβορος B : διαβαίνειν α (διάβορον em. Cobetus) ‖ 21 ἐξωμοιώτην P¹ ἐξομοιώτην B : ἐξωμοιοῦσθην α ‖ 24 ἀσκληπίδιον P¹B : ἀσκληπιεῖον α ‖ 25 εὐθὺ ἤδη P¹ εὐθυειδη B : ἐν εὐθυμίῃ α (ἐν εὐθενίῃ ci. Huebnerus) ‖ 27 ἐπικέκλυσε P¹ ἐπικεκλῦσαι B : ἐπέκλυσε α ‖ μέλαν P¹B : μέλαιναν ‖ ἄχρι P¹ ἀχρι B : χαίρεις α ‖ 31 εἶσα κέλευθα P¹ εἰς ἀκέλευθα B : ἶσα κέλευθα α ‖ 36 πλινθονακοὺς P¹B : πλινθιακοὺς α ‖ 40 ἤλιδι ἑταίραις P¹ ἤλιδι ἑταίραις B : ἠλείαις ἑταίραις α ‖ 45 οἰκτείρων κ᾽ P¹ οἰκτίρων κ᾽ B¹ : οἰκτείρω σ᾽ α ‖ 52 ἐνδύσαι P¹B : ἐνέδυσεν α ‖ 55 σκύθισσα P¹ σκύθεισσα B : σκυθὶς αἶα α ‖ ὀνηοῦν P¹ ονηουν B : ὁ νηὸν α ‖ 56 θυλήμασι P¹ θυλήμασιν B : θυήμασιν α (cf. subinde sequentia verba θεῶν ἔδαισε ῥῖνας) ‖ 63 ἐπείρα P¹B : ὡς ἐπείρα α ‖ 65 λογιαοιδικῶ P¹B : λογαδικῶ α excepto U

ubi de ci. rest. est λογαοιδικῶ (λογαοιδικῷ L) ‖ V 8 φιλίους P¹B : φιλία α (φιλίου L) ‖ 9 νίκῃ P¹B : σύκω (i. e. σύκῳ) α ‖ 58 αὐτὸν τὴν σχολὴν PB : αὐτοῦ τὴν σχολὴν α ‖ 81 δεκαέτ P δεκαετ B : δεκαετίας α ‖ ἐκκληενορχ᾽ᾶ P ἐκκληένορχα B : ἐκκλησία ἔνορχος α (ἐκκλησία ἔνορκος corr. Frobenius) ‖ 86 κάλλιστά τε καὶ τάτε ἄριστα P¹B : κάλλιστά τε καὶ ἄριστα α (cf. R. Hirzelii l. *Der Dialog* vol. I pg. 322 not. 1. secus iudicat Vossius *De Heracl. Pont. vit. et scr.* [Rostochii 1896] pg. 20 sqq.).

Sed iam subsistamus. etsi me continui in iis vitiis l. I—V adferendis quae nisi in testibus BP — huc faciunt etiam ei libri quos recto itinere a P profectos esse infra ostendetur — non reperiantur, tamen valde magnam vim nos coacervasse vides. neque illa convenientia, quae ceteroquin usque ad finem Laertii operis perseverat, levidensis aut fortuita est, immo intimam ac firmissimam enuntiat utriusque libri cognationem, adeo ut ambigi nequeat quin cum Dielsio statuendum sit codices BP ex communi exemplari (nuncupemus ε) nullo intercedente descriptos esse. addam hoc unum, in externis quoque rebus maximam inter hos libros intercedere similitudinem quippe qui soli in calce operis Laertiani hanc habeant — haud dubie perantiquam — subscriptionem: Λαερτίου Διογένους φιλοσόφων βίων καὶ δογμάτων συναγωγῆς (συναγωγὴς B) τῶν εἰς ῑ Ἐπίκουρος. neque dubium videtur esse quin etiam codex B, antequam prima eius folia avellerentur, indice illo vetustissimo bonaeque frugis plenissimo, qui hodie tantum in libro P non nullisque eius apographis conservatur, praeditus fuerit. praeterea uterque codex in calce libri VII maius spatium scriptura vacuum relictum habet, cumque in testibus classis α iisque codicibus qui cum ea aliquo modo contineantur l. VII finiatur verbis περὶ τῶν λεγομένων, in L adeo vocabulis τὴν ἡδονὴν ἀγαθὸν δ̄, in libris BP post verbum λεγομένων exstant etiam voces ὑπὲρ τῆς.

Sed iam sciscitantem te audio: quid? tametsi Burbonicum et Parisinum ex eodem fonte fluxisse cum Dielsio autumas, illum inter libros puros, hunc inter mixtos refers? profecto haud contra res se habet. invenimus enim inter vitia con-

textus codicis P praeter ea quae cum libro B communia habet, non pauca ab hoc aliena. quorum minuta tantum pars ab ipso librario invecta indicanda est, cum pleraque recurrant in libris familiae *α*. unde si quid video concludendum est quo tempore P describebatur, exemplum *ε* ad normam libri alicuius familiae *α* correctum fuisse. ut vero ipse iudicare possis, graviorem quam in l. I—V inveni codicis P cum familia *α* convenientiam, quatenus ad menda scripturae pertinet, sequenti tabula exhibebo.

Tabula E.

I 11 *γεωμετρίαν* P*α* : *γεωμετρίαν τε* B ‖ 21 *ποιὸν* P*α* : *ποιοῦν* B ‖ 31 *ὅν φασιν* P¹*α* : *φασὶν* B ‖ 33 *μὴ πρ. λήξειν νεῖκος* P*α* : *οὐ πρ. λήξειν εἰκὸς* B (*οὐ πρ. λήξει νεῖκος* Cobetus) ‖ 40 *εὔφορος* P*α* : *ἔφορος* B ‖ 49 *ἤξας* P*δ* [*ἤξασ γ*] : *ἄξας* (i. e. *ᾄξας*) B ‖ *θώρακος* P*α* : *δόρατος* B ‖ 53 *δημοτελεῖς* P*α* : *τὰς δημοτελεῖς* B ‖ 54 *ἂν ὁ πρῶτος* P¹*γ*U : *ἀνὰ πρώτους* BV ‖ 55 *νικίου* P*α* : *νεικείδου* B (*Νικίδου* L²) ‖ 64 *μείζονα* P*α* : *πλείονα* B ‖ 65 *κοινὸν* P*α* : *ξυνὸν* B ‖ 78 *ἐπὶ* P¹*α* : *ποτὶ* B ‖ 105 *οὐ φέρῃς* P*α* : *μὴ φέρῃς* (i. e. *φέρῃς*) B ‖ II 1 *ὑπὸ* P¹*γ* : *ἀπὸ* B*δ* ‖ 5 *καταθύμια δὲ* om. P*α* : habet B ‖ 21 *κἀκεῖνα δὲ* P*α* : *κἀκεῖνα* B ‖ 42 *κλεινῷ* P*γ* [*κλινέ* V *κλεινέ* U] : *κλεεινω* (i. e. *Κλεεινῷ*) B¹ ‖ 46 *ἐξέπιον* P*α* : *ἐξέπιαν* B ‖ 48 *ἀρχιεὺς* P*α* : *ἐρχιεὺς* B ‖ 52 *ἧκεν* P*α* : *ἦλθεν* B ‖ *ἐκαλοῦντο* P*α* : *ἐπεκαλοῦντο* B ‖ 60 *διὸ καὶ* P*α* : *ὅθεν* B ‖ 73 *δὴ ἀγανακτήσαντα* P*α* : *διαγανακτήσαντα* B ‖ 82 *ἀσμένως* P*α* : *ἄσμενος* B ‖ 98 *ἀποβάλλειν* P*α* : *ἀποβαλεῖν* B ‖ 100 *ἔστι δὲ* P*α* : *ἔστι δέ γε* B ‖ 102 *σὺ* P*α* : *σὺ εἶ* B ‖ *ὄντα* P*α* : *εἶναι* B ‖ 114 *ζήνωνα* P*δ* : *καὶ ζήνωνα* B*γ* ‖ 127 *ἐπὶ* P*α* : *ἐν* B ‖ 143 *πόλιν* P*α* : *πατρίδα* B ‖ III 2 *φασὶν* P*α* : *φασὶν ὡς* B ‖ 5 *περὶ τὸν κολ.* P*α* : *παρὰ τὸν κολ.* B ‖ 7 *ἀκαδήμου* (pr.) P*α* : *ἑκαδήμου* B ‖ *πλατίστακος* P*α* : *πλατίστατος* B ‖ 21 *διέσωσεν* P*α* : *διεσώσατο* B ‖ 22 *ἀπεστάλκαμεν* P*α* : *ἀπεστάλκαμέν τοι* B (*ἀπεστάλκαμές τοι* Cobetus Menagio duce) ‖ *τὴν* P*α* : *τὰν* B ‖ *ἄμμιν* P*γ*U [alt. *μ* in ras. V] : *ἅμιν* B (*ἁμὶν*? cf. Ahrensii l. *De dial. Dor.* pg. 259) ‖ *ἄμμιν* P*α* : *ἁμῖν* B (*ἁμὶν*?) ‖ 24 *θρασίω* P*α* : *θασίω* (i. e. *Θασίῳ*) B ‖ *ἀν-*

τίποδα Pγ : ἀντίποδας Bδ ‖ 25 ἄνθης Pδ : νεάνθης Bγ ‖ 29 ἐν Pα : ἐνὶ B ‖ 33 ἦμεν Pα : εἰμὲν B ‖ 48 καλοῦ Pα : κάλλους B ‖ 51 τούτων Pα : τούτου B ‖ δόγμα τιθ. Pα : δόγματα τιθ. B ‖ 74 ὑπὲρ τὸν τῆς γῆς κύκλον Pα : ὑπὲρ μὲν τῶν ἐκ γῆς κύκλων B (ἐν ᾱ μὲν τῶν ἔξω γῆς κύκλων conieci) ‖ 76 κινούμενα Pα : γινόμενα B ‖ 84 ναυτικὴ Pα : ναυπηγικὴ B ‖ 95 ἀλλήλους Pα : ἄλλους B ‖ 100 μετασκευαστικαὶ Pα : μετασχηματιστικαὶ B ‖ πρότερον Pγ [πρώτερον U] : πρῶτον BV ‖ 103 ὄντων Pα : μὴ ὄντων B ‖ 105 εἶναι Pδ : ἔχειν Bγ ‖ IV 1 τὸ ἦθος Pα : τόγε ἦθος B ‖ 9 δωροδοκῆσαι Pα : δωροδοκήσαντας B ‖ 13 περὶ ἀγαθοῦ Pα : περὶ τἀγαθοῦ B ‖ 20 γαῦξις Pα : γλύξις B ‖ 22 τοῦ χρυσοῦ γένους Pα : τῶν ἐκ τοῦ χρ. γένους B ‖ 23 περσεὺς P¹α : ταρσεὺς B ‖ 42 ὀχλοαρέσκης P¹δ [ὀχλοαρέσκος γ] : ὄχλω ἀρέσκεις B (ὀχλοάρεσκος. cf. Wachsmuth. *Corp. poes. gr. lud.* pg. 110 sq.) ‖ 44 παρ' ἀθηναίων Pα : πρὸς ἀθηναίων B ‖ 47 παῖς τὰς Pδ [πᾶσι τὰς γ] : πλείστας B ‖ 48 ὅτε τὰ P¹α : ὁ τὰ B ‖ 50 μεμετρημένοις Pδ [μὴ τετριμένοις γ] : μὴ τετρημένοις B ‖ 51 ἀνείλετο Pα : ἐπανείλετο B ‖ 59 διὰ Pα : αὐτὸν τρόπον διὰ B (τὸν αὐτὸν τρόπον διὰ L) ‖ 65 μηδέν Pα : οὐδέν B ‖ V 4 ἐλευσινίδι Pα : ἐλευσινείαι B (Ἐλευσινίᾳ L) ‖ 8 ποῖ γὰρ Pδ [τοῖγαρ γ] : τοι γὰρ B ‖ 9 εἰς ἑρμείαν Pα : πρὸς ἑρμείαν B ‖ 10 εἰς φίλιππον Pα : πρὸς Φίλιππον B ‖ 19 σκοπεῖν Pα : δεῖ σκοπεῖν B ‖ 51 μέλαντι Pα : μελάντη (i. e. *Μελάντῃ*) B ‖ χείρονι Pα : χεῖρον ἢ B ‖ 63 ἵραιος passim Pα : ἡραῖος B ‖ 67 ἴλεια Pα : ἠλεία B (Ἰλίεια em. Bentleius).

Vides codicis P memoriam non leviter sordibus classis α inquinatam esse ut pro sincero classis β teste iste liber neutiquam possit haberi. sententiae autem nostrae de indole condicioneque exempli ε quali fuerit quo tempore P ex eo describebatur vehementer suffragantur variae lectiones quas uterque codicis P librarius ($P^a P^b$) contextui Laertii adiecit quaeque ita comparatae sunt ut scripturae classis β lectio alterius classis opposita sit. earum notabiliores subiungere liceat.

I 63 ἀνεφθέγξατο (π ss.) ss. π P¹ : ἀνεφθέγξατο B ἀπεφθέγξατο recte α ‖ 78 ἐπὶ in text. P¹α : ποτὶ in mg. P¹B ‖ 81

αὐτῷ οὖσα in text. P¹α : οὖσα αὐτῷ in mg. P¹B ‖ II 3 γλώσσῃ in text. P¹γ : λέξει in mg. P¹Bγ ‖ 40 ἔχει in text. P¹B : εἶχε in mg. P¹α ‖ 70 ἐπαιτεῖν in text. P¹ [ἐπετεῖν B] : ἐπαίτην in mg. P¹α ‖ 93 οὐδὲν ἄτοπον in text. P¹α : οὐδένα τρόπον in mg. P¹B ‖ III 7 ἀκαδήμου ss. ἑ P¹ : ἀκαδήμου α, ἑκαδήμου recte B ‖ 20 προέσθαι ss. σ P¹ : προέσθαι B προσέσθαι recte α ‖ 22 καὶ τὰ ss. τὰ P¹ : καὶ B καὶ τὰ recte α ‖ 41 ἐν ἡφαιστιάδων in text. P¹γ : ἐν ἰφιστιάδων in mg. P¹Bδ ‖ IV 6 ἀπιέναι ss. νι P¹ : ἀπιέναι α, ἀνιέναι recte B ‖ 54 χάλδι in text. P¹ [χαλδί B] : χαλκίδι in mg. P¹α ‖ 59 τι ss. τοι P¹ : τι recte B τοι α ‖ V 93 πάγκαλος in text. P¹B : πὰν καλός in mg. P¹δ [πᾶν καλός γ].

Hasce varias lectiones quibus addendae sunt eae quae in altera codicis parte exstant, a librariis codicis P una cum Laertii contextu ex exemplo ε translatas neque postea nescio unde adiectas esse colligi licet primum ex atramenti colore cum continui pigmento plane conveniente, dein ex eo quod u t e r q u e librarius pariter istius modi varias lectiones adposuit. quod autem codicis B lectiones modo in continua oratione modo in libri margine conlocatae sunt, id merae librariorum tribuendum est licentiae. tenendum igitur est exemplar ε saeculo XIII retractatum fuisse ad fidem libri vel potius duorum librorum classis α : nam quo minus de uno libro cogitemus, renititur id quod inter vitia commodum enumerata et familiae γ et δ propria inveniuntur (cf. I 54; II 1; 42; III 24; 100 ∾ I 49; II 114; III 25; 105; IV 42; 47; 50; V 8).

Postremo commemorem codicem P cum libro L quocum alia vitia vix habet communia participare hos errores in aliis libris non obvios:

III 11 ἕτερον om. P¹L : habent Bα ‖ 108 τὸ χυτὸν P¹L : τὸ τυχὸν B¹α (verum nondum repertum) ‖ IV 15 γεγονώς PL : γεγώς Bα ‖ 17 ἰγνύαν τινὸς P¹L : ἰγνοίαν B ἰγνύαν recte α.

Excussa libri P memoria proximum erat ut correcturae eius expenderentur. verum cum illae maximam partem ex libris mixtis subinde adcuratius examinandis arcessitae sint, paullo inferius de iis edisseremus.

In disputatione de codicum Laertianorum archetypo (pg. 106) exemplar unde derivati sunt libri BP unciali litteratura exaratum fuisse contendi. quod ne temere iecisse videar, rem argumentis comprobandam mihi esse sentio.

Res me iudice simplicissima est: etenim si quis liber manu scriptus vitia contineat quae nisi e perperam intellecta scriptura minuscula explicari non possint[1]), e codice minuscula litteratura perscripto originem traxisse arbitrandus est: sin autem hoc vitiorum genere careat, ex libro maiusculae scripturae manasse perhiberi poterit, atque id eo tutius quo frequentiora erunt menda prava lectione litterarum uncialium subnata. iam cum codicum BP vitia ad hanc normam exigimus, nulla videmus exstare male perspecta litteratura minuscula exorta, cum numerus vitiorum alterius generis permagnus sit. enotavi ex libris I—IV codicis Burbonici haec exempla: l. I 26 ʼЄΛЄCΥΡΓΊΑ pro ʼЄΛΑΙΟΥΡΓЄῖΑ; 28 ΔЄ ʼΑΝΔΡΊΟΥ pro ΛЄΑΝΔΡΊΟΥ; 50 ΤΈΛΑΟC pro ΤΈΛΛΟC; 73 ΑΝΑΡΙ (sic) pro ʼΑΝΔΡῚ; 77 ΔΊΑΝ pro ΛΊΑΝ; 92 ΔΙΑΔΎЄΙΝ pro ΔΙΑΛΎЄΙΝ; II 43 ΑΎCΙΠΠΟΥ pro ΛΥCΊΠΠΟΥ; 61 ΜΙΛΤΙΆΛΗC pro ΜΙΛΤΙΆΔΗC; 83 ΔΩΡΊΑΙ pro ΔΩΡΊΔΙ; 102 ΑΥCΊΜΑΧΟC pro ΛΥCΊΜΑΧΟC; 106 ΚΑΡΧΗΛΌΝΙΟC pro ΚΑΡΧΗΔΌΝΙΟC; 132 ʼЄΡЄΤΡΊΔʼ pro ʼЄΡЄΤΡΊΑ (i. e. Ἐρετρίᾳ); 134 ʼΟΜΦΆΔΗC pro ʼΟΜΦΆΛΗC; 137 ΚΆΠЄΙΛῊ pro ΚΑΠЄΙΔῊ; III 24 ΔЄΩΔΆΜΑΝΤΙ pro ΛЄΩΔΆΜΑΝΤΙ; 25 ΑΥCΊΟΥ pro ΛΥCΊΟΥ; ibid. ΤΩ͂ Α̅ pro ΤΩ͂Ι Α̅; 56 ΘΡΑCΎΑΑΟC pro ΘΡΆCΥΛΛΟC; ibid. ΔΗΝΑΊΟΙC pro ΛΗΝΑΊΟΙC; IV 7 ΚΛΎCЄΙC pro ΚΑΎCЄΙC; 30 ΛΎΔΑΤЄ pro ΑΥΔΑ͂ΤΑΙ. commisit hosce errores B¹, emendavit tantum non omnes B². et codex P multa huius generis menda continet. quorum ea adferre satis habeo quae in libro primo invenerim: I 29 ΛΑΈΞΩΝ pro ʼΑΛΈΞΩΝ; 41 ЄΚΔΈΞΑCΘΑΙ pro ЄΚΛΈΞΑCΘΑΙ;

1) Huc faciunt confusae litterae α et ω, α et ε, ε et ω, ευ et α, ρ et ν, cetera conclamata.

71 ʾΑΘΗΝΑΙϹ pro ΛΙΘΙΝΑΙϹ; 111 ΦΑϹΓΩΝ pro ΦΛΕΓΩΝ. quae omnia vitia ne quis iam in exemplo ε fuisse dicat, moneo ea quae e codice B protraxi, non in codice P, quae vicissim e libro P enotavi, ea non in codice B prostare, ut demum librariorum BP imperitia sive neglegentia vitia illa progenita esse veri simile sit.

Quibus reputatis equidem facere non possum quin commune librorum BP exemplum uncialibus litteris exaratum fuisse statuam.

2. De codice L.

Codicis P memoriae condicione satis explicata iam transeamus ad codicem L considerandum. qui liber etsi tam propinqua cognatione familiam β contingit, facile ut codicem huius familiae fundamentum eius esse agnoscas, tamen haud mediocriter contagione familiae α contaminatus est. atque intimam quidem eius cum familia β necessitudinem tabula F docet qua congessi memorabiliora menda in quibus LB contra libros alterius classis conspirant.

Tabula F.

I 21 *ἐφ᾽ ἁ̄* LB : *ἐφ᾽ ὃ α* ‖ 32 *ἐωνησαμένων* LB : *ὠνησαμένων α* ‖ 33 *οὐ πρ. λήξειν εἶκος* L *οὐ πρ. λήξειν εἰκὸς* B : *μὴ πρ. λήξειν νεῖκος α* (*οὐ πρ. λήξει νεῖκος* Cobetus) ‖ 39 *τῶ δὲ* LB : *τῶ* (i. e. *τῷ*) *α* ‖ 44 *τρέποιο* L[1] *τρέποι᾽* B : *τέρποιο α* ‖ *οἰκήσωμεν* LB : *οἰκήσομεν α* ‖ 51 *κρυπτοῦ* L[1]B : *κύπρου α* ‖ 58 *ἰσχυρώτατον* LB : *ἰσχυρότατον* recte *γ ἰσχυρότερον δ* ‖ 59 *ἀδικοῖεν* LB : *ἀδικοῖεν ἂν α* ‖ 60 *ἔχειν* LB[1] : *ἔχε α* ‖ 61 *αἴγιας ταδὶ* L *αιγιας ταδη* B : *ἀγυὰς ταδὶ γ ἀγυιὰς ταδὶ δ* (*Λιγυαστάδη* em. Bergk.) ‖ 63 *ἀνεφθέγξατο* L[1]B : *ἀπεφθέγξατο α* ‖ [inde a l. I § 65 — l. II § 17 med. codex L lacunam habet sc. XVI expletam. de hoc supplemento infra dixero] ‖ II 19 *ἀποφήσας* LB : *ἀποφήνας α* (cf. Wachsmuth. *Corp. poes. Gr. lud.* pg. 167) ‖ *ῥητορομύκτους* L[1]B : *ῥητορόμικτος α* (*ῥητορόμυκτος* Wachsmuth. l. l. pg. 170) ‖ 21 *διαζῇς εἶτα μνήμων* L *διαζήσει τ᾽ ἀμνήμων* B : *γενήσῃ· εἰ μνήμων εἶ* F[1] *βιώσεις· εἰ*

μνήμων εἶ D *διαζῇς· εἰ μνήμων εἶ* recte puto *δ* ‖ 30 *γ' αἰσχρολογίαν* L¹B : *γλισχρολογίαν α* ‖ 34 *ἐπὶ τὸ* LB¹ : *ἐπὶ τῷ* (i. e. *τῷ*) *α* ‖ 43 *καῦσαι* L¹B¹ : *κλεῖσαι α* ‖ 48 *ἀποκρινομένου* LB : *ἀποκριναμένου α* ‖ 50 *τῶν ξεναγῶν* LB : *τὸν ξεναγόν α* ‖ 66 *ἐωνηθῆναι* (cf. I 32) LB : *ὠνηθῆναι α* ‖ 70 *ἐπαιτεῖν* L *ἐπετεῖν* B¹ : *ἐπαίτην α* ‖ 76 *δ' ἂν* LB¹ : *οὐδ' ἂν α* ‖ 80 *θεάσασθαι* LB : *τεθεᾶσθαι α* ‖ 92 *οὐδὲν ἄτροπον* L *οὐδένα τρόπον* B : *οὐδὲν ἄτοπον α* ‖ 103 *φησὶ* LB : *ἔφη α* ‖ 104 *ὃν* L *ὧν* B : *οὗ α* ‖ 112 *μετάλλου* L *μεταλλοῦ* B : *μετ' ἄλλων α* (*Μεγάλλου* rest. Roeper. *Philol.* v. IX pg. 5) ‖ 113 *τιμαγώραν* L *τειμαγῶραν* B : *τιμαγόραν α* ‖ 130 *ἀπόλοντο* LB¹ : *ἀπώλοντο α* ‖ 135 *ἐρωτήσαντος* LB : *διερωτήσαντος α* ‖ III 10 *οὐθὲν* LB : *οὐδὲν α* ‖ 11 *ἔτι κ'* LB : *ἔτι δ' α* (*ἔτι χ'* cf. Kaibelii *Com. Gr. Frg.* pg. 122) ‖ 15 *φυσικὸν* LB : *φυσικῶς α* ‖ 18 *τοῖς* L¹B¹ : *τρὶς α* ‖ [[III 38 med. — 48 extr. lacuna exstat in codice L suppleta saeculo XVI]] ‖ III 74 *ὑπὲρ μὲν τῶν ἐκ γῆς κύκλων* LB : *ὑπὲρ μὲν τὸν τῆς γῆς κύκλον α* (*ἐν ᾶ μὲν τῶν ἔξω γῆς κύκλων* conieci) ‖ 76 *δύο* L¹B¹ : *δύο μὲν ὧν α* (*δύο ὧν* B²L²) ‖ 83 *οἱ βιασθέντες* L¹B¹ : *ἢ βιασθέντες α* ‖ 97 *τῷ σώματι* LB : *σώματι α* ‖ 103 *πολιτεύονται* LB : *πολιτεύωνται α* ‖ IV 9 *ἑταίρους* LB : *ἑτάρους α* ‖ 10 *γεωμετρικὴν* LB : *γεωμετρίαν α* ‖ *ἀστρονομικὴν* LB : *ἀστρονομίαν α* ‖ 17 *γινόμενον* LB : *γενόμενον α* ‖ 20 *οὐ καὶ εἰς* LB : *οὐκ ἀΐεις* recte *γ οὐκ ἀΐῃς δ* ‖ *ἢ τὸ* L *ἥ τὸ* B : *τὸ α* ‖ *σῶμα* LB : *σῶμα δὲ α* ‖ 24 *τε ὃν* L¹B : *θέλων α* ‖ 25 *ἐχθροῖσι* L¹B : *μυχοῖσι α* ‖ 31 *ὡς σὺ* LB : *ὦ σὺ* (i. e. *ᾧ σὺ*) *α* ‖ *πολλῶν πενεστέρων* L¹B : *πολλῶν πανεστέων α* (*πολλῶν πενέστεων* B²) ‖ 35 *ὑπολαβὼν* L¹B : *ἔφη ὑπολαβὼν α* ‖ 37 *ἅπανθ' ὅτινοῦν* L¹ (*ν* post *ὁ* ins. L²) *ἅπανθ' ὁντινοῦν* B : *πάνθ' ὁντινοῦν α* ‖ 42 *ὄχλω ἀρέσκεις* BL : *ὀχλοαρέσκος γ ὀχλοαρέσκης δ* (*ὀχλοάρεσκος* Wachsmuth. *Corp. poes. Gr. lud.* pg. 119 sq.) ‖ 54 *χαλδ'* L *χαλδὶ* B : *χαλκίδι α* ‖ 61 *οὕτως· εἰ καὶ* LB : *οὑτωσί· καὶ α* ‖ 64 *ἀναστὰς* L¹B : *ἀναστὰς ἔφη α* ‖ *αἰνιττομένης* LB : *αἰνιττομένου α* ‖ 66 *οὐδὲ* L¹B : *οὐδὲν α* ‖ 67 *ἀνδρούβας* LB : *ἀσδρούβας α* ‖ V 1 *συνεβίου* LB : *συνεβίω α* ‖ 7 *καρπὸν εἰς ἀθάνατον* LB : *καρπὸν εἰς θάνατον α* (*ἵμερον ἀθάνατον* ci. Kaibelius ad *Athen.* XV 696 c) ‖

μάλα κ' αὐγὴ τοιοῦθ L *μάλακαυγητοιουθ* B[1] : *μαλακαυγῆ τοῖο θ' α* (*μαλακαυγήτοιό θ'* Athen. l. c.) ‖ 12 *ἑρπυλαΐδος* LB : *ἑρπυλίδος γ* (?) *δ* (*Ἑρπυλλίδος* P[1]) ‖ 13 *ἀναξίως* LB : *ἀνάξιος α* (*ἀναξίῳ* Cobetus) ‖ 14 *ἐπικοσμηθῇ* L *ἐπικοσμιθῇ* B : *ἐπικομισθῇ* (i. e. *ἐπικομισθῇ*) *α* ‖ 26 *ἐξηγμένα* LB : *ἐξηγημένα α* ‖ 37 *πρὸς δισχίλιοι* LB : *πρὸς δισχιλίους α* ‖ 51 *πρῶτον μὲν βούλομαι γενέσθαι* LB : om. haec verba *α* (*πρῶτον μὲν* Menagius) ‖ *ἐπικομισθῆναι* LB : *ἐπικοσμηθῆναι α* ‖ 60 *λάμψακος* om. LB : habet *α* ‖ 67 *ἡλεῖα* L *ἠλεία* B : *ἴλεια α* (*Ἰλίεια* em. Bentl.) ‖ 68 *ἃ* L *ἁ* B : *ἂν γ ἂν δ* (*ὡς* Scaligerus *εἰ* Iacobsius ad *Anthol. Pal.* VII 112) ‖ 78 *βερονίκης* LB : *βερενίκης α* excepto U qui *βερνίκης* ‖ 91 *στεφανωθῇ* LB : *στεφανωθείη α*.

Porro quo magis quam firmo validoque vinculo L cum familia *β* copulatus sit adpareat, adferam locos non nullos quibus BL contra omnes ceteros codices (etiam P quem his locis ad *α* correctum esse putandum est) consentiant, quibus tamen utrius classis lectioni albus adiciendus sit calculus per se diiudicari nequeat. aguntur praecipue verborum conlocationes.

I 7 *θεοὺς αὐτοῖς* LB : *αὐτοῖς θεοὺς* P*α* ‖ 36 *ὑποθέσθαι* LB : *ὑποτίθεσθαι* P*α* ‖ II 38 *μεγαφρονοῦντας* LB : *μεγαλοφρονοῦντας* P*α* ‖ 51 *εἰς τὴν ἑλλάδα μετὰ ἀγησιλάου* LB : *μετὰ ἀγησιλάου εἰς τὴν ἑλλάδα* P*α* ‖ 59 *νικοστράτου* LB : *πυθοστράτου* P*α* ‖ 81 *ἐλέγχεται ὑπὸ* LB : *ἐλέγχεται παρὰ* P*α* ‖ 113 *κρόνος οὗ* LB : *κρόνος* P*α* ‖ III 25 *ἐπιστραφῆναι εἰς αὐτὸν* LB : *ἐπιστραφῆναι πρὸς αὐτὸν* P*α* ‖ 51 *γοργίας* [*γοργείας* B]· *ἱππίαι δύο* LB : *ἱππίαι δύο· γοργίας* P*α* ‖ 64 *αὐτοῦ τῶν λόγων* LB : *τῶν λόγων αὐτοῦ* P*α* ‖ 79 *ὁμολογουμένου* LB : *ὡμολογημένου* P*α* ‖ 95 *οὐκ ὀρθῶς* LB : *κακῶς* P*α* ‖ 96 *ὑπὲρ αὐτοῦ εἴπῃ* LB : *εἴπῃ ὑπὲρ αὐτοῦ* P*α* ‖ 98 *ἕτερον δὲ εὐαισθησία* LB : *ἡ δὲ εὐαισθησία* P*α* ‖ 107 *ἐστὶ τὰ μὲν* LB : *τὰ μέν ἐστι* P*α* ‖ IV 37 *γοῦν* LB : *οὖν* P*α* ‖ 40 *τε ἄγαν* LB : *δὲ ἄγαν* P*α* ‖ V 11 *περιετύχομεν* LB : *ἐνετύχομεν* P*α* ‖ 38 *πρὸς ὀλίγον ἀπεδήμησε* LB : *ἀπεδήμησε πρὸς ὀλίγον* P*α* ‖ 67 *καθά* LB : *καθάπερ* P*α* ‖ 73 *καὶ περίστρωμα καὶ*

δύο προσκεφάλαια LB : *καὶ δύο προσκεφάλαια καὶ περίστρωμα* P*a*.

Hunc codicum BL consensum usque ad finem operis Laertiani perdurare ut intellegas, unum saltem exemplum e l. X petitum adferam: § 2 pro *γραμματοδιδάσκαλον* uterque codex praebet *πράγματι* (sine acc. B) *διδάσκαλον* lectionem sensu carentem.

Classis *α* autem vitia, cum l. I—V codicis L perlustrarem, his mihi sese obtulere locis:

Tabula G.

I 20 *ἐν δόγμασιν* L*α* : *δόγμασιν* B ‖ 21 *ποῦ* L*α* : *ποίω* (i. e. *ποίῳ*) B ‖ 26 *κίβισσον* L*α* : *κίβισθον* B (*Κύβισθον* Plut. *Sol.* VII) ‖ 28 *πρωτίστω* L*α* : *ὀνηΐστω* (i. e. *ὀνηΐστῳ*) B ‖ 40 *ἔπη θέσθαι ποιητικὰ ὅ* L*δ* *ἐπιθέσθαι ποιητικὰ ὅ* *γ* : *ἐπιθέσθαι ποιητικῆς* B (*ἐπιθέσθαι ποιητικῇ· ὅ* G²) ‖ 43 *ἐς οὖρον* L*α* : *εἰς σύρον* (i. e. *εἰς Σῦρον*) B ‖ *ἱερέες* L*δ* : *ἱερέες τε* B*γ* ‖ 47 *σαλαμῖν' ἀφέντων* L*α* : *σαλαμίναφετων* B (*Σαλαμιναφετῶν* Casaubonus) ‖ [[l. I 65 — II 17 L¹ deficit]] ‖ II 37 *ἀγορᾶ* L*α* : *ἀγορᾶ κα* B¹ (*ἀγορᾷ καὶ* PB²) ‖ 44 *ἀφεψίωνος* L*α* [om. U] : *ἀψειφίωνος* B ‖ 56 *καλῃδημήδου* L *καλλιδημίδου* *α* : *καλλιδήμου* B (*Καλλιμήδου* cf. pg. 109) ‖ 60 *πεισίστρατος* L*α* : *περίστρατος* B ‖ 71 *μιᾶς* LU *μίας* V : *ὁμοίας* B*γ* ‖ 86 *πολεμαεὺς* L*δ* : *πτολεμαεὺς* B*γ* ‖ *παραβάτης* L*α* : *παραιβάτης* B ‖ 108 *ὁ ὑβριστικὸς* L*α* : *οὐριστιστικὸς* B¹ (*οὑριστικὸς* Casaubonus) ‖ 120 *γάμου* L*α* : *γάμω* (i. e. *γάμῳ*) B ‖ 125 *κατέλιπε* L*γ*U *κατέλειπε* OV : *κατέληγε* B ‖ 142 *εἶπον* L*α* : *εἶπαν* B ‖ III 11 *καταδὴ* L¹*δ* [*καταδὴ* *γ*] : *καὶ τὸ δεῖ* B (*κα τόδ' ἤδη* Cobetus) ‖ 14 *τὴν ὄρχησιν* L*α* : *ὄρχησιν* B ‖ 22 *καὶ ἀνθρωπίζειν* B*δ* [*κ' ἀνθρωπίζειν* *γ*] : *ἀνθρωπίζειν* B ‖ [[III 38—48 extr. L¹ mancus]] ‖ 66 *διαγνῶναι* L*α* : *διαναγνῶναι* B ‖ 89 *τῆς* L*δ* : *τῆς γε* B*γ* ‖ 90 *τοιούτων* L*α* : *τοιούτων πάντων* B ‖ IV 3 *συναντῆσαι* L*α* : *συναντέσθαι* B¹ ‖ 6 *πορνικοὺς* L*α* : *προυνίκους* B (an *προυνείκους*?) ‖ 8 *τοῖς κατασχοῦσι* L*α* : *τοῖς χουσὶ* B ‖ 20 *διαβαίνειν* L*α* : *διάβορος* B (*διάβορον* Cobetus) ‖ V 26 *φυσικὸν κατὰ στοιχείων* L*δ* [*φυσικὰ κατὰ στοιχεῖον* *γ*] : *φυσικῶν κατὰ στοι-*

χεῖον B ‖ 53 καλλίνικος La : καλλίνος (i. e. Καλλῖνος) B ‖ 64 ὁ οἰκεῖος La : ὁ κεῖος B ‖ 77 τῷ ἔπει Lδ [τὸ ἔπει γ] : τὸ ἐπὶ B (verum nondum inventum).

Haec igitur sunt menda scripturae classis α in codicis L memoria obvia. inter quae cum exstent quae familiae δ propria ac singularia sint (cf. l. I 40; 43; II 71; 86; III 11; 22; 89; V 26; 77), codicem illum classis β qui pro fundamento memoriae libri L habendus est ad librum aliquem familiae δ correctum fuisse statuamus necesse est.

Commemoravimus identidem in codice L novicia esse fol. 9—19 et 38 utpote recentissima saeculi XVI manu exarata. quae unde sua sumpserit videtur iam inquirendum esse. verum missis ambagibus quid rei sit ilico pronuntiabo. cum vidissem folia ista novicia tam seris temporibus perscripta esse, suspicio mota est qui illa exaravit ei prae manibus fuisse librum ipsius bibliothecae Laurentianae. nec opinio fefellit. fuisse codicem aliquem familiae γ docuerunt me hae lectiones statim fol. 9 exstantes: I 67 παρὰ σοῦ pro παρὰ σοὶ; ibid. βιωτή pro βιοτή; I 71 κυθήρας pro κυθήρων; I 80 ποτέραν pro ποτέρην; ibid. ἐκεῖνος pro κεῖνος (cf. p. 113). adportari igitur iussi librum G qui unus huius familiae testis Florentiae adservatur ac sine ullo negotio supplementa codicis L ex isto libro petita esse cognovi. continent enim praeter errores quosdam codicis G proprios omnes correctoris G² ad l. I 65 — II 17 coniecturas quarum graviores saltem supra pg. 117 percensuimus. praebent igitur cum uno G² I 67 ἠξίωσα pro ἀξιώσας; I 68 ἀρετῇ pro ἀρετήν; ibid. τὴν πεντηκοστὴν πέμπτην pro τὴν π. ἕκτην; I 73 ἐμοὶ pro ἐμὶν; ibid. ἐπιτέλλεις pro ἐπιστέλλεις; ibid. ἐξέρπης pro ἐξέρποις; I 77 τί ἀφανές pro ἀφανές; cetera.

Quibus rebus peractis correctiones altera manu (L²) saeculo XIV factas speculemur. de quibus quid statuendum sit ut perspiciatur, ea adposuisse sufficit quae L² in libris I—III emendavit. haec exhibentur tabula H a qua tamen arcendas duximus tam eas correctiones quae ad res orthographicas prosodiacasve spectarent, quam eas quibus aperti lapsus librarii

eluerentur. adscripsi vero sedulo singulis manus L² lectionibus eorum codicum nomina in quibus eadem scriptura invenitur.

Tabula H.

In inscr. *βίων* L¹ : *βίοι* L²P¹ ‖ ib. *γνωμῶν* L¹ : *γνωμαι* (sic) L² [*γνῶμαι* P¹] ‖ ib. *ἀρεσάντων* L¹ : *ἀρεσκόντων* L²P¹ ‖ I 9 *γεννητοὺς* L¹ : mg. *γρ καὶ γενικοὺς* L² [*γεννήτοὺς* P, *ικ* ss. P³] ‖ 17 *ἐλεγκτικοὶ* L¹ : *ἐλεκτικοὶ* L² [*ἐκλεκτικοὶ* BP] ‖ 20 *ἐν δόγμασιν* L¹ : mg. *γρ νοήμασιν* L² [*νοήμασιν* P¹] ‖ 21 *ποιοῦν* L¹ : *ποιόν* L²P*a* ‖ 28 *δηλοῦσιν* L¹ : *διδοῦσι* L² [*διδοῦσιν* BP] ‖ 30 *δαίδαχος* L¹ : *δαίδαλος* L² [*δαίδ°χ* P quod et pro *δαίδαχος* et pro *δαίδαλος* accipi potest] ‖ 34 *ἀστρονόμημα. τὰ δὲ* L¹ : *ἀστρονομήματα δὲ* L²BP¹ ‖ 40 *πανιωνίω* L¹ : *πανωνίω* L²P¹ ‖ 41 *κορσίλλα* L¹ : mg. *γρ γοργασιάδα* L² [*γορσιάδα* BP¹*a*] ‖ 43 *μᾶλλον* L¹ : erasit L²; omissum a P¹ ‖ 53 *τῆς τιμῆς* L¹ : *τιμῆς* L²BP ‖ 54 *ἀνὰ πρώτους* L¹ : *ἂν ὁ πρῶτος* L²P¹*γ* ‖ 57 *μεθύων* L¹ : mg. *ἴσως με θύων* L² ‖ 63 *ἀνεφθέγξατο* L¹ : *ἀπεφθέγξατο* L²*a* [*ἀπνεφθέγξατο* P¹] ‖ 64 *ἦν* L¹ : erasit L²; om. P¹ ‖ [[a l. I 65—II 17 med. vetus cod. L pars manca]] ‖ II 19 *ῥητορομύκτους* L¹ : *ῥητορόμικτος* L²P*a* ‖ 28 *ματαιόταθ' ἥκεις* L¹ : *ματαιότατ' ἥκεις* L²BP¹ ‖ 30 *γ' αἰσχρολογίαν* L¹ : *αἰσχρολογίαν* L²P ‖ 42 *λατοῦς* L¹ : mg. *κλινώ* L² [*κλεινώ* P*γ*] ‖ 43 *καῦσαι* L¹ : mg. *γρ κλύσαι* L²; verum *κλεῖσαι* P*a* ‖ 49 *κλεινίου* L¹ : *κείνου* L²BP¹ ‖ 55 *ἀπιθὴς* om. L¹ : mg. *ἀπειθὴς* L² [*ἀπειθὴς* P¹] ‖ 89 *ἀηδονία* L¹ : *φιληδονία* L²B¹P¹ ‖ 127 *μετὰ κροπίδου* (?) L¹ : *μετ' ἀσκλειπίδου* L² [verum *μετὰ κλειππίδου* B*a*, *ει* in ras. habet P] ‖ 130 *αὐστειρότερον* L¹ : *αὐστηρότερον* L²P*a* ‖ 139 *ῥόα* L : *ῥοιὰ* L² ‖ 142 *ἰδίαν* L¹ : mg. *γρ ἠλείαν* L² [*ἠλείαν* P¹] ‖ III 1 *περικτιόνη ἧς* L¹ : *περικτιόνης* L²B¹P¹ ‖ 2 *τυγχάνειν* L¹ : *ἐπιτυγχάνειν* L² ‖ 7 *ἑκαδήμου* (prius) L¹ : *ἀκαδήμου* L²P*a* ‖ 11 *ἐντὶ* L¹ : *ἐν τῇ* L²P¹ ‖ *κατοδὴ* L¹ : *κατωδὴ* L² [*κάτω δὴ* P] ‖ 19 *τὸν πρῶτον* om. L¹ : mg. *τὸν* L² [*τὸν* BP¹] ‖ 22 *ἁμῖν* bis L¹ : *ἅμμιν* L²P*a* ‖ 33 *εἰμὲν* L¹ : *ἦμεν* L²P*a* ‖ 63 *νοητῶν* L¹ : inde fec. *ὄν τῶν* L² [*ὄντων* P¹] ‖ 66 *ἐκδοθέντα* L¹ : *ἐκδοθέντα ἅ* L² [*ἐκδοθέντι*

ᾱ Pα] ‖ 76 γινόμενα L^1 : κινούμενα $L^2Pα$ ‖ 83 οἱ βιασθέντες L^1 : ἢ βιασθέντες $L^2Pσ$ ‖ 105 om. οὐδετέροις L^1 : hab. οὐδετέροις $L^2P^2α$ (ni quod V praeb. οὐδετίοις).

Proxime, ut videre licet, lectiones correctoris L^2 accedunt ad memoriam codicis P quocum uno saepius congruunt adeo ut facile quis eo inclinet ut correctorem libri L codice P vel apographo eius ante manus P^4 retractationem facto usum esse existimet. quam sententiam priusquam amplectamur, scrupuli quidam amovendi sunt. exstant enim inter lectiones manus L^2 certae quaedam a libri P memoria alienae. quae cum ne in ceteris quidem Laertiani operis codicibus compareant, suspicari subit correctoris illas sive neglegentia sive coniectandi quadam prurigine creatas esse. hoc statuere adeo cogemur, si utriusque rei certa inveniantur exempla. atque socordiae quidem correctorem insimulare mihi videntur innumeri ei loci quibus librarius codicis L in uno verbo bis peccaverat, corrector autem alterum tantum scripturae mendum sustulit: e. gr. l. I 33 L^1 dederat χρήσεων pro χρύσειον, corrector vero satis habuit commutasse ω in ιο ut nunc legatur χρήσειον; l. II 38 librarius scripserat ὑπήλιψεν pro ἐπήλειψεν, corrector autem satis esse duxit ι in ει emendavisse. eodem spectant hi loci: l. I inscripserat L^1: Λ. Δ. βίων καὶ γνωμῶν cetera, inde fecit L^2: Λ. Δ. βίοι καὶ γνωμαι (sic); l. III 63 L^1 dederat νοητῶν: pro quo ὄντων reponere sine dubio in animo habebat L^2 cum litteras νοη in ὄν immutaret, verum oblitus est accentum super ω conlocatum delere ut nunc in L scriptum sit ὄντῶν. ista incuria cum non tantum his quattuor locis, sed ut modo dixi sescentis etiam aliis observari animadvertique possit, non nimis religiose virum bonum corrigendi officium praestitisse apertum est. qua re perspecta non facile quemquam mihi oblocuturum opinor, si lectiones l. I 17 ἐλεκτικοὶ (L^1 ἐλεγκτικοὶ: P ἐκλεκτικοὶ) et III 66 ἐκδοθέντα ᾱ (L^1 ἐκδοθέντα: Pα ἐκδοθέντι ᾱ) inde enatas contendero quod L^2 scripturam librarii L^1 parum adcurate ad libri P memoriam conformavit. neque iam gravor lectiones l. I 41 γοργασιάδα (γορσιάδα BPα); l. II 42 κλινώ (κλεινώ Pγ); l. II 43 κλύσαι

(*κλεῖσαι* Pα); l. II 127 *μετ᾽ ἀσκλειπίδου* (*μετὰ κλειππίδου* BPα) ad meram correctoris oscitantiam levitatemque sive oculorum hebetudinem revocare. coniecturis autem virum bonum non abstinuisse ut comprobem, unum sed nobile adponam exemplum. l. I 57 in contextu verborum libri L rectissime exhibetur *τῷ ἄρχοντι, ἂν μεθύων ληφθῇ, θάνατον εἶναι τὴν ζημίαν*; ad quae verba L² haec in margine adnotavit: *ἴσως με θύων*! re ita comparata nihil est quod dubitetur quin et singulares lectiones l. II 139 *ῥοιὰ* et l. III 2 *ἐπιτυγχάνειν* ex ipsius correctoris officina prodierint.

Quae cum ita sint, nihil impedit quo minus librum L ope codicis P vel exemplaris ex eo ante manus P⁴ correctionem deducti correctum esse arbitremur.

3. De codice T.

Proximum est, ut de codice T dicamus. inscribitur *Λ. Δ. βίων καὶ γνωμῶν τῶν ἐν φιλοσοφία εὐδοκιμησάντων καὶ τῶν ἐν ἑκάστῃ αἱρέσει ἀρεσάντων τῶν εἰς δέκα τὸ πρῶτον*: quae inscriptio cum propria sit librorum classis *α*, disquirendum est quaenam ratio inter hos et codicem T intercedat. conlatis autem huius codicis libris I II III summa eum cognatione cum familia *γ* contineri pervidi. conspirat enim cum hac in his erroribus (cf. tab. B et pg. 121):

Tabula I.

I 5 *καὶ τὰ τῆς φωνῆς* Tγ : *τῷ τῆς φωνῆς* Bδ ‖ 13 *ἴων ἦν—ὃς καθηγήσατο* Tγ : *ἴων ὢν—καθηγήσατο* Bδ ‖ 14 *καταλύει* Tγ : *καταλήγει* Bδ ‖ 20 *αἵρεσιν μὲν γὰρ* Tγ : *αἵρεσιν δὲ* Bδ ‖ 21 *ὑπὸ τάμωνος* Tγ : *ὑπὸ ποτάμωνος* Bδ ‖ 24 *κύκλον καὶ* Tγ : *κύκλου* recte B *κύκλον* U *κίκλου βίβλου* V ‖ 32 *ἐμπίπτει* Tγ : *ἐκπίπτει* Bδ ‖ 35 *μάστευε* Tγ : *μάτευε* Bδ ‖ 38 *δὲ ἐπὶ* Tγ : *γὰρ ἐπὶ* Bδ ‖ 40 *ἐπιθέσθαι ποιητικὰ ὁ* Tγ : *ἐπιθέσθαι ποιητικῆς* B *ἔπη θέσθαι ποιητικὰ ὁ* δ (*ἐπιθέσθαι ποιητικῇ· ὁ* de ci. G²) ‖ 46 *ἀμφισβητουμένης δηλονότι τῆς σαλαμῖνος* Tγ [exc. F qui hoc loco mancus] : *σαλαμῖνος ἀμφισβητου-*

μένης Bδ ‖ 48 τάφους Tγ : τοὺς τάφους Bδ ‖ παρ᾽ αὐτοῦ Tγ : πρὸς αὐτοῦ Bδ ‖ 53 ἐπιτρέπω TγU : ἐπιτρόπω B ἐπιτροπῶ recte V ‖ ὁποῖα δὴ TγU : ὁποῖα δὲ BV ‖ κἂν TγU : καὶ ἢν recte B καὶ κἂν V ‖ 56 οἱ καλούμενοι TγU : ἀσκούμενοι recte B οἱσκούμενοι V ‖ 59 τὰς ἡμέρας Tγ : τὰς μὲν ἡμέρας Bδ ‖ ἄγειν τε καὶ διδάσκειν Tγ : διδάσκειν Bδ ‖ 65 ἕτοιμός τοι καὶ λόγω καὶ ἔργω Tγ : καὶ λόγω καὶ ἔργω ἕτοιμός τοι Bδ ‖ 66 γινώσκειν Tγ : γιγνώσκει B γινώσκει recte δ ‖ 67 βιωτὴ Tγ : βιοτὴ Bδ ‖ 71 ἄνομον TγU : ἄγνωμον BV[1] ‖ κυθήρας Tγ : κυθήρων recte B κυ^θρ δ ‖ 74 ὑρράδιος Tγ : ὑρραδίου Bδ ‖ 80 ἐκεῖνος Tγ : κεῖνος Bδ ‖ 81 χοιροπόδην Tγ : χειροπόδην Bδ ‖ 85 ἄν τις Tγ : ἂν Bδ ‖ 92 εὔσχημον Tγ : εὔφημον Bδ ‖ 99 φοιτῶντας Tγ : φοιτέντας B φοιτεῦντας recte δ ‖ 101 καλωνίδου Tγ : καδουΐδου B καλονίδου δ (Καδουΐδα Casaubonus) ‖ 109 καθέσης Tγ : καθέσει Bδ ‖ 111 σφάγων TγU : φλέγων recte B σφλέγων V ‖ 116 θεῶν Tγ : καὶ θεῶν Bδ ‖ 122 κλειήθρης Tγ : κληθρίης (i. e. κληθρίης) recte B κλείθρης U κλήθροις V ‖ II 5 σωτηρίης Tγ : σωτηρίας Bδ ‖ 8 διατμιθέντων Tγ : διατμισθέντων recte B διατμηθέντων δ ‖ 28 σεμνοπρεπεῖς TγU text. : σεμνοπροσωπεῖς BVU mg. ‖ 32 εἶδεν Tγ : οἶδεν Bδ ‖ 35 ἐριβώλακον Tγ : ἐρίβωλον recte BU ἐρίβωτον V ‖ 47 μὲν Tγ : μὲν οὖν Bδ ‖ 55 αἰσχίνης Tγ : αἰσχίνου B αἰσχῖνου U αἰσχίνου V (Αἰσχίνεω ci. Meinekius *Philol.* vol. XV pg. 333) ‖ εὐπειθὴς Tγ : ἀπιθὴς recte B ἐπιθὴς δ ‖ 58 παιδίη ἑῇ Tγ : παιδείης ἑῆς Bδ (verum nond. inv.) ‖ 61 ἡρακλέα Tγ : τὸν ἡρακλέα Bδ ‖ 69 T habet cum γ hoc loco post verbum ἴσασιν vocabula: ὀνειδιζόμενός ποτ᾽ ἐπὶ τῷ πολυτελῶς ζῆν ὑπὸ πλάτωνος ἔφη· ἆρα φαίνεταί σοι — πολυτελῶς ζῆν : quae enuntiato in libris B(PL)δ hoc loco deest; legitur § 76 post vocabulum διαβάλλουσιν paullulum commutato principio: πρὸς πλάτωνα ὀνειδίσαντα τὴν πολυτέλειαν (πολιτέλειαν V)· ἆρα (ἄρα B) ἔφη φαίνεταί σοι — πολυτελῶς ζῆν ‖ 70 διὰ τοῦτο Tγ : παρὰ τοῦτο Bδ ‖ 95 πιεζόμενον γT[1] text. : κατηναγκασμένω B κατηναγκασμένον recte δT[1] mg. ‖ 105 πραύνταν T πραβύταν γ : πρεσβύτας recte B πραβύτας δ ‖ 124 περὶ λογισμοῦ — φιλοσοφίας om. Tγ : habent

B(PL)δ ‖ 144 τοῖς λόγοις Tγ : ἐν λόγοις Bδ ‖ τοι τοιοῦτος Tγ : τοιοῦτος recte B τοι οὗτος δ ‖ III 11 ἀλλ' Tγ : om. Bδ ‖ 16 ἶς δὲ ὑί Tγ : ὗς δέ θην ὑί recte δ ὗς δὲ θηνεῖ B.

Hanc tantam codicis T cum familia γ concordiam usque ad finem Laertiani operis perdurare sequentes libri X ineuntis lectiones satis demonstrant (cf. Useneri *Epicur.* pg. 359 sqq.):

X 1 ἐκεῖ μὲν Tγ : ἐκείθει B (ἐκεῖθι PL) ‖ 4 τοῖς δώδεκα τοῖς Tγ : τοῖς δωδεκατω τῶν B (τοῖς δώδεκα τῶν PL) ‖ τῆς κδ Tγ : τοῖς κδ B (τῆς εἰκάδος em. Huebnerus) ‖ 5 φησὶν Tγ : φίλον B ‖ ἀναγνόντας σοι Tγ : ἀναγνόντι * et ss. σοι B²; B¹ quid dederit obscurum (ἀναγνόντας σου P) ‖ θεόδοτος Tγ : θεόδωρος B ‖ 9 τοῦ δὲ ἀνδρὸς T τοῦ δ' ἀνδρὸς γ : τῶν γὰρ ἀνδρῶν B¹ τοῦ ἀνδρὸς B² (τῷ γὰρ ἀνδρὶ em. Gassendus).

Sed haec satis sunto. adparet interiorem consensionem intercedere inter codicem T et familiam γ ut ambigi vix possit quin codicis T memoriae fundamentum fuerit exemplar familiae γ (nuncupemus hoc τ). puris autem huius familiae testibus ne librum T adscribamus repugnat quod hic non nullis locis cum illis codicibus dissidet cumque aliis libris facit: unde patet codicem τ priusquam liber T ex eo describeretur, multum pristinae integritatis amisisse aliorum librorum contagione. in quibus numerandus est testis aliquis familiae δ cuius aliquam multae lectiones propriae aut in ipso libri T contextu verborum aut in margine librarii manu adscriptae leguntur: ex quo efficitur ut eas non ab Georgio Hermonymo primo advocatas, sed iam in exemplo quo ille utebatur exstitisse existimemus. significabo autem potiores l. I et II locos quibus T singularia familiae δ vitia expromit:

I 4 κοσμολογίαν text. T¹δ : κοσμογονίαν mg. T¹γ [B mancus] ‖ γενέσθαι mg. T¹δ : γεγονέναι text. T¹γ [B mancus] ‖ 23 μερικῆς mg. T¹δ : μικρᾶς text. T¹BF recte, μικρῆς D ‖ 61 ἀγυιὰς ταδὶ Tδ : αιγιασταδη B ἀγυὰς ταδὶ γ (Αἰγυαστάδη em. Bergk.) ‖ II 65 ὑπεπράξατο mg. T¹δ : εἰσεπράξατο Bγ ‖ 120 προσεσκωφθὼς Tδ : προσεσκώφθη δὲ recte B προσεσκωφθὸς γ ‖ 123 νικάψορα Tδ : νεικάτορα B νικά-

νορα γ (*Νικάτορα* P¹) ‖ [[cf. et l. IV 42 *μὴ πρὸς ἀρίδηλον* Tδ: *πρὸς ἀρίδηλον* Bγ]].

Verum ne sic quidem contextus libri T condicio plene explanata est: restant enim scripturae quaedam et a fam. *γ* et a libris fam. *δ* alienae. sunt partim bonae lectiones veraeque quas tamen coniectando librarius nancisci haudquaquam potuerit: veluti

I 29 *διδυμαίῳ* T P¹L [*δίδυμι* B] recte pro *δινδυμαίῳ α* ‖ 43 *τάχα* T BPL pro *ταῦτα α* ‖ *λεσχηνωτὴς* T L [*λεσχηνώτης* BP] pro *λέσχην αἰτεῖν γ λέσχην ὠτῆς* V¹ *αἰτῆς* V² *λέσχην αἰτεῖς* U ‖ 49 *μανίην* T BPL pro *μανίαν α* ‖ 69 *τοὺς πλησίον* T BP (L¹ manc.) pro *τὸν πλησίον α* ‖ 71 *φανερὰν* T BP (L¹ manc.) pro *φοβερὰν α* ‖ 73 *κατθάνῃ* T BP (L¹ manc.) pro *καταθάνῃ α* ‖ 103 *σκυθίην* T BP (L¹ manc.) pro *σκυθίαν α* ‖ II 9 *κατ᾽ ἀρχὰς* T BP (L¹ manc.) pro *κατ᾽ ἀρχὴν α* ‖ 17 *δὲ καὶ* T BP (L¹ manc.) pro *δὲ α* ‖ 33 *ἀξιοῦν ζητεῖν* T BPL pro *ἠξίουν ζητεῖν α* ‖ 57 *οὐκ εἶναι* T BPL pro *οὐ γ οὐκ ἔνι δ* ‖ 67 *θυρῶνος* T BPL pro *μυρῶνος α* [nisi quod G habet *μιρῶνος*] ‖ 115 *τἀργυριδίου* T BPL pro *τἀργυρίου α* ‖ 126 *κράτης* T BPL pro *ὁ κράτης γ σωκράτης δ* ‖ III 10 *μὰν* T L [*μα* B *μᾶ* P] pro *μὲν α* ‖ IV 23 *ταρσεὺς* T BL pro *περσεὺς α*P¹.

Has scripturas a librario codicis T coniectura inventas esse haud facile quisquam autumarit. immo arcessitae sunt e libro aliquo familiae *β* vel ei adfini. quem artius circumscribere licebit consideratis contextus libri T mendis a familia *α* alienis. quorum sane magna pars Georgii Hermonymi culpa procreata est; de aliis autem idem non valet, cum etiam in aliis atque iis vetustioribus libris occurrant. quorum vitiorum gravissima mihi videntur esse haec:

I 59 *ἀδικοῖεν* T BPL falso pro *ἀδικοῖεν ἂν α* ‖ II 68 *βλένον* text. T¹L¹ pro *βλέννον* B [*βλαῖνον* P¹; *βέλτιον* mg. T¹ *α*] ‖ X 2 *πως τὴν* TL pro *ἀποστῆναι τὴν* a me rest. [*ἀπο* cum fenestra *τὴν* et mg. *λείπει* B¹; *ἀποστὴν* P¹; *ἀπολιπεῖν γ*] ‖ 4 *προαγορεύειν* TL pro *προαγωγεύειν* Pγ [*προαγεύειν* B¹] ‖ 5 *αὐτῷ τούτῳ* TL pro *αὐτὸ τοῦτο* BPγ ‖ 7 *ταῦτα τὰ πλεῖστα* TL pro *τὰ πλεῖστα ταὐτὰ* qd. ci. Kuehnius [*τὰ πλεῖστα ταῦτα* BPγ] ‖

12 ῥημάτων TL pro ῥητῶν BPγ ‖ 13 λυσιφάνους TL pro ναυσιφάνους BP[1]γ ‖ 15 εἶθ' οὕτως TL pro ἔπειθ' ουτω BP [ἔπειθ' οὕτως γ].

Correctum igitur erat exemplum τ non nullis locis si non ad librum L at tamen ad fratrem eius gemellum. namque ne de ipso codice L cogitemus, obnititur potissimum spatiosa illa huius libri lacuna quae l. I 65 incipit et usque ad l. II 17 pertinet saeculoque demum XVI repleta est. atqui hac ipsa in parte codex T aliquotiens a familia α desciscit atque ab altera familia stat (cf. pg. 143).

Correctiones quae perpaucae in T inveniuntur ab ipso librario inter scribendum ut videtur factae sunt ac tantum non omnes in erroribus orthographicis prosodiacisve removendis versantur.

4. De libris CKXZ.

Quoniam codicis T memoriam excussimus, ad libros CKXZ considerandos nos convertamus. quos peculiari quadam necessitudine inter se coniunctos esse haud pauca singularia eorum scripturae menda lacunaeque manifesto ostendunt: vide sis tabulam insequentem.[1])

Tabula K.

l. I 50 ἐλεγεῖα om. CKXZ : habent BPL α T ‖ 53 ἀναλογοῦν CKXZ[1] : ἀναλοῦν BPL α T ‖ 57 γεγράφθαι CKXZ[1] : γέγραφε BPL α T ‖ 58 παραλίων CKXZ : παράλων BPL α T ‖ 66 ἠξίουν CKXZ : ἠξίου BP α T ‖ 71 κυθήρου KXZ κυθαίρου C : κυθήρων recte BP κυθήρας γT κυ^θρ σ ‖ 75 ἀποτυγανόμενος CKXZ : ἀποτεμόμενος recte BP α ἀποτεμόμενοι T ‖ 81 ὁμίλαος CKXZ : ὕμιλλος B ὑμίλαος P[1] συνόμιλος α T (ὑμίλαος?) ‖ 93 ἐπιγραφὴ αὕτη CKXZ[1] : ἐπεγράφη BP α T ‖ II 4 αὐτοί τε — λεσχηνωταὶ om. CKXZ : habent BP α T? ‖

1) Quod ad lectiones codicis C attinet, me usum esse quibusdam veteribus conlationibus quae vereor ut ea quam nos hodie exigimus adcuratione confectae sint, lectorem memoria tenere volo. multis vero locis ubi certa dubitationis ansa erat, Iamesius librum C mea causa inspexit.

120 *προσεσκώφθη* CKXZ : *προσεσκώφθη δὲ* BPL *προσεσκωφθὸς γ προσεσκωφθὼς δ* T ‖ III 22 *ἄμμις* CKXZ : *ἁμῖν* BL[1] *ἄμμιν* P *α* T (*ἁμίν*?) ‖ 68 *ὧν τὸν ἐκτὸς — ποιεῖν* om. CKXZ : habent BPL *α* T (?) ‖ 73 *καὶ γὰρ νύκτα — μέρη εἶναι* om. CKXZ : habent BPL *α* T (?) ‖ 105 *ἀγαθόν ἐστι — δίκαιον εἶναι* om. CKXZ : habent BPL *α* T (?) ‖ IV 9 *εὐτυχίαν* CKXZ : *εὐστοχίαν* BPL *α* T ‖ 15 *προσπταίσας* CKXZ : *προσκόψας* BPL *α* T ‖ 16 *ἕκτης μὲν* om. CKXZ : habent BPL *α* T (?) ‖ 41 *βουγέλου* CKXZ : *βουσέλου* BPL *α* T ‖ 49 *πωλῶ* CXZ *πουλῶ* K : *πιπράσκω* BPL *α* T ‖ V 2 *ταῦτα* CK[1]XZ : *ἅττα* BPL *α* T ‖ 9 *συστησάντων* CXZ *συστησάν* K : *συστάντα* BPL *α* T ‖ 23 *φιλόσοφος* CKXZ : *φίλος* BPL *α* T ‖ 23 *ἐπιχειρητικοῦ* CKXZ : *ἐπιχειρητικὰ* recte B[1]P *α* T *ἐπιχειρηματικὰ* LB[2] ‖ 24 *εἰσαγωγῆς* CKXZ : *συναγωγῆς* BPL *α* T ‖ 51 *δίδωμι* om. CKXZ : habent BPL *α* T ‖ 60 *περὶ τοῦ προτέρου — περὶ τοῦ μέλλοντος* om. CKXZ : habent BPL *α* T ‖ 65 *δὴ* CKXZ : *δεῖν* BPL *α* T ‖ 93 *πᾶν καλὸν* CKXZ : *πάγκαλος* BP[1]L *πᾶν καλὸς* T*γ* *πὰν καλὸς δ*.

Hic consensus usque ad finem Laertianae scriptionis permanet.

Elucet igitur codices CKXZ ad communem fontem (vocitemus *ϱ*) revocandos esse, in cuius indolem naturamque infra nobis adcuratius inquirendum erit, cum quae ratio inter libros CKXZ intercedere videatur explicaverimus. etenim hi libri rursum in duas partes digrediuntur: ad quarum alteram pertinet codex K, ad alteram libri CXZ. habet nimirum sua utraque pars vitia: atque K quidem pauciora numero, plura libri CXZ. ille propriam habet lacunam l. I 52/53 (ubi omittit vocabula *τοῦτον ἐπιστέλλει — Ἑλλήνων*) propriaque, ut pauca seligam, haec menda scripturae:

I 53 *βάσιν* K falso pro *βασιλεῦσιν* BPL *α* TCXZ ‖ 55 *μάλιστα* K pro *κάλλιστα* BPL[1] *α* TCXZ ‖ *βουλήματος* K pro *βήματος* BPL *α* TCXZ ‖ 59 *ψυχαῖς* K pro *ψήφοις* BPL *α* TCXZ ‖ 61 *διχόθυμος* K pro *διχόμυθος* BPL *α* TCXZ ‖ 63 *δέ τοι* K pro *δὲ τοῦτο* BPL *α* TCXZ.

Quae exempla ideo adposui, ne quis codices CXZ e libro K propagatos esse crederet.

Codicum vicissim CXZ haec potissimum in libris I—IV singularia menda sunt:

Tabula L.

I 13 *διέτριψε* CXZ[1] : *ἐφιλοσόφισε* B *ἐφιλοσόφησε* recte PL[2] *α* TK *ἐφιλοσόφει* L[1] ‖ 22 *ἐπολιτογράφη* CXZ : *ἐπολιτογραφήθη* BPL *α* TK ‖ 100 *ἀκούσι* CXZ : *ἀκούσιον* BP *α* TK ‖ 102 *διατελοῦντα* CXZ : *ἐπιτελοῦντα* BP *α* TK ‖ II 18 *καταφρονεῖς* CXZ : *καὶ φρονεῖς* BPL *α* TK ‖ 47 *ἐπίσεις* CXZ : *ἐπικλήσεις* BPL *α* TK ‖ 105 *διστάτας* CXZ : *δισταζόμενον* BPL *α* TK ‖ 110 *ἐθνῇ* CXZ : *θνῆσκε* recte BPL *θνήσκει* γU (T?) *θνήσκη* V *θρῇ* K ‖ 141 *ἐμβελθέστατα* CXZ : *ἐμβριθέστατα* BPL *α* TK ‖ *ἀκόλαστον* CXZ : *ἀκόλακον* BPL *α* TK ‖ III 5 *ὀλυμπιακοῦ* CXZ : *διονυσιακοῦ* BPL *α* TK ‖ IV 42 *τῇ τριβῇ* CXZ : *τῇ διατριβῇ* (i. e. *τῇ διατριβῇ*) recte BPL *α* T *τῇ διατρυβῇ* K.

Maxime autem libri CXZ adfluunt lacunis quarum notabiliores in libris quinque prioribus sunt hae:

Tabula M.

I 37 *τὴν δὲ τύχην εὔπορος* om. CXZ : habent L *α* TK *τὴν δὲ ψυχὴν εὔπορος* BP[1] ‖ 58 *εἴδωλον* om. CXZ : praebent BPL *α* TK ‖ 68 *ἐν τῇ πρώτῃ* om. CXZ : habent BP *α* TK ‖ 106 *εἴη* om. CXZ : habent BP *α* TK ‖ 108 *καὶ πυθομένου — παρόντος* om. CXZ : habent BP *α* TK ‖ II 102 *σὺ ὁ σοφιστὴς — εἰπεῖν* om. CXZ : praebent BPL *α* TK ‖ 105 *Νικίαν — Πρεσβύτας* om. CXZ : habent BPL *α* TK vacillantes quidem in ultimo vocabulo ‖ III 29 *παλαιᾶς* om. CXZ : habent BPL *α* TK ‖ 50 *τοὺς δὲ διηγηματικοὺς* om. CXZ : habent BPL *α* TK ‖ 92 *ἢ παρακρουσάμενοι* om. CXZ : habent BPL *α* TK ‖ 103 *τρίτον δὲ ἐὰν — ἐμμένωσιν* om. CXZ : habent BPL *α* TK ‖ 108 corrupta verba *τὸ τυχὸν καὶ* (B[1]*α*TK) vel *τὸ χυτὸν καὶ* (P[1]L) om. CXZ ‖ IV 6 *τῷ μὲν μύωπος δεῖ* om. CXZ : habent BPL *α* TK ‖ 7 *ἀλλ' ἀπ' ἀνδριάντος* om. CXZ : habent BPL *α* TK ‖ 12 *περὶ τοῦ ὄντος* om. CXZ : habent BPL *α* TK ‖ 22 *μήτ' ἐπὶ τριήρους* om. CXZ : habent BPL *α* TK ‖ V 2 *ἐλθόντα — ἑλέσθαι* om. CXZ : habent BPL *α* TK ‖ 12 *Ἵππαρχον* om. CXZ : habent

BPL α TK ‖ 17 *ἀποφέρεται δ' εἰς αὐτὸν καὶ* om. CXZ[1] : praebent BPL α TK ‖ 59 *περὶ οὐρανοῦ* om. CXZ : habent BPL α TK ‖ 61 *νομίζεται* om. CXZ : habent BPL α TK ‖ 87 *περὶ Ἀρχ. καὶ Ὁμ. ᾱ β̄* om. CXZ : habent BPL α TK.

Iam si quaeris quanam ratione libri CXZ inter se copulati sint, certis quibusdam indiciis satis constare videtur codicem C, qui tantum libros I—VI exhibet, ex Z derivatum esse. idem de libro X valere puto, etsi pro certo adfirmare haud audeam. verum utut res habet, secure eum missum facere possumus, quia et truncus est et tam rudi manu exaratus, ut diligenti scrutatione omnino indignus sit.

Quae cum ita sint, exemplum ϱ e consensu librorum KZ reparandum esse patet.

Memoriae codicis ϱ fundum ac principium esse testem aliquem familiae γ vel librum cum hac familia singulari necessitudine sociatum qui vel cursim librorum KZ contextum perlustraverit facile perviderit. quippe scatet ille vulneribus scripturae istius familiae propriis. quorum ea infra proponere lubet quae in libris I—III deprehendi missis tamen omnibus quisquiliis minutiisque (cf. tab. B et I). littera ϱ significatur consensus primarum manuum librorum KZ.

Tabula N.

I 5 *καὶ τῶ τῆς φωνῆς* ϱγT : *τῶ* (i. e. *τῷ*) *τῆς φωνῆς* BPLδ ‖ 14 *καταλύει* ϱγT : *καταλήγει* BPLδ ‖ 20 *αἵρεσιν μὲν γὰρ* ϱγT : *αἵρεσιν δὲ* BPLδ ‖ 38 *δὲ ἐπὶ* ϱγT : *γὰρ ἐπὶ* BPL[2] (L[1] om.) δ ‖ 40 *ἐπιθέσθαι ποιητικὰ ὁ* ϱγT : *ἐπιθέσθαι ποιητικῆς* BP[1] *ἔπη θέσθαι ποιητικὰ ὁ* Lδ (*ἐπιθέσθαι ποιητικῇ· ὁ* G[2]) ‖ 46 *ἀμφισβητουμένης δηλονότι τῆς σαλαμῖνος* ϱγT : *σαλαμῖνος ἀμφισβητουμένης* BPLδ ‖ 48 *παρ' αὐτοῦ* ϱγT : *πρὸς αὐτοῦ* BPLδ ‖ 59 *ἄγειν τε καὶ διδάσκειν* ϱγT : *διδάσκειν* BPLδ ‖ 61 *κραδίην* ϱγT : *κραδίῃ* (i. e. *κραδίῃ*) recte Lδ *κραδία* BP[1] ‖ 99 *τὰς ἐμὰς ἐπιστολὰς* ϱγT : *ταὶ ἐμαὶ ἐπιστολαὶ* recte δ *τε ἐμαὶ ἐπιστολαὶ* BP ‖ *φοιτῶντας* ϱγT : *φοιτεῦντας* recte δ *φοιτέντας* BP[1] ‖ 122 *κλειήθρης* ϱγT : *κληθρίης* (i. e. *κληθρίης*) recte B *κλειθρίης* P[1] *κλήθροις* V *κλείθρης* U ‖ II 28 *σεμνο-*

πρεπεῖς ργU¹ text. T : *σεμνοπροσωπεῖς* BPLU¹ mg. V ‖ 69 ρ habet cum γT hoc loco post verbum *ἴσασιν* vocabula haec : *ὀνειδιζόμενός ποτ' ἐπὶ τῷ πολυτελῶς ζῆν ὑπὸ πλάτωνος ἔφη· ἆρα φαίνεταί σοι — πολυτελῶς ζῆν* : haec enuntiatio in codicibus BPLδ hoc loco deest; legitur autem § 76 post verbum *διαβάλλουσιν* paullulum immutato principio: *πρὸς πλάτωνα ὀνειδίσαντα τὴν πολυτέλειαν* (*πολιτέλειαν* V)· *ἆρα* (*ἄρα* B) *ἔφη φαίνεταί σοι — πολυτελῶς ζῆν* ‖ 70 *διὰ τοῦτο* ργT : *παρὰ τοῦτο* BPLδ ‖ 95 *πιεζόμενον* ργT : *κατηναγκασμένον* recte Lδ *κατηναγκασμένῳ* BP ‖ 97 *τὰ πλεῖστα λαβόντα* ργT : *λ. π.* B *λ. τ. πλ.* recte PLδ ‖ 124 *περὶ λογισμοῦ — φιλοσοφίας* om. ργT : habent BPLδ ‖ 127 *συνανακόπτοντος* ργT : *συνανακάμπτοντος* BP¹Lδ ‖ 144 *τοῖς λόγοις* ργT : *ἐν λόγοις* BPLδ ‖ ib. *τοι τοιοῦτος* ργT : *τοιοῦτος* recte BL *τοι οὗτος* Pδ ‖ III 16 *ὗς δὲ υἱ* ργT : *ὗς δὲ θηνυεῖ* B *ὗς δὲ θὴν υἱὶ* P *ὗς δὲ θὴν υἵ* (i. e. *ὗς δέ θην ἵl*) Lδ ‖ 22 *κ' ἀνθρωπίζειν* ργT : *ἀνθρωπίζειν* recte BP *καὶ ἀνθρωπίζειν* Lδ ‖ 38 *ὀργίζεσθαι* ργT : *ὠργίσθαι* B¹Pδ ‖ 44 *τοῦ γηγενὲς* ργT : *γηγενὲς* BPδ (*γῇ γηγενὲς* rest. Iacobsius) ‖ 90 *ἄλλο* ργT : *ἓν δὲ* BPδ om. L ‖ ib. *τρίτον* ργT : *ἄλλο δ'* BPδ om. L.

Eandem rationem ρ inter et γ (T) in posteriore Laertii operis parte intercedere ut perspicias, contemplemur l. X 1—16 et 42—67 (cf. Useneri *Epicur.* pg. 359 sqq. et 3 proxx.).

X 4 *τῆς κ̄δ* ργT : *τοῖς κ̄δ* BPL (*τῆς εἰκάδος* em. Huebnerus) ‖ 5 *ἀναγνόντας σοι* ργT : *ἀναγνόντι* * et ss. *σοι* B² quid B¹ dederit obscurum, *ἀναγνόντας σου* recte P *ἀναγνόντί σοι* L ‖ ib. *θεόδοτος* ργT : *θεόδωρος* BPL ‖ 13 *εὐρύδικον* ργT : *εὐρύδοκον* BL *εὐρύλοκον* P¹ (*Εὐρύλοχον* rep. Menagius) ‖ 42 *αὐτῶν* om. ργT : habent BPL ‖ 54 *ἐκ πολλοῦ* ργT : *ἐν πολλοῖς* BPL ‖ 55 *προαίρεσιν* ργT : *περιαίρεσιν* BP¹L ‖ ib. *μηδὲ ἀεὶ* ργT : *μὴν οὐδὲ* ([*οὐ*]*δ'* B) *ἀεὶ* BPL (*μὴν οὐδὲ δεῖ* Gassendus em.) ‖ ib. *τούτοις* ργT : *τούτου* BP¹L ‖ 57 *ἔμπροσθεν* ργT : *ἄπειρον* BPL ‖ 59 *μακρῶν* ργT : *μηκῶν* recte BP¹ *μικρῶν* L ‖ 62 *ἐλαχίστων* ργT : *τῶν ἐλαχίστων* BPL (*τὸν ἐλάχιστον* corr. Meibomius) ‖ 64 *διὰ* ργT : *ὃ διὰ* BPL ‖ 65 *τὸ δὲ λοιπὸν — αἴσθησιν* om. ργT : habent BPL ‖ 66 *σώματι* ργT :

θάρακι BP¹L ‖ ib. ἐσπαρμένοις ϱγT : ποργμοῖς BP¹ εποργμοῖς L (ἐπερεισμοῖς em. Usenerus) ‖ 67 ματαιάζουσιν ϱγT : ματαιΐζουσιν BPL (ματᾴζουσιν rest. Usenerus).

Consulto supra dixi fundamentum memoriae exempli ϱ esse testem aliquem familiae γ aut librum huic familiae arte cognatum. nam reapse memoria codicis ϱ non tam ad familiam γ quam ad librum T (potiusve τ) pertinet. quod primum ex eo efficitur quod uterque liber cum in universum memoriam familiae γ sequatur, certis quibusdam locis ea derelicta aut cum δ aut cum L vel rectius eius fratre gemello (λ) facit. exhibet e. c. uterque l. I 61 ἀγυιὰς cum δ, cum γ praebeat ἀγυὰς; IV 42 μὴ πρὸς ἀρίδηλον cum δ, cum γ recte expromat πρὸς ἀρίδηλον. praeterea exempli ϱ contextus omnes eas continuit lectiones quas e libro λ in codicis T memoriam invectas esse supra pg. 143 ostendimus (excepto uno loco [II 115] ubi ϱ servavit familiae γ scripturam). huc accedit quod ϱ cum T in non nullis prorsus singularibus neque in ceteris Laertianae scriptionis codicibus occurrentibus concordat erroribus: veluti l. I 9 ἔσεσθαι καὶ ἀθανάτους ϱT : καὶ ἀθανάτους ἔσεσθαι recte BPδ καὶ ἔσεσθαι ἀθανάτους Lγ ‖ 60 κάλλιστα ϱT : ἄριστα recte BPLα ‖ l. IV 4 ἐκζέσθαι ϱT : ἐκζέσαι BPLα ‖ 20 γαῦσις ϱT : γλύξις recte B γλῦξις L γαῦξις Pα ‖ 32 τὶς ἐνέγραψεν ϱT : τὶ συνέγραψεν recte BPLδ τις συνέγραψεν γ ‖ 57 ἃ ϱT : ἅπαντα BPLα ‖ l. X 2 τῶν σοφιστῶν καὶ γραμματιστῶν ϱT : τῶν γραμματιστῶν BPLγ (quod Usenerus l. l. pg. 360 tradit verba σοφ. καὶ in cod. H ab altera manu addita esse, fallitur vir summus: in hoc libro nec vola nec vestigium istorum vocabulorum adparet) ‖ 35 ἡμῖν ἀναγεγραμμένων ϱT : ἀναγεγραμμένων ἡμῖν BPγ ἐγγεγραμμένων L¹ ‖ 36 ἀκριβωμένον ϱ ἀκριβώμενος T : ἀκριβώματος BPLγ ‖ ibidem χρῆσθαι om. ϱT : habent BPLγ. quae cum ita se habeant, statuendum videtur esse, cum ϱ plus uno nomine ad ipsum T redire nequeat, utrumque librum e communi fonte (nimirum τ) propagatum esse. cui sententiae minime adversatur quod codicis ϱ memoria a libro L paullo propius abest, modo fingamus in libro τ lectiones ex λ accitas non omnes scalpello admoto ipsi scriptoris contextui inculcatas, sed partim, videlicet ut legen-

tibus optio daretur, margini adscriptas fuisse. quam coniecturam meam etiam ii loci, licet sint pauci, commendare videntur ubi T cum λ facit, cum ϱ a familia γ stet, ut l. II 115 quo loco T exhibet τἀϱγυϱιδίου (cum BPL), ϱ autem τἀϱγυϱίου (cum γδ).

Neque labefactare potest nostram de communi codicum ϱ et T origine opinionem quod cum libro T nullum cum P sit commercium, in priore parte librorum KZ (in altera non item) luculenta codicis P vestigia adparent. apertissima l. I et II sunt haec:

I 62 τεφϱώσαντα ϱP : τεφϱώσαντας BLαT ‖ 68 ἐλεγείαν ϱP : ἐλεγεῖα BαT ‖ 111 φάσγων ϱP : φλέγων recte B σφάγων γUT σφλέγων V ‖ II 30 αἰσχϱολογίαν ϱP : γλισχϱολογίαν recte αT γ᾽αἰσχϱολογίαν BL[1] ‖ 142 παϱεισδυεὶς ϱP : παϱεισδὺς recte αT ὑπεισδεὶς (υ supra) L ‖ ibidem ἠλείαν ϱ ἡλείαν P[1] : ἰδίαν BL[1]αT.

Aliis autem locis unus K cum P facit, cum Z cum γT conspiret, veluti II 46 σάλυϱος KP[1] : σάλαϱος recte ZαLT [ἴλλυϱὸς B] ‖ 62 ἐπιεζεῖτο KP : ἐπιέζετο ZαTBL ‖ III 107 φθογγὴ KP : φθόγγοι ZαTBL.

Maxime vero notabile est quod codex K adpictum habet manu librarii ad l. II 102 pusillum hoc scholium: (σκάνδικας) λάχανον ἄγϱιον quod initium est amplioris scholii quod nisi in libro P non nullisque ex eo ipso descriptis codicibus non invenitur cuiusque forma plena haec est: (σκάνδικας) λάχανον ἄγϱιον ἀφ᾽ οὗ σκανδικοπώλην ἀϱιστοφάνης τὸν εὐϱιπίδην ἀποκαλεῖ· μή μοι τὰ σκανδικοπώλου πεϱιτϱαγῴδει (cf. Hesychii lex. s. v. σκάνδιξ).

Haec omnia qui pensitaverit, non poterit non iudicare codicem ϱ simili modo atque τ, hoc est ita ut variae lectiones haud raro in margine exstarent, correctum fuisse et quidem ad fidem codicis P vel apographi eius ante manus P[4] retractationem facti.

Superest ut de correcturis codicis Z dicamus. namque libri K correctiones praeterquam quod ab ipso omnes librario ea quae scripsit cum exemplo suo diligenter conferente patratae sunt, tantum modo ad res parvas levisque momenti per-

tinent vix ut dignae sint in quibus expendendis vel paulisper immoremur. idem plane valet de paucis illis emendationibus quas codici X nescio quis corrector attulit. codex vero C manum emendatricem omnino non est passus.

Sed etiam libri Z correctionum eas solas in examen vocabimus quae ad manum Z^2 a nobis insignitam revertuntur; etenim quae a correctore Z^3 factae sunt emendationes tantum non omnes in apertis vitiis exstirpandis versantur. ad Z^2 autem hasce referendas esse censeo correcturas:

I 50 *βία* mg. suppl. Z^2 : om. Z^1 [*μένος* recte BPL*α*TG] ‖ 75 *ἀποτυγχανόμενος* Z^2 : *ἀποτυγανόμενος* Z^1K [*ἀποτεμόμενος* recte BP*α* *ἀποτεμόμενοι* T] ‖ 84 *κρίνων* Z^2 : *τήνων* Z^1*α*TK [*τίνων* B^1P^1] ‖ 93 *ἀπεφθέγξατο* Z^2 : *ἀπεφήνατο* recte Z^1BP*α*TK ‖ II 1 *ψευδοειδῆ* Z^2 : *ψευδοφδ̥ῆ* Z^1 [*ψευδοφαῆ* recte BP*α*TK] ‖ IV 31 *πενέστερος* Z^2 : *πενέστεως* Z^1 [*πενεστέρων* B^1L *πενέστεων* recte B^2mg. P^1 *περ ἔστε ὢν* text. P^1 *πανεστέων* *α*TK(?)] ‖ 32 *τινες ἐνέγραψεν* Z^2 : *τις ἐνέγραψεν* Z^1TK [*τι συνέγραψεν* recte BPL*σ* *τις συνέγραψεν* *γ*].

Quae correctoris Z^2 lectiones hoc habent memorabile atque singulare quod a memoria ceterorum librorum Laertianorum qui ad nostram aetatem pervenere alienae sunt ut ab homine aliquo critico medii aevi (an Ficino?) excogitatas eas esse suspicari succurrat. corroboratur haec opinio adcuratiore singularum correctionum consideratione. praecipue autem prima earum ei qui oculis uti didicerit originis notam quasi in fronte inustam gerit: omiserat nimirum Z^1 l. I 50 in versu Solonis:

ἐκ νεφέλης φέρεται χιόνος μένος ἠδὲ χαλάζης

vocabulum *μένος*. ad quem versum Z^2 in margine adnotavit *βία* ut legeretur:

ἐκ νεφέλης φέρεται χιόνος βία ἠδὲ χαλάζης.

quod supplementum ad loci sententiam factum esse quis est quin videat? non secus comparatae sunt ceterae viri boni correcturae ut dubitabile non videatur esse quin res nobis sit cum coniecturis atque eis partim inutilibus partim perversis.

Iam eo provecti sumus ut quo **memoria editionis principis** Laertiani operis referenda sit diiudicari liceat. prodiit ista

editio anno MDXXXIII Basileae ex officina Frobeni. qui subsidiorum suorum rationem reddidit praefatiunculae pg. 3 ubi legimus haec: '*Exemplar nobis exhibuit vir Hebraicae Graecaeque litteraturae professione clarus Matthaeus Aurigallus quod eo testari visum est ne et is debita laudis portione fraudetur*'. excudendum igitur curarat Frobenius Matthaei Aurigalli (1480—1543) codicem Laertianum. interea hic codex pessum iit fidelem ipsius imaginem editionem Frobenianam relinquens. contextum huius editionis cum acrius intuemur, ad librorum CXZ memoriam proxime accedere videmus: exhibet enim omnia ea vitia quae horum librorum propria esse supra significavimus (cf. pg. 146 proxx.). potest vero adcuratissime demonstrari unde Aurigalli liber originem traxerit. sunt enim quae ambiguum esse non sinant quin e codice Z expressus sit. documenta adferam non omnia, sed ex omnibus potiora. l. I 53 libri Laertiani quicumque ad exemplum ϱ redeunt in contextu verborum habent ἀναλογοῦν pro ἀναλοῦν; Aurigalli autem codicem ἀναλοῦν praebuisse Frobenianum testatur exemplar. iam cum hunc locum in codice Z evolvimus, margini librarii manu adscriptam cernimus lectionem ἀναλοῦν. porro l. IV 6 quem ad modum in libris CXZ item in editione Frobeni omissa videmus vocabula τῷ μὲν μύωπος δεῖ. oratio lacunosa esse asterisco medio in textu posito in editione Frobeniana indicatur, perinde in libro Z factum est. postremo in editionem principem receptas videmus omnes eas coniecturas, quibus obruit corrector Z^2 memoriam libri Z (cf. supra pg. 151). hinc manifestum fit librum Matthaei Aurigalli apographum fuisse libri Z correcti. putabam equidem principio illum codicem eundem esse atque librum Z: sed hoc vel ob eam causam credi nequit quod codex Z posteaquam procurante Marsilio Ficino (1433—1499) in possessionem Boguslavi a Lobkowitz († 1510) pervenit, non desiit ad bibliothecam huius viri nobilis pertinere neque umquam usque ad hunc diem ex castello Raudnitiano elatus est. proclivis autem coniectura est apographum istud codicis Z ab ipso Matthaeo Aurigallo (seu Aurogallo) Raudnitiae confectum esse: namque fuit

hic vir doctus oriundus a Commotavia quod oppidum Bohemiae in propinquo Raudnitiae situm est.

His rebus expeditis iam patet accessus ad correctiones libri P contemplandas.

5. De codicis P correctionibus eiusque propagine.

Codex P plurimorum librorum Laertianorum auctor atque parens exstitit. cui quod temporis invidia pepercit grato nobis congratulari debemus animo: etenim si ille intercidisset, discriptio librorum ex eo derivatorum gravissimas pararet difficultates neque omnino quisquam ex una eos omnes radice pullulasse augurari posset: tam enim diversi inter sese sunt specie ac dissimiles. quae res inde suam nanciscitur explicationem quod codex P compluries ad alios libros diligentius correctus atque post unam quamque harum correctionum descriptus est.

Iam si placet singularum manuum potissimas correcturas excutiamus qualique quisque correctorum exemplo usus esse videatur edisseramus. verum et hoc loco meum esse duco monere totam hanc quaestionem sane quam lubricam esse ut quae infra disputaturus sum pro utique certis venditare haud ausim. tamen spes est conatum non prorsus frustra a me captum esse, cum de istis rebus similiter fere iudicare sentiam Dielsium qui subsidia sua utenda mihi permisit liberalissime.

Ac primum quidem de correctore P^2 videamus. ad quem has quattuor priorum librorum correctiones revocandas esse arbitror:[1])

l. I 21 *ποῦ* P^{2}L*ατ* : *ποίω* P^{1}B ‖ 28 *πρωτίστω* P^{2}L*ατ* : *ὀνηίστω* P^{1}B ‖ 30 *ἀριστόδημον* P^{2}L*ατ* : *ἀριστοτέλη· δῆμον* P^1 [*ἀριστό~~τέλη~~δημον* B] ‖ 38 *καλαντινιανός* P^{2}L*ατ* : *καλαντιανός* P^1 [*καλλαντιανός* B] ‖ 81 *συνόμιλος* ss. P^2*α*T : *ὑμίλαος* P^1 (*ὕμιλ-*

1) Rationis insequentium tabularum ne nescius sis, ubi deerunt sigla mg. (in margine) ss. (suprascripsit) exp. (expunxit), litteras quibus correctoris lectiones a scripturis m. I differunt in rasura liturave conlocatas esse scito. *τ* = T^{1}K^{1}Z^1.

λος B ὁμίλαος ϱ] ‖ 100 ἔτισα P²ατ : ἔτεισα P¹B ‖ 109 δωσιάδου P²ατ : δωσιάδα P¹B ‖ 116 ἑαλωκέναι P²ατ : ἑάλω P¹B ‖ II 16 τὸ εὑρεῖν P²Vϱ : εἰς τὸ εὑρεῖν P¹BγUT ‖ 23 τοῦ ἀριστείου P²Lατ : τὰ ἀριστεῖα P¹ [τὰ ἀριστία B] ‖ 50 τὸν ξεναγόν P²ατ : τῶν ξεναγῶν P¹BL ‖ 115 μέντοι P²α : μέντι P¹BLϱ (T?) ‖ 116 εἶχεν P²ατ : εἶδεν P¹B [εἶλεν L] ‖ III 22 σπουδᾶς P²Lατ : σπουδῆς P¹B ‖ 23 παρεκάλουν P²Lατ : κατεκάλουν P¹B ‖ IV 25 ὅδε ἐπεὶ πλέον P²σ : ὅδ' ἐπὶ πλέον P¹ [ὁ δὲ ἐπὶ πλέον B ὅδε ἐπὶ πλέον Lγτ] ‖ 42 ἐξηγήσεις μὴ ss. μὴ P², ἐξηγήσεις μὴ στ : ἐξηγήσεις P¹BLγ.

Correctorem P² cum uno V semper concinere vides ut haud sit temerarium statuere ei hunc librum praesto fuisse.

Ad correctorem P³ has referendas esse existimo libri I mutationes:

l. I 9 γενν^ικ^ητοὺς, ικ ss. P³ : γεννητοὺς P¹BLατ ‖ 20 καθ' ὁ add. P³, habent Lατ : om. P¹B ‖ 29 ἀλέξων P³BLατ : λαέξων P¹ ‖ 33 δεδάηκε P³Lατ : δεδάνκε P¹ [σοφία B] ‖ 37 τύχην P³Lατ : ψυχὴν P¹B ‖ ψυχὴν P³Lατ : φύσιν P¹B ‖ 39 τῷ (eraso δὲ) P³, τῷ ατ : τῷ δὲ P¹BL ‖ ἡμῶν P³Lατ : ἡμῖν P¹B ‖ 43 οὖρον P³Lατ: σύρον P¹B ‖ 44 ἀθηνέων P³σ : ἀθηναίων BLγτ ‖ τέρποιο P³ατ : τρέποι' P¹B [τρέποιο L¹] ‖ 61 κραδίη P³Lσ : κραδία P¹B [κραδίην γτ] ‖ 89 ὁμωνύμωι ss. ν P³, ὁμωνύμων αT : ὁμωνύμωι P¹ϱ [ὁμωνύμω B] ‖ 113 καὶ τὰν P³σϱ : κατὰν P¹γT [καταν B] ‖ 119 ζεὺς bis P³ατ : ζὰς bis P¹B.

Correctorem P³ ex simili fonte hausisse atque P² constanti illius cum familia σ concentu evincitur. una correctio prima (l. I 9) ex σ petita esse nequit. quae meo quidem arbitratu nihil aliud est nisi ipsius correctoris coniectura. certe scriptura γενικοὺς in nullo alio libro Laertiano comparet nisi in L ubi margini altera manu adpicta est quam e libro P sua sumpsisse supra demonstratum est (cf. pg. 137 sqq.).

Manus P² et P³ cum ad saeculum XIV pertinere videantur, corrector P⁴ procul dubio saeculo XV (fortasse ineunti) adsignandus est. is multo studiosius ceteris omnibus libri P correctoribus operi Laertiano emaculando resarciendoque operam impertivit quippe qui, cum reliqui priorem tantum

Laertii scriptionis partem percensere satis habuissent, librum P a capite ad calcem pari cura pertractaret. eius subsidia ut adcuratius definire possimus, graviores quibus l. I—IV et l. X initium instruxit emendationes adponamus necesse est. sunt autem hae:

Insc. sic immutavit: *Δ. δ. βίοι καὶ γνῶμαι τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ εὐδοκιμησάντων καὶ τῶν ἑκάστῃ αἱρέσει ἀρεσάντων τῶν εἰς δέκα τὸ πρῶτον* secundum $L^1ϱ$: *Δ. δ. βίων καὶ γνωμῶν τῶν ἐν φ. εὐδ. κ. τ. ἑκ. αἱρ. ἀρεσκόντων* P^1; cod. B inscr. caret; de titulo librorum *α*T cf. pg. 111 ‖ I 32 *διδυμαίω* $P^4Lϱ$: *διδυμεῖ* P^1 [*δίδυμει* B; *δινδυμαίω αT*] ‖ 34 *οἷον ἔπειτα* $P^4Lατ$: *οἷον θ' ἑπτὰ* P^1B ‖ 40 *ἐπιθέσθαι ποιητικὰ ὁ* $P^4γτ$ [*ἔπη θέσθαι ποιητικὰ ἵ* Lσ] : *ἐπιθέσθαι ποιητικῆς* P^1B ‖ 44 *ἁρμοδιώτατα* add. P^4 cum BLατ : om. P^1 ‖ 47 *σαλαμῖν' ἀφέντων* $P^4Lατ$: *σαλαμῖναφετῶν* P^1 [*σαλαμίναφετων* B] ‖ 54 *ἀνὰ πρώτους* $P^4BL^1Vϱ$: *ἂν ὁ πρῶτος* $P^1γUT$ ‖ 60 *ἑαυτὸν* $P^4Lατ$: *αὐτὸν* P^1B ‖ 64 *οὖν ἦν, ἦν* add. P^4 cum $BL^1ατ$: *οὖν* P^1 ‖ ib. *ὀνῆσαι* $P^4Lατ$: *ὀνεῖν* P^1 text., *ὀνίν^{αι}* P^1mg [*ὀνίναι* B] ‖ 79 *καταθάπτει* $P^4ατ$: *κατακλαίει* P^1B ‖ ib. *ἐνθάδε* add. P^4 cum *ατ*: om. P^1 cum B ‖ 81 *ὁμίλαος* $P^4ϱ$: *ὑμίλαος* P^1 [*ὕμιλλος* B *συνόμιλος α*T ss. P^2] ‖ 88 *ἄνθρωποι* eras. P^4 om. *ατ* : *ἄνθρωποι* P^1B ‖ 94 *ἀριστοδήμου* P^4 *ατ* : *ἀριστομήδους* P^1B ‖ ib. *ἀρκαδίας* $P^4Bατ$: *ἡρακλείας* P^1 ‖ 100 *ἁμῖν* $P^4ατ$ [ni quod U *ἡμῖν*] : *ἐμῖν* P^1 [*εμην* B] ‖ II 22 *συνεζήτει* $P^4ατ$: *ἐζήτει* P^1B ‖ 27 *ἄλλοις διαζῇς εἶτα μνήμων* $P^4Lϱ$: *ἄλλοις διαζήσῃ τ' ἀμνήμων* P^1 [*ἄλλοις διαζήσει τ' ἀμνήμων* B *ἕλλησι γενήσῃ· εἰ μνήμων εἶ* F^1T *ἕλλησι βιώσεις· εἰ μνήμων εἶ* D *ἄλλοις διαζῇς· εἰ μνήμων εἶ* σ] ‖ 36 *ἔλεγε δὲ, δὲ* add. P^4, *ἔλεγε δὲ ατ* : *ἔλεγε* P^1B [*ἔλεγέ τε* L] ‖ 46 *θεὸς* $P^4L^1ϱ$: *θεὸν* $P^1α$T [*θεῶν* B, fort. et P^1] ‖ ib. *ἀντιόλοχος*, prim. *ο* ss. P^4, *ἀντιόλοχος τ* : *ἀντίλοχος* $P^1Bα$ ‖ 56 *καλλιδημίδου* $P^4ατ$ [*καληδημήδου* L] : *καλλιδήμου* P^1B ‖ 58 *κατέγνων* $P^4ατ$: *ἐπέγνων* P^1B ‖ 113 *προῆγε* $P^4BLατ$: *διῆγε* P^1 ‖ 120 *γάμῳ^{ου}*, *ου* ss. P^4, *γάμου Lατ* : *γάμωι* P^1 [*γάμω* B] ‖ 125 *σκηνορράφον* $P^4Lγτ$ [*σκηνορράφου* σ] : *σκηνογράφον* P^1B ‖ 127 *συνανακόπτοντος* $P^4γτ$: *συνανακάμπτοντος* $P^1BLσ$ ‖ 131 *καὶ τοῦ, καὶ* add. P^4, *καὶ τοῦ ατ* : *τοῦ* P^1BL

141 *εἶπον* P⁴Lατ : *εἶπαν* P¹B ‖ 143 *ἐρετριέων* P⁴ατ : *ἐρετρίων* P¹ [*ἐρετριῶν* BL] ‖ III 1 *περικτιόνη ἧς* P⁴L¹γτ : *περικτιόνης* P¹B¹L² [*περικτιόνης ἧς* σ] ‖ 2 *περιδείπνω* P⁴γτ : *περιδείπνου* P¹ [*περὶ δείπνου* LB² (B¹ om.) *περὶ δείπνω* σ] ‖ 10 *μὰν* P⁴Lτ : *μᾶ* P⁷ [*μα* B *μὲν* α] ‖ 14 *τὴν ὄρχησιν, τὴν* add. P⁴, *τὴν ὄρχησιν* Lατ : *ὄρχησιν* P¹B ‖ 16 *ἐπωάζει* P⁴ατ : *ἐπωίζει* P¹B [*ἐπόζει* L] ‖ 26 *τοῦ λυσίου* P⁴ατ : *τὸν λυσίου* P¹B ‖ 66 *διαγνῶναι* mg. P⁴, hoc Lατ : *διαναγνῶναι* P¹B ‖ 79 *διελέξατο* P⁴LB²ϱ : *διεδέξατο* P¹B¹ [*διελέχθη* αT] ‖ IV 3 *συναντῆσαι* P⁴Lατ : *συναντέσθαι* P¹B¹ ‖ 6 *πορνικοὺς* ss. P⁴, hoc Lατ : *προυνίκους* P¹B ‖ 8 *κατασχοῦσι* P⁴Lατ : *χουσὶ* P¹B ‖ 17 *ἰγνύαν* (er. *τινὸς*) P⁴, *ἰγνύαν* ατ [*ἰγνοίαν* B] : *ἰγνύαν τινὸς* P¹L ‖ 20 *διαβαίνειν* P⁴Lατ : *διαβρὸς* P¹ [*διάβορος* B] ‖ 21 *ἐξομοιούσθην* P⁴τγ : *ἐξωμοιώτην* P¹ [*ἐξομοιώτην* B *ἐξωμοιούθην* ////// L *ἐξωμοιούσθην* σ] ‖ ib. *ἐκοινωνείτην* P⁴ατ : *κοινωνείτην* P¹L [*κοινωνήτην* B] ‖ 23 *ταρσεὺς* P⁴BLτ : *περσεὺς* P¹α ‖ 25 *μυχοῖσι* P⁴ατ : *ἐχθροῖσι* P¹BL¹ ‖ 27 *ἐπέκλυσε* P⁴Lατ : *ἐπικέκλυσε* P¹ [*ἐπικεκλῦσαι* B] ‖ ib. *μέλαιναν* P⁴Lατ : *μέλαν* P¹B ‖ 35 *πότνιάσε* P⁴Lατ : *ποτνιᾶσαι* P¹B ‖ 40 *ἡλείαις* P⁴Lϱ [*ἡλείαις* αT] : *ἤλιδι* P¹ [*ἤλιδι* B] ‖ 48 *ὁ τὰ* (del. *τε*) P⁴, *ὁ τὰ* BLϱ : *ὅτε τὰ* P¹αT ‖ 56 *θυήμασι* P⁴Lατ : *θυλήμασι(ν)* P¹B ‖ 63 *ὡς ἐπεῖρα, ὡς* add. P⁴ *ὡς ἐπεῖρα* Lατ : *ἐπεῖρα* P¹B ‖ 65 *λογαοιδικῷ* P⁴LUϱ : *λογιαοιδικῷ* P¹B [*λογαδικῷ* γVT] ‖ [[cf. etiam V 13 *παιδὸς* P⁴ατ : *παιδ'* (sec. acc. = *παιδίου*) P¹ [*παιδίου* BL] ‖ 51 *ἐπικοσμηθῆναι* P⁴ατ : *ἐπικομισθῆναι* P¹BL ‖ 60 *λάμψακος* add. P⁴ cum ατ : om. P¹BL ‖ ib. *θανάτου* add. P⁴ cum ατ : om. P¹BL]]. — X (cf. Useneri *Epicur.* pg. 359 sqq.) 2 *πως τὴν* P⁴T [*πῶς τὴν* Lϱ] : *ἀποστὴν* P¹ [*ἀπὸ* (cum fenestra) *τὴν* et in mg. *λείπει* B *ἀπολιπεῖν τὴν* γ] ‖ 4 *λεοντία τε* P⁴Lτ : *καὶ λεοντίω* P¹ [*καὶ λεοντία* B¹γ] ‖ 6 *εὐφραντοῖς* P⁴Lτ : *εὐφράντοις* P¹ [*εὐφραντοῖς* B *εὐφράντης* γ] ‖ 8 *δημόκριτον* P⁴Lγτ : *δημοκρίτου* P¹B ‖ 9 *προκατασχεθέντες* P⁴Lγτ : *προσκατασχεθέντες* P¹B ‖ 11 *εἰ δ' ἀπίστων* circumpungendo delevit P⁴, omisit haec verba ϱ : *εἰ δ' ἀπίστων* P¹BLγT ‖ 12 *μουσάων* P⁴ϱ : *μουσέων* P¹B¹(?) [*μουσεύων* L *μουσῶν* γTB²] ‖ ib. *ῥημάτων* P⁴Lτ : *ῥητῶν* P¹Bγ ‖ 13 *λυσιφάνους γρ* P⁴, *λυσιφάνους* Lτ : *ναυ-*

σιφάνους P^{1}Bγ ‖ περὶ τῆς, τῆς add. P^4, περὶ τῆς ϱ : περὶ P^{1}BLγT ‖ 15 εἶθ' οὕτως, γϱ P^4, Lτ : ἔπειθ' οὕτω P^{1}B [ἔπειθ' οὕτως γ]. verum haec satis sunto.

Tabulam modo propositam qui attente perlegerit, correctoris P^4 scripturas cum uno ϱ numquam non congruere facili opera animadverterit. re ita comparata correctorem illum ad plagulas libri P emendandas codicem ϱ vel apographum eius usurpasse elucet.

Paullo post manus P^4 retractationem ad corrigendum codicem Parisiensem accessit P^5. ad quem correctorem hae reverti videntur mutationes additionesque l. I—V:

I 26 κίβισσον ss. P^5, κίβισσον Lατ : κίδισθον P^1 [κίβισθον B] ‖ 32 δἶδυμαίω, αίω scr. P^4, ν ss. P^5, δινδυμαίω αT : διδυμεῖ P^1 [δίδυμει B διδυμαίω Lϱ] ‖ 79 ἀριστοδήμου mg. P^5, ἀριστοδήμου ατ : ἀριστομένους P^{1}B ‖ II 46 σάλυρος ss. α P^5, σάλαρος Lατ : σάλυρος P^1 [ἰλλυρὸς B] ‖ 55 ἀπειθὴς ss. ἐπὶ P^5, ἐπιθὴς δ : ἀπειθὴς P^{1}ϱL^2 [ἀπιθὴς B εὐπειθὴς γT] ‖ 60 πεισίστρατος ss. P^5, πεισίστρατος ατ : περίστρατος P^{1}B ‖ 120 σοφίλου, σο circumpungendo exstirpavit P^5, φίλου Dδτ : σοφίλου P^{1}LF [σωφίλου B] ‖ III 2 ἀναξιλίδης ss. P^5, ἀναξιλίδης Lατ [ἀναξιλήδης B] : ἀναξιάδης P^1 ‖ ib. δήλιοι ss. ν P^5, δήλιον αT : δήλιοι P^{1}BLϱ ‖ 11 ἕτερον ss. P^5, ἕτερον Bατ : om. P^{1}L ‖ 19 πρῶτον add. P^5, πρῶτον ατ : om. P^{1}BL^2 [L^1 totum colon omisit] ‖ 34 ὃ δὲ τὸ καθ' ὅλου διὰ τοῦ ἐπὶ μέρους add. P^5, habent haec verba Lατ : om. P^{1}B ‖ IV 8 διὰ τοῦτο add. P^5, habent BLατ : om. P^1 ‖ 20 τὸ (deleto ἢ) P^5, τὸ ατ : ἢ τὸ P^1 [ἢ τὸ B ἢ τὸ L] ‖ 56 λίπῃ P^{5}δ : λίπει P^{1}Lγτ [λείπει B] ‖ V 77 τῷ ἔπει ss. P^5, τῷ ἔπει Lδ : τὸ ἐπὶ P^{1}Bϱ [τὸ ἔπει γT] ‖ 79 ἄλλως mg. P^5 cum δ : ἄλλω (i. e. ἄλλῳ) P^{1}BLγτ.

Desumptas esse correctiones manus P^5 ex exemplari familiae δ quacum sola perpetuo conspirent nemo non videt.

Postremo eas correcturas congeramus quae a correctore P^6 (saec. XVI?) profectae esse videntur. non nimis eae frequentes sunt; plurimae earum in libris I—III reperiuntur.

I 8 διέγνων mg. P^6, L^1 : οὐδ' ἔγνωσαν P^{1}Bατ ss. L^2 ‖ 41 κορσίλλα mg. P^6, L^1 : γορσιάδα P^{1}Bατ [γοργασιάδα mg.

L²] ‖ II 19 ἀποφήνας ss. σ P⁶, ἀποφήσας BL : ἀποφήνας P¹ατ ‖ 99 φανερῶς δὲ ss. τ P⁶, φανερῶς τε L : φανερῶς δὲ P¹Βατ ‖ 103 πάγκαλον add. P⁶ cum BL : om. P¹ [πώμαλον ατ] ‖ 105 πρεσβύτας ss. ην P⁶, πρεσβύτην L : πρεσβύτας P¹BK (?) [πραβύταν γ πραβύτας δ πραύνταν T om. Z] ‖ 138 γυναῖκες ss. ὀ P⁶, γυναικὸς Lϱ : γυναῖκες P¹BαT ‖ III 66 εἰκαίους ss. δι P⁶, δικαίους L : εἰκαίους P¹αT [εἰκέους B εἰκαίως ϱ].

Patet ex hac tabula correctorem P⁶ libro L usum esse.

Ceteras autem quae in codice P comparent manus a librariis diversas missas facio, cum aut a corrigendo prorsus abstinuerint aut duobus tribusve locis correcturas adposuisse satis habuerint.

Quibus absolutis animum in subolem codicis P intendamus.

Librum Q perperam habitum olim pro fonte codicis P ex hoc expressum esse sagaciter divinarat Dielsius (in ephem. *Jenaer Literatur-Zeitung* l. l.). cuius coniecturam communire studuit M. Bonnetus *Mus. Rhen.* vol. XXXII (1877) pg. 578sqq. compositis codicum PQ ad l. IX 1—17 et X 35—83 lectionibus. equidem aliunde multoque etiam evidentius Dielsianam opinionem opipare esse fundatam ostendere possum. excussa enim diligenter codicis Q memoria mihi sese obtulerunt argumenta quibus libri Q ex P proventus luculentissime convinceretur: ex. gr. l. II 22 in Q desunt verba ἀφελέσθαι — ἐκμαθεῖν: quae verba unum in codice P versum efficiunt; eod. l. 57 a libro Q exsulant vocabula κίρου — καὶ οἰ(κονομικόν): cum codicem P inspicimus, omissas in eo syllabas κίρου και, verbisque δίαν — οἰ unum integrum versum expleri cernimus. denique l. III 43 in Q deest colon ἐνθάδε — σοφ(ίης) quod item uni libri P versui respondet. neque minus ad codicis Q originem inlustrandam adpositi sunt qui insequuntur loci: l. II 96 in Q desideramus articulum τοῦ: qui in codice P extremo versu novicia obductus est charta. similiter res se habet l. II 101 ubi in voce αἰσθητὴν litterae

σθῃ; l. II 111 ubi verbum ἔγραφεν; l. II 137 ubi vocabuli προὔστη litterae πρ; denique l. II 142 ubi verbi ἀπολομένων syllabae ἀπο in P charta obtectae, in Q simpliciter omissae sunt. haec sunt argumenta tam valida opinor, ut, si alia ad Dielsii sententiam stabiliendam adderem, lucernam in sole adhibere viderer.

Descriptum autem esse codicem Q e libro P posteaquam hunc primus corrector (P^2) pertractavit, inde consequitur, quod huius correctiones in libro Q insunt omnes. item in hoc libro exstat scholium illud quod P^2 ad l. VI initium adpinxit (cf. pg. 88).

Correcturas codicis Q singillatim expendere tanti non est, cum et paucae sint numero et ad vitia pertineant facillima ad emendandum fere omnes. interdum autem lectiones quas a correctoribus instauratas videmus coniectura inventas esse crediderim: veluti, uno exemplo ut defungar, l. II 34 Q^1 dederat (cum BP^1) ἀξιολόγων pro ἀξιόλογον (Lατ); ex illo fecit Q^2 ἄξιον λόγου in contextu nullius alius codicis Laertiani obvium. alia mitto.

Eodem ferme tempore quo codex Q exaratus est, libro P usus est ille qui primus Laertianam vitam Platonis inter prolegomena ad Platonem recepit (adpellamus π). hic ut paullo post exponemus proximus fons librorum Platonicorum **Laurentiani gr. plut. LXXXV nr. 9** (c) et **Laurentiani gr. plut. LIX nr. 1** (z) censendus est. ex horum igitur librorum consensu exemplum librarii π refingendum est. qui quin Laertiana sua e codice P hauserit, hi loci dubium esse haud sinunt:

l. III 2 ἀναξιάδης P^1**cz** : ἀναξιλήδης B ἀναξιλίδης recte Lατ ss. P^5 (de Anaxilide cf. Hieron. *adv. Iovin.* I 42 [II 1 pg. 309 c Vall.]) ‖ 3 νέωνος P^1**cz** : δίονος Bδ δίωνος recte Lγτ P^4 ‖ 4 εὐάνθης P^1**cz** : νεάνθης BLατ P^4 ‖ 63 ὄντων P^1**cz** [ὄν τῶν L^2] : νοητῶν BL^1ατ P^4.

Omnium vero certissimum documentum petere licet ex § 48. ubi pro φιλοσοφουμένων in utroque libro Laurentiano exhibetur φιλοσόφων (quod librarius libri c de more suo compendiose

expressit *φιλοσόφ* omissa extrema syllaba). quem locum cum in codice P evolvimus, veteris scripturae *φιλοσοφουμένων* syllabas *ουμέν* sordibus adeo obscuratas reperimus ut dignosci non iam queant. sera demum manus (P^{4}?) in margine libri P supplevit *φουμένων*.

Verum iam paucis explicabo quam ob rem codicum cz e x e m p l u m e P derivatum esse pronuntiaverim. habent nimirum illi codices permulta menda scripturae communia quibus ut libri P sic ceterorum omnium codicum Laertianorum memoria immunis est: ex. c. l. III 1 *νηρέα* pro *Νηλέα* ‖ 4 *ἐν ἰσθμοῖ* pro *Ἰσθμοῖ* ‖ 10 *τούτων τε* pro *τούτων* ‖ 20 *προσέσθαι* pro *μὴ προσέσθαι* ‖ 24 *κρώκυλος* pro *Κρώβυλος*. iam existimaverit fortasse quispiam haec illorum librorum communia vitia sic posse explicari, ut alterum utrum eorum ex ipso codice P exscriptum eque hoc apographo alterum expressum esse arbitremur. quod tamen ob eam causam factum esse nequit quod uterque liber Laurentianus non correcta habet graviora quaedam propria menda quibus vacuus est alter. sequitur ut eos ad communem fontem revocemus. pro eo num habendus sit codex Cesenensis gr. plut. XXVIII nr. 4 diiudicare non possum, cum certiora de huius libri memoria mihi non suppetant.

Venio nunc ad codicem W. quem ad subolem libri P pertinere vel ex inscriptionibus quibus ornatus est (cf. pg. 90) iure quis concluserit. neque falsam esse hanc ratiocinationem adcuratior eius memoriae consideratio docet. continet enim liber W haec vitia codicis P propria:

I 20 *νοήμασιν* WP^{1}L^{2} mg. : *δόγμασιν* recte B *ἐν δόγμασιν* L^{1}*ατ*P^{4} ‖ 43 *κοινὸν* WP^{1} : *ξυνὸν* BL*ατ*P^{4} ‖ ib. *μᾶλλον* om. WP^{1}L^{2} : *μᾶλλον* recte puto B *καὶ μᾶλλον* L^{1}*ατ*P^{4} ‖ 44 *ἁρμοδιώτατα* om. WP^{1} : *ἁρμοδιώτατα* BL*ατ* add. P^{4} ‖ 50 *θαλάσσης* WP : *χαλάζης* BL*ατ* ‖ 61 *αγιασταδὶ* WP^{1} : *αιγιασταδη* B *αἴγιας ταδὶ* L *ἀγυὰς ταδὶ γ ἀγυιὰς ταδὶ δτ*P^{4} (*Αιγυαστάδη* em. Bergkius) ‖ 64 *ἦν* om. WP^{1} er. L^{2} : *ἦν* BL^{1}*ατ* add. P^{4} ‖ 66 *δέει* WP^{1} : *δεη* B *δεῖ* recte *ατ*P^{4} ‖ 71 *ἀθήναις* WP^{1} : *λιθίναις* B*ατ*P^{4} ‖ 74 *ὕρρα* WP : *ὑρραδίου* recte B*δρ* *ὑρράδιος γ*T ‖ 93 *ποτάταν*

W *πο τάταν* P¹ [cf. Q *πο* * * * * * * * *] : *ποτανιωτατάταν* B *ποτνιωτάταν* γU *ποτ᾽ ἀνιωτάτοις* V *ποτνιωτάτης* T *ποτανιωτάταν* ϱ *ποτ᾽ ἀνωτάταν* P⁴ (*ποτανοτάταν* repono) ‖ 94 *ἡρακλείας* WP¹ : *ἀρκαδίας* BατP⁴ ‖ 111 *φάσγων* WP¹ϱ : *φλέγων* recte B *σφάγων* γUT *σφλέγων* V.

Haec exempla e libro primo Laertiani operis conlecta sufficiunt opinor ad artam codicum PW cognationem demonstrandam. addam tamen unum locum quo librum W ex ipso codice P transscriptum esse haud ambigue efficitur. promit enim l. I 59 codex W hoc: *καὶ* ^σή^*θέσπιν*: non aliter in P legitur *καὶ* ^σή^*θέσπιν*, sed *σή* et syllabam *θέ* exaravit corrector P² (Q: *καὶ θέσπιν*).

Confectum esse librum W ante manus P⁴ retractationem in eo cernitur quod illius librarius huius correctionum notitiam tenuit nullam, cum correctorum P² et P³ emendata agnosceret et respiceret. praecipue autem variae lectiones ab ipso P¹ margini adscriptae librario codicis W valde imposuerunt quippe quas omnes, etiamsi plane cassae sensu essent, in contextum suum recipere haud gravaretur: ex. gr. l. I 17 P¹ in cont. ded. *οἰκοί* (Q), in mg. scr. *ἢ οἶκοι*, quod in verborum contextum codicis W abiit (ubi *ἢ* et ˮ umbras pristinae scripturae secutus W² restauravit); I 64 P¹ in text. scr. *ὀνεῖν* (Q), in mg. *ὀνίν*^αι^: inde W exhibet *ὀνίναι*. etiam scholium a P¹ l. II 102 adiectum (cf. pg. 150) suo loco in W legitur. correctorem P² librario codicis W notum fuisse ut ostendam, satis esse duco indicare adnotationem quam ille initio libri VI margini libri P adpinxit (cf. pg. 88), eodem loco in libro W manu librarii exaratam exstare, atque l. I 113 verba *παῖδα αἰσχύνας* manu P² lineolis transfixa a contextu libri W abesse. correctoris autem P³ notabilissima ea est correctio quae pertinet ad l. I 9 ubi voci *γεννητοὺς* (P¹Q) superimposuit litteras *ικ* (*γενν*^ικ^*ητοὺς*): hinc W expiscatus est *γεννητικοὺς*, cum L² inde elicuerit *γενικούς*.

De correcturis ipsius libri W non est quod multa dicam, cum de correctoris W² opella supra pg. 90 adfatim dictum sit, alter autem corrector W³ rarissime calamum ad emendandum

admoverit. forte autem fortuna exemplum unde hic sua desumpsit adcuratissime denotare licet. rem nobis esse cum teste aliquo familiae γ satis perspicitur ex his duabus correctionibus: l. I 116 W¹ exaravit εἰς ὀλυμπίαν, W³ autem in margine posuit scripturam ἐξ ὀλυμπίας quae nisi in codicibus familiae γ et libro T cum hac familia arte coniuncto non comparet; deinde l. II 126 W³ ad verbum πλεύσαντες in margine addidit καὶ συγγενόμενοι: quae inepta interpolatio in solis libris familiae γ (ne in T quidem) invenitur. l. I 64 autem W³ ἄριστον commutavit in ἀρεστόν: quae prava lectio in uno codice F prostat ut dubitari non possit quin hinc scripturae a W³ commendatae accitae sint. vides igitur eandem plane inter W et F intercedere rationem quam L inter et P: nimirum alter ad alterum correctus est.

Codicem H quoque iis accensendum esse libris qui ex codice P fluxerint viri docti consentiunt (cf. Wachsmuth. *Mus. Rhen.* vol. XXIX pg. 355 et *Corpusc. poes. lud. Gr.* pg. 53 nec non Useneri *Epicur.* pg. XI). cum vero neque huic neque illi argumentis rem stabilire licuerit propter spatii exilitatem, paucis saltem, ne nimis adcrescat huius commentationis moles, hunc locum attingam.

Manasse codicem H ex libro P vel ex eo liquido constat quod in fronte gerit locupletem illum atque perantiquum philosophorum indicem quae est peculiaris codicis P et insignis dos (omissus est in libris QW nescio cur) et quod l. II 102 scholium illud habet quode pg. 150 diximus. tamen memoriam eius paullo diligentius examinare e re nobis videtur esse, sed ita ut tantum librorum I et II rationem habeamus. in quibus libris codicem H cum P concordare adversantibus codicibus BLατ his invenio locis:

l. I 26 κιδίσθον H κίδισθον P¹: κίβισθον B κίβισσον Lατ P⁵ (Κύβισθον ?) ‖ 50 θαλάσσης HP : χαλάζης BLατ ‖ 62 τεφρώσαντα HPρ : τεφρώσαντας BLαT ‖ 68 ἐλεγείαν HPρ : ἐλεγεῖα BαT ‖ 83 εὐθένειαν HP : εὐσθενείαν B εὐσθένειαν recte ατ ‖ 111 φάσγων HPρ : φλέγων recte B σφάγων γUT σφλέγων V ‖ 113 παῖδα αἰσχύνας quod P¹ dedit transfixit lineolis

P² om. H (QW) : παῖδα αἰσχύνας Bατ mg. P⁵ (πέδα αἰσχύνας em. Casaubonus) ‖ 120 ἴδε HP : εἰδὲ B εἶδε recte γτ οἶδε σ ‖ II 27 κ' ἄν τέ τι HP : κοὔτε τι recte BLσK κοὔ γ κοὐκέτι T κοὐκ ἔτι Z ‖ 46 σάλυρος HP¹K : ἴλλυρός B σάλαρος recte LαTZ P⁵ ‖ 52 ξυγγράφων HP : συγγράφων BLατ ‖ 62 ἐπιεζεῖτο HPK : ἐπιέζετο BLαTZ ‖ 103 βιβλίον HP¹ : βιβλίον πάγκαλον recte BL add. P⁶ βιβλίον πώμαλον ατ ‖ 104 γεγράφει HP : ἐγεγράφει B γέγραφε recte γ γράφει στ, L totum colon om. ‖ 121 φιλοστοργώτατα HP : φιλοστοργότατα BLατ ‖ 142 ἠλείαν Hρ ἠλείαν P¹ : ἰδίαν BLαT add. P⁵. [[cf. etiam III 1 ἀναξιάδης HP¹ : ἀναξιλίδης BLατ ss. P⁵]].

Quodsi his lectionibus Wachsmuthi de libri H origine sententia egregie fulcitur, omnis dubitatio tollitur his duobus locis: 1) l. II 75 ubi pro Λαΐδα in uno H legitur λαίδαν. perversum istud ν unde advolarit, cognoscitur e codicis P scriptura, ubi post nomen λαίδα comma solito crassius positum est, quod facile pro littera ν accipi poterat; 2) l. IV 9 quo loco in libro H miram atque prorsus singularem offendimus lectionem ὃς αἰδέσιμος pro ὃς ἐναίσιμος. quae quo modo subnata sit unus nos codex P edocere potest ubi haec scripta sunt: ὃς ἐναίσιμος (αι δ superscr.) (αι et δ ss. P⁴?). voluit videlicet corrector legi ὃς αἰνέσιμος: nam illud δ nihil aliud est nisi littera ε cum accentu acuto coniuncta, a librario autem codicis H pro littera δ (vel potius pro δέ) habitum est prono errore. ceterum codicis Q quoque librarius similem lapsum semel commisit: qui l. IV 10 praebet ἴδρακος quo loco in P legitur ἴδρακος (= ἱέρακος). hinc igitur repetenda est origo novae illius ac mirabilis exempli H scripturae αἰδέσιμος.

Postremo commemorem in codice H plurimas reperiri vitiosas terminationes verborum: ex. gr. II 83 προσῆλθεν pro προσῆλθον; IV 16 προφάσει pro πρόφασιν; IV 64 αἰνιττομένη pro αἰνιττομένου; V 50 πολιτικὸς pro πολιτικῶν. quibus locis si librum P inspicimus, quae aguntur vocabula compendiose scripta videmus et ita quidem ut terminatione omissa sola vocis radix expressa sit: veluti II 83 προσῆλ (θ superscr.); IV 16 πρόφ (α superscr.); sim. cet. locis.

Quoniam codicem H ex ipso libro P exscriptum esse comprobatum est, proximum est ut quando hoc factum esse videatur quaeramus. res paucissimis potest confici: etenim cum contextus libri H propemodum omnia correctorum $P^2P^3P^4$ emendata (cf. pg. 153 sqq.) contineat, post manus P^4 retractationem perscriptum eum esse manifestum est. correcta contra manuum P^5 et P^6 librario codicis H ignota erant.

Correctionum vero ipsius codicis H eae tantum adcuratiorem flagitant considerationem quae ab ipso librario absoluto ut videtur volumine adiectae et eae quae a correctore H^2 profectae sunt: namque H^3 in universum satis esse ratus est aperta pusillaque menda tollere. ac librarius quidem codicis H semper fere margini sua adscripsit. eius lectiones hoc habent singulare quod exceptis paucis, de quibus infra exponendum erit separatim, cum scriptura *prima* codicis P conspirant atque congruunt: vide modo

I 8 μαντείαν text. H^1 P^4γUτ [μαντίαν V] : μαγίαν mg. H^1 [μαγείαν P^1L καὶ μαγίαν B] ‖ 34 ἔπειτα text. H^1 P^4 LγUτ [ἔπιτα V] : θ' ἑπτὰ mg. H^1 P^1B ‖ 37 τὴν δὲ τύχην εὔπορος, τὴν δὲ ψυχὴν εὐπαίδευτος text. H^1 P^3 LαTK [τὴν δὲ τύχην εὔπορος om. Z] : τὴν δὲ ψυχὴν εὔπορος, τὴν δὲ φύσιν εὐπαίδευτος mg. H^1 BP^1 ‖ 64 ὀνῆσαι text. H^1 P^4 Lατ : ὀνεῖν mg. H^1 P^1 text. [ὀνίν^αι P^1 mg. ὀνίναι B] ‖ 71 ἐν λιθίναις text. H^1 P^4 Bατ : ἐν ἀθήναις mg. H^1 P^1 ‖ 94 ἀρκαδίας text. H^1 P^4 Bατ : ἡρακλείας mg. H^1 P^1 ‖ II 91 ἀρκεῖ text. H^1 mg. P^1 BLατ : ἀρέσκει mg. H^1 text. P^1 ‖ 95 ἑκόντα text. H^1 P^4 BLατ : ἕκαστα mg. H^1 P^1 ‖ 136 πραότατος text. H^1 P^4 Lατ : πρακτικώτατος mg. H^1 P^1 [πραξιώτατος B] ‖ 142 φιλίαν text. H^1 P^4 BLατ : φιλίαν ἔδοξε mg. H^1 P^1.

Adscriptam vides (excepto uno loco l. II 91) lectionem manus P^1 iis locis quibus, quo tempore H ex P describebatur, sive corrector P^3 seu P^4 pristinam scripturam *funditus* deleverat. unde patet istas lectiones non ex ipso libro P sed ex apographo aliquo eius a scriba codicis H arcessitas esse. atque codicem quidem Q commonstrant quaedam notae viri boni, quibus propria huius libri menda expromuntur: ex. c. l. II 42 ad

vocem *σοφίῃ* in margine adnotavit *σοφίνι*: quod verbi monstrum quod sciam in uno Q exstat (ortum nempe ex male intellecta codicis P scriptura *σοφίΗι* = *σοφίηι*); dein l. V 93 ad verbum *ᾐσχύνθη* in margine ab H[1] suppleta videmus vocabula *ἐπὶ τούτοις*: quam interpolationem praeter librum Q qui exhibeat equidem nullum novi codicem. subiungam unum locum e quo librarium codicis H libro Q iam correcto usum esse perspiciatur: l. II 34 H[1] lectioni *ἀξιόλογον* (*λογον* in lit.) in margine opposuit scripturam *ἄξιον λόγου*, quam ex officina correctoris Q[2] prodisse supra significavimus (cf. pg. 159).

Ad manus autem H[2] exemplar definiendum abunde est has tres correctiones ab ea patratas adposuisse:

l. I 80 *ἐς οἰκίαν* mg. H[2]γUT [*ἐς οἰκεῖαν* B] : *ἐς οἰκίον* H[1]PVϱ ‖ II 27 *καὶ τοῖς ἕλλησι γενήσει εἰ* mg. H[2] [*καὶ τοῖς ἕλλησι γενήσῃ εἰ* F[1]T; *καὶ τοῖς ἕλλησι βιώσεις εἰ* D] : *καὶ τοῖς ἄλλοις διαζήσει τὰ* H[1] (sim. P[4] ni quod *διαζῇς εἶτα*) [*καὶ τοῖς ἄλλοις διαζήσῃ τ' ἀ* P[1] *καὶ τοῖς ἄλλοις διαζήσει τ' ἀ* B *καὶ τοῖς ἄλλοις διαζῇς εἶτα* LP[4]ϱ *καὶ τοῖς ἄλλοις διαζῇς εἰ* δ] ‖ III 11 *ἀλλὰ* mg. H[2] [*ἀλλ'* γT] : om. H[1] BPLδϱ.

Usurpasse igitur censendus est corrector H[2] aut codicem F aut T aut librum horum simillimum. verum haec de codice H hactenus.

Priusquam vero in dinumeranda libri P progenie pergam, eos notare conducit codices quos ex libro H propagatos esse certis demonstrari potest argumentis: sunt tres numero, fortasse quattuor. agmen ducat codex I quem Usenerus quidem *Epicur.* pg. XI ex ipso P derivatum esse statuit loco aliquo nisus l. X § 154 ubi ille codex non solum in verborum contextu vitiosam scripturam *ὡς πρὸς σὲ δέον* cum P exhiberet, sed etiam in margine perinde atque hic adiectam haberet variam lectionem *γϱ ὡς ἔλεον*. quod argumentum profecto maximi ponderis esset, si in libro I haec nota marginalis ab ipso librario exarata esset: nunc a correctore I[2] (h. e. Bessarione) adscripta est, ut fidem Useneriani argumenti sane quam fallacem esse eluceat. codicem I potius ad librum H pertinere equidem sensi, cum memoriam eius curate excussissem: participat quippe

cum hoc plurimos errores quibus tam liber P quam codices BL*ατ* QW immunes sunt. ut ipse iudicare possis, eos subiciam quos per librum primum investigavi.

Praemoneo autem instructum esse codicis I contextum aeque ac librum H hoc decurtato indice: *Λαερτίου διογένους βίοι καὶ γνῶμαι τῶν ἐν φιλοσοφία εὐδοκιμησάντων βιβλίον ᾱ.*

l. I 1 *λίβη* H^{1}I^1 : *λίβυν* PL*γτ*UQW *λίβην* V; B manc. ‖ 23 *αὐτὴν* H^{1}I^1 : *αὐτὸν* BPL*ατ*QW ‖ 25 *γραμματικῆς* text. H^{1}I^1 : *γραμμικῆς* mg. H^1 I^1, B (?) PL*ατ*QW ‖ 31 *ἀπαλλάμνον* H^{1}I^1 : *ἀπάλαμνον* BPL*ατ*QW ‖ 35 *ἀτεριἀπεραντολόγους* H^1 *ἄτερά-περαντολόγους* I^1 : *ἀπεραντολόγους* BPL*ατ*QW ‖ 37 *παρὲ* HI : *καὶ παρὰ* BPL*ατ*QW ‖ 41 *διαφωνοῦνται δὲ* om. HI : habent BPL*ατ*QW ‖ 47 *σαλαμῖν᾽ ἀφένων* text. H^{1}I^1 [*ἢ φέτων* H^1 mg.] : *σαλαμίναφετων* B *σαλαμῖναφετῶν* P^{1}Q *σαλαμῖν᾽ ἀφέντων* L*ατ* *σαλαμῖνα φέρων* W ‖ 48 *ἀθήνων στήσαντο* H^{1}I^1 : *ἀθηναίων ἵσταντο* BPL*ατ*QW ‖ 50 *λαμπρῆς — πόλις* in text. om. H^{1}I^1 : habent BPL*ατ*QW ‖ 53 *κεκροπιδῶν* HI : *κοδριδῶν* PL*ατ*QW *κοδρείδων* B ‖ 54 *οὐδὲν* HI : *μηδὲν* BPL*ατ*QW ‖ 63 *αὐτοῦ* om. HI : habent BPL*ατ*QW ‖ 70 *φέρεσθαι* HI : *πορεύεσθαι* BP*ατ*QW ‖ ibid. *εὐτυχοῦντι* HI^1 : *ἀτυχοῦντι* BP*ατ*QW ‖ 81 *οὐδὲν μισθ᾽* text. H^{1}I^1 : *οὐ δεύμεσθ᾽* BP*ϱ*QW *οὐ δεύμεθ᾽* *γ*T *οὐ δεύμεθα* U *οὐ δεξάμεθα* V ‖ 92 *φέρει* H^{1}I : *σημαίνει* BP*ατ*QW ‖ 108 *ἑβδομήκοντα* HI : *ἐνενήκοντα* B*δ*Q *ἐννενήκοντα* P*γτ*W ‖ 110 *λυσίνιον* HI : *κτησίβιον* BP*ατ*QW [in P nsc. qd. ss. P^1] ‖ 117 *τοίνυν ἔφη* om. HI : habent BP*ατ*QW.

Ex hoc librorum HI consensu qui usque ad finem Laertiani operis perdurat tamen nondum hercle nascitur librum I ad H redire; possit enim quispiam nisi alia accedant argumenta eodem iure contrarium contendere. at sunt quae illud arguant.

Praefert enim liber I haud contra atque codex H in universum eum contextum quem liber P post tertiam (manus P^4) correctionem praebebat, nisi quod quibusdam locis ubi H lectionem aut a correctore P^3 aut P^4 infultam in contextu habet, scripturam manus P^1 suppeditat: ut l. I 34 praebet I *οἷόν θ᾽ ἑπτὰ* (= P^1), cum in textu H^1 exhibeat *οἷον ἔπειτα,*

quod reposuerat P[4]; porro l. I 37 habet I *τὴν δὲ ψυχὴν εὔπορος, τὴν δὲ φύσιν εὐπαίδευτος* (= P[1]), cum H[1] in continuo expromat *τὴν δὲ τύχην εὔπορος, τὴν δὲ ψυχὴν εὐπαίδευτος*, quod restituerat P[3]. quos locos quibus alios similiter comparatos facili opera adiungere queas cum acrius intuemur, eos esse videmus, ubi in codice H scriptura manus P[1] ex exemplo Q advocata a librario adscripta est. quod qui secum reputarit, codicem I e libro H deductum esse statuere cogetur.

Correctus est liber I plurimis locis a cardinali Bessarione qui eum possidebat. quo in negotio homo ille perlitteratus usus est codice Marciano gr. nr. 393 (M) qui et ipse in eius supellectili erat. quae res tam aperta est, ut commemorasse eam satis habeam.

Alter codicis H filius est liber E. is cum codicibus HI in vitiis pg. 166 sqq. enumeratis conspirat. neque tamen ex hoc, sed ex illo descriptus est. quod inde efficitur quod librarius codicis E insigni atque paene insuperabili quadam oscitantia plerasque varias lectiones a scriba H[1] in margine libri H conlocatas ad unguem ut aiunt in contextum suum recepit. pauca exempla delibabo. l. I 47 in codice E pro *Σαλαμιναφετῶν* scriptum est *σαλαμῖν' ἢ φέτων*. miramur singularem corruptelam quaque ratione subnata videatur esse deliberamus. enuntiat codex H in cuius continua oratione prostat lectio *σαλαμῖν' ἀφένων*, in margine autem librarius scripsit *ἢ φέτων* ut in aliis libris *ἀφέτων* legi indicaret. scriba vero libri E istius notae sensum parum adsecutus pro *ἀφένων* exarandum esse credidit *ἢ φέτων* (cod. I *ἀφένων*, *τ* ss. I[2] ut legeretur *ἀφέντων*). consimilem vir ille bonus commisit errorem l. I 54 quo loco H in contextu habet *ἀνὰ πρώτους*, in margine *ἢ ἂν πρῶτος*: hinc in codice E pro *ἀνὰ πρώτους* reperitur *ἢ ἂν πρῶτος*. denique l. I 119 in H Pherecydis *Pentemychi* initium sic traditur: *ζεὺς μὲν καὶ χρόνος εἷς ἂν καὶ χθὼν ἦν* (de vera huius initii forma cf. Dielsii comm. *Zur Pentem. d. Pherek.* in *Sitzungsber. der K. Pr. Ak. d. Wiss. z. Berlin* v. XI [1897] pg. 146). ad vocabula *εἷς ἂν* H[1] in margine adnotavit variam lectionem: *ἐς ἀεί*. codicis E autem librarius omissa suppleri

opinatus edidit: *ζεὺς μὲν καὶ χρόνος ἐς ἀεὶ εἷς ἂν καὶ χθὼν ἦν.* sapienti sat.

Correctiones codicis E quae cunctae stolido eius librario debentur ad res levidenses spectant ut sicco pede eas transsilire liceat.

Tertio loco nominandus est codex Y. quem cum libro H haec habere communia ex schedis Wachsmuthii et Gundermanni disco: primum quem ad modum codex H in fronte gerit mancum illum titulum *Λαερτίου διογένους βίοι καὶ γνῶμαι τῶν ἐν φιλοσοφία εὐδοκιμησάντων βιβλίον ᾱ.* tum l. I 25 H¹ in textu posuit *γραμματικῆς*, in margine adpinxit idem *ἢ γραμμικῆς*: aeque Y in textu exhibet *γραμματικῆς*, in margine *ἢ γραμμικῆς*; porro l. II 10 H¹ text. *λίθρον*, mg. ead. man. *λίθον*: item Y text. *λίθρον*, mg. *ἢ λίθον.* praeterea in utroque libro desunt l. I 64 vocabula *διαφωνοῦνται δὲ* (cf. supra pg. 166). e quibus exemplis scripturae, licet sint pauca, in quem codicum Laertianorum gyrum liber Y trahendus sit satis liquidum est. ex ipso autem exemplo H propagatum eum esse inde patet quod saeculo XVI testante subscriptione Florentiae exaratus est: qua aetate codex I Venetiis, Romae codex E adservabatur, contra librum H Florentiae fuisse exploratum est. ceterum rem sic se habere iam Wachsmuthius *Corp. poet. Gr. lud.* fasc. II pg. 54 auguratus est.

Forsitan etiam codicis **F altera pars** (l. III 60 — X extr.) ad librum H revocanda sit, quippe quocum principio libri VII haec habeat communia menda hasque lacunas: l. VII 4 in codice P vox *λύσεις* (BLγτU) compendiose exarata est *λ^υ*: quod compendium nemo eorum qui hunc librum descripserunt, recte intellexit. atque librarius quidem codicis H vocem *λόγων* innui arbitratus dedit *λό^γ*; similiter in F legitur *λογ*. l. VII 9 F cum H praebet *ἀριστόδημον*, cum BPLγτUQW exhibeant *ἀριστόβουλον*. l. VII 21 HF¹ *ἐπικαλουμένου* pro *ἐπιβαλλομένου* BPLγτUQW. l. VII 26 HF *παρὰ μὲν* pro *μὲν παρὰ* BPLγτUQW. l. VII 27 HF *ἐπιποιεῖν* pro *ἐπιπιεῖν* BPLγτUW [*ἐπὶ πιεῖν* Q]. l. VII 28 HF om. *εἶναι δοκεῖν*, habent BPLγτUQW. l. VII 29 H¹ dedit *ἄνεις*, H³ transfixo lineola accentu circum-

flexo acutum supra litteram υ posuit, ut nunc hoc in codice H exstet ἄ̃υεις; peraeque F ἄ̃υεις. l. VII 32 HF[1] om. οἴεσθαι, cum prostet in libris BPLγτUQW. l. VII 34 H ἡσιδώρῳ, F ησιδώρῳ (sic): ἰσιδώρῳ BPLγτUQW. l. VII 35 H[1] text. ἐνοῆσαι, mg. H[1]F ἐννοῆσαι: νοῆσαι BPLγτUQW. l. VII 39 HF[1] λέγειν pro λόγου BPLγτUQW; ib. HF ἐν ᾶ τῷ pro ἐν τῷ ᾶ BPLγτUQW. l. VII 43 HF om. verba καὶ τῆς φωνῆς — φαντασιῶν τόπον, cum legantur in testibus BPLγτUQW.

Dubitanter, quamvis aperto cognationis vinculo inter se copulati sint libri HF, hunc inter codices ex illo derivatos rettuli: namque cogitari etiam potest librum F ex I aut E aut Y expressum esse qui libri adcuratissime exemplaris H memoriam repraesentant. rem si dis placet sat exiguam diiudicare non possum, cum codicum IEY lectiones libri VII Laertiani mihi non sint in promptu.

Correctum esse librum F manu F[4] ad normam codicis W supra ostendi (pg. 116 sq). manuum F[2] et F[3] in altera parte nulla nisi fallor exstant vestigia.

Sed iam in viam redeamus. quoniam codicis H prolem absolvimus, pergamus in percensendis iis libris qui ab exemplo P originem traxerunt consideremusque codicem R, cui Menagius principio *Observ. et emend. in L. D.* pg. 147 ed. Huebn., quia tantum l. I et particulam libri II continet, nomen *Decurtato* indidit. Bonnetus autem, qui obiter quasique praeteriens *Mus. Rhen.* vol. XXXII (1877) pg. 590 mentionem eius fecit, proxime eum ad libri H memoriam accedere adseveravit. at erret, si quis eum ex hoc manasse existimet. quod, ut unum memorem, vel propterea credi vix potest quod R prorsus immunis est eorum vitiorum quae utpote codicis H singularia pg. 166 proposuimus. unde emerserit liber R quod tam compendiose quam evidenter demonstrari licet, gratia habenda est eius librario qui somnians l. I 98 omisit verba τὴν ἀρχὴν εἰς τυραννίδα μετέστησε καὶ οὐκ εἴα ἐν ἄστει ζῆν, quae unum integrum codicis P efficiunt versum. mox vero ipse librarius errore suo intellecto pusilla scriptura omissum colon in margine voluminis sui supplevit. quod autem

Bonnetus l. l. codicem R magnam cum libri H memoria similitudinem habere pronuntiavit, ac recte quidem pronuntiavit, id facillime eo explicatur quod uterque codex post manus P^4 retractationem et ante manuum P^5 P^6 correctiones ex exemplo P transscriptus est.

Correcturae libri R ab ipso omnes librario confectae neque multae sunt neque dignae quae hoc loco excutiantur.

Transitum facio ad codicem **M**. inter hunc et librum P aliquid rationis intercedere dilucide ii docent loci ubi in codice M manu librarii additae sunt (plerumque inter lineas) variae lectiones. adsolet enim quae in textu libri M legitur scriptura ea esse quam dedit P^1, suprascripta autem ea quam adpinxit corrector aliquis libri P. seligam quae huc faciunt graviora.

κίβισσον
I 26 *κίδισθον* M^1 *κίδισθον* P^1, ss.*κίβισσον* P^5 : *κίβισθον* B
συνόμιλος
κίβισσον Lατ ‖ 81 *ὁμίλαος* M^1 *ὑμίλαος* P^1, ss. *συνόμιλος* P^2, *ῡ* in *ὁ* corr. P^4 : *ὕμιλλος* B *συνόμιλος* αT *ὁμίλαος* ϱ ‖ 93
τίνη ἔασιν
τινες εἰσὶν M^1 *τινες εἰσὶν* P^1τ, ss. *τύνη ἔασ̂* (= *ἔασιν*) P^5 : B^1 qd. ded. dub. *τινές τοι ἔασιν* F *τινές τιν εἰσὶν* D *τινες τὶν*
ἐνταῦθα
ἔασιν U *τύνη ἔασιν* V ‖ 113 *τουτᾶ* M^1 *τού· τὰ* P^1, *τουτᾶ* P^4, ss. *αὐτοῦ ἐνταῦθα* P corr. n. q. : *τουτα* B *τουτᾶ* γτ *τουτὰ* σ ‖ II 46 *σάλῦϱος* M^1 *σάλυϱος* P^1K, α super υ scr. P^5 :
ου
ἰλλυϱὸς B *σάλαϱος* LαTZ ‖ 120 *γάμῳ* M^1 *γάμωι* P^1, ss. *ου*
λιδ
P^4 : *γάμω* B *γέμου* Lατ ‖ III 2 *ἀναξιάδης* M^1 *ἀναξιάδης*
ἕτεϱον
P^1, ss. *λίδης* P^5 : *ἀναξιλήδης* B *ἀναξιλίδης* Lατ ‖ 11 *στεϱϱὸν* M^1 *στέϱϱον* P^1, ss. *ἕτεϱον* P^5 : *ἕτεϱον στεϱὸν* B^1α *ἕτεϱον*
δεικτηϱίου
στεϱϱὸν τ *στεϱϱὸν* L (*ον* ras. L^2) ‖ V 37 *δικαστηϱίου* M^1 *δικαστηϱίου* P^1, ss. *δικτηϱίου* P^5 : *δεικτηϱίου* BL^1σ *δικαστηϱίου*
τῶ ἔπει
γτ ‖ 77 *τὸ ἐπὶ* M^1 *τὸ ἐπὶ* P^1Bϱ, *τῶ ἔπει* ss. P^5 : *τὸ ἔπει* γT *τῶ ἔπει* Lσ.

His aliisque consimilibus locis satis comprobatur codicis M memoriam ad librum P reverti. idem ceterum evincitur

grandi numero vitiorum exempli P propriorum quae per libri M contextum diffusa sunt. quorum adposuisse satis erit haec:

I 59 *οὐ τέθεικε* MP : *οὐκ ἔθηκε* recte BLZ *οὐ τέθηκε(ν)* αTK ‖ 62 *τεφρώσαντα* MPϱ : *τεφρώσαντας* BLαT ‖ 68 *ἐλεγείαν* MPϱ : *ἐλεγεῖα* BαT ‖ 83 *εὐθένειαν* MP : *εὐσθενείαν* B *εὐσθένειαν* recte ατ ‖ 111 *φάσγων* MPϱ : *φλέγων* recte B *σφάγων* γUT *σφλέγων* V ‖ II 62 *ἐπιεζεῖτο* MPK : *ἐπιέζετο* BLαTZ ‖ 104 *γεγράφει* MP : *γέγραφε* recte γ *ἐγεγράφει* B *γράφει* δτ; L tot. col. om. ‖ 142 *ἠλείαν* Mϱ *ἡλείαν* P1 : *ἰδίαν* BL1αT ‖ III 107 *φθογγὴ* MPK : *φθόγγοι* BLαTZ ‖ IV 2 *φλισία* MP : *φλιασία* BLατ ‖ 31 *πολλὸν* MP : *πολλῶν* BLατ.

Verum enim vero in errore versaretur qui codicem M ex i p s o libro P descriptum esse arbitraretur. hoc ne statuamus scrupuli obnituntur haud leves. quorum validissimus ille est quod liber M non solum quibusdam vitiis caret quae in codice P non correcta manserunt, quae tamen de suo ipse ingenio librarius tollere minime potuerit (ex. gr. l. I 50 in P [et iis libris qui ex ipso P expressi sunt QWHR] legitur *θαλάσσης* pro *χαλάζης* a nullo correctore infestatum, cum M cum testibus BLατ recte exhibeat *χαλάζης*), sed etiam plerasque continet lectiones quae e codice P neutiquam arcessi potuerint, cum in aliis Laertianae scriptionis exemplis prostarent: unde scribam libri M eas excogitasse parum est veri simile. potiores autem in priore Laertii operis parte sunt hae:

I 49 *τινας ἐκκλησίας* MK : *τινα ἐκκλησίαν* P ‖ 53 *τῆς τιμῆς* ML1ατ : *τιμῆς* P ‖ 60 *ἐκεῖ μὲν* MK : *ἐκεῖθεν* P ‖ 78 *κραδίην* Mατ : *κραδίη* P ‖ 108 *θεὶς* Mατ : *τιθεὶς* P ‖ 120 *εἶδε* Mγτ : *ἴδε* P ‖ 122 *κλειήθρης* Mγτ : *κλειθρίης* P1 *κλήθρης* P4 (?) ‖ II 83 *παρὰ διονυσίῳ* Mατ : *διονυσίῳ* P ‖ 103 *βιβλίον πώμαλον* Mατ : *βιβλίον* P1 *βιβλίον πάγκαλον* P6 ‖ 113 *φίλον* Mατ : *δίφιλον* P ‖ 115 *τἀργυρίου* M1αϱ : *τἀργυριδίου* P ‖ 120 *προσεσκώφθη* Mϱ : *προσεσκώφθη δὲ* P ‖ 123 *νικάψορα* MδTK : *νικάτορα* P1 *νικάνορα* P4 ‖ III 2 *ἀπόλλωνα* MLατ : *ἀπόλλω* P ‖ 15 *φυσικῶς* Mατ : *φυσικὸν* P ‖ 16 *ὗς δὲ υἵ* Mγτ : *ὗς δὲ θὴν υἱί* P ‖ 26 *θεόπεμπτος* Mατ : *θεόπομπος* P ‖ 90 *βουλεύεσθαι καὶ* Mατ : *βουλεύεσθαί τε καὶ* P ‖ 102

καλὰ Mατ : *ἀγαθὰ* P ‖ IV 14 *λυσιμάχου* Mατ : *λυσιμάρχου* P ‖ V 51 *τὰ περὶ* Mατ : *πρῶτον μὲν βούλομαι γενέσθαι τὰ περὶ* P.

E qua tabula duplex redundat utilitas: primum medium inter P et M exemplar (μ) sumendum esse patescit; deinde cum eae lectiones quas M ex P haurire non potuit uno omnes libro K suppeditentur, ad hunc vel fratrem eius germanum exemplum μ correctum fuisse elucet.

Emendantes autem in libro M discrevi manus duas: utriusque correcta digna sunt ad quae oculorum aciem intendamus. ac tempore prior illa est manus quae atramento utitur furvo. ad quam certo correcturae redeunt hae:

I 32 *διvδυμαίω* M^2P^5αT : *διδυμαίω* M^1 ‖ 35 *τῶν τε* M^2PLδρ : *τῶν δὲ* M^1 ‖ 43 *ὁμιλήσοντες* M^2BPδ : *ὁμιλήσαντες* M^1 ‖ 44 *ἀθηνέων* M^2P^3δ : *ἀθηναίων* M^1 ‖ 55 *κυνέγειρος* M^2P^5(?)γT : *κυναίγειρος* M^1 ‖ 79 *ἁ γειναμένα* M^2P^4ρ : *ἁ γειναμένη* M^1 ‖ 88 *ἐπήνεκε* M^2BPδ : *ἐπήνεικε* M^1 ‖ II 46 *θεὸν* M^2 fort. P^1 (ss. P^4) αT : *θεὸς* M^1 ‖ ib. *ἐξέπιον* M^2 Pατ : *ἐξέπιαν* M^1 ‖ 60 *περὶ* ss. M^2 *περίστρατος* BP^1 : *πεισίστρατος* M^1 ‖ 115 *τἀργυριδίου* M^2BPLT : *τἀργυρίου* M^1 ‖ III 13 *ὁμοιότατα* M^2PK : *ὁμοιότητα* M^1 ‖ 31 *καλὸν* M^2 [*καλ*^{ὁ} P quod = et *καλὸν* et *καλὸς*] : *καλὸς* M^1 ‖ 41 *ἰφιστιάδων* mg. M^2B mg. P^1 δ : *ἡφαιστιάδων* M^1 IV 6 *πορνικοὺς* ss. M^2 ss. P^4Lατ : *προυνίκους* M^1 ‖ 17 *λυττῶντος* ss. M^2 ss. P^6BLρ : *ἄττοντος* M^1 ‖ V 36 *λακίππου* mg. M^2 text. P^1 U : *ἀλκίππου* M^1 ‖ 83 *καλχηδόνιος* M^2 P^1Lδ (?) : *χαλκηδόνιος* M^1.

Advocavit igitur manus M^2 in usum suum librum P et quidem — si modo scripturam *λυττῶντος* l. IV 17 recte ad P^6 rettulimus — correctionem manus P^6 iam passum.

Alter corrector libri M nemo alius est nisi cardinalis Bessarion ad cuius bibliothecam etiam codex M pertinebat. aut ego egregie fallor aut uno ille loco calamum ad emendandum admovit, cum omissa aut cola aut vocabula duobus vel tribus locis supplevisset. primum eius correctionem pensemus. reposuit quidem l. I 89 loco vocabulorum *ἔστ᾽ ἂν ὕδωρ τε ῥέῃ* verba *ὄφρ᾽ ἂν ὕδωρ τε νάῃ.* qua de emenda-

tione ut iudicium facere possimus, paullulum mihi exspatiandum est. Bessarionem Platonis et amantissimum fuisse et peritissimum cum aliunde compertum habemus, tum documento est primarium eius opus cui hic index praepositus est *In calumniatorem Platonis* (cf. Bernhardyi *Grundriss d. Griech. Litt.* I^5 [1892] pg. 791 et Voigtii l. *Die Wiederbel. d. class. Altert.* II^3 [1893] pg. 155). de hac re quem ad finem commonuerim brevi senties. verba autem Graeca supra laudata pertinent ad celeberrimum illud epigramma monumento Midae inscriptum quod non nulli antiquis temporibus ad Cleobulum auctorem referebant. id plus minus integrum apud plurimos veterum scriptorum traditur (cf. Pregeri *Syllog. epigramm. Graec.* pg. 233). ac Laertii quidem codices unanimi praebent ἔστ' ἂν ὕδωρ τε ῥέῃ (BPL^{2}ατ quique e P deducti sunt libri QWHRμ nec aliter qui ad H redeunt codices IEY; L^1 mancus); quae memoria etiam apud quosdam alios scriptores Graecos occurrit; alii vicissim suppeditant ἔστ' ἂν ὕδωρ τε νάῃ. soli Plato (*Phaedr.* p. 264 D) Libaniusque (v. I pg. 619 R.) praebent ὄφρ' ἂν ὕδωρ τε νάῃ. iam sentin' cur Bessarionis studiorum Platonicorum iniecerim mentionem? nempe cardinalis Platonis scriptorum scientissimus, cum emendationem suam libro ullo Laertiano deprompsisse nequeat, Cleobuli versum correxisse existimandus est Platone auctore, quem in Phaedro pro ἔστ' ἂν ὕδωρ τε ῥέῃ exhibere ὄφρ' ἂν ὕδωρ τε νάῃ memoria teneret.

Porro Bessarionis supplementa speculemur. l. I 10 foramine nescio quo pacto orto intercepta est vocula τινα et verbi ἀποτελεσθῆναι prima particula (ἀπ). adiecit in margine Bessarion παντοῖα ἀπο ut legeretur ζῷα παντοῖα ἀποτελεσθῆναι. sed ne hoc quidem supplementum ex libro ullo Laertiano accitum esse potest, cum testes BPLατ (additis QWHRμ IEY) conveniant de lectione ζῷά τινα ἀποτελεσθῆναι. quid multa? vir praeclarissimus vocem παντοῖα ex sensu loci supplevit; ἀπο autem nullo negotio adipisci poterat cum superessent litterae οτελεσθῆναι. — deinde Bessarion hiatum replevit l. III (de Platone!) § 60. quo loco librarius omiserat verba τῆς ὀγδόης ἡγεῖται Κλειτοφῶν ἢ Προτρεπτικός, ἠθικός a Bessarione

margini adscripta. quod complementum cum de suo adiecisse virum doctum omnes probabilitatis excedat numeros cumque ista verba in codice I inveniantur, hinc Bessarionis supplementum petitum esse veri est simillimum.

Filios nanctus est codex M duos: quorum maior natu est liber A. cuius contextum qui cum libro M comparaverit, inter utrumque codicem interiorem quandam consensionem intercedere non poterit non iudicare. gravissima eorum quae huc spectant adferre liceat. l. I 8 MA praebent *ζωάστρην* pro *ζωροάστρην* (BPL*ατ* posterique codicum P et H); I 75 MA *ἀποτεγανόμενος* (*ἀποτ-Γανόμενος*) pro *ἀποτεμόμενος* (BPL²*α* filiique cod. P et H, *ἀποτεμόμενοι* T, *ἀποτυγανόμενος* *ρ*, L¹ manc.); III 55 MA *καὶ οἱ ἐκ* pro *καὶ εἰ ἐκ* (BPL*ατ* filiique cod. P et H); IV 6 MA *ἀγαθόνορος* pro *ἀγαθάνορος* (BP prolesque cod. P et H, *ἀγαθάνωρος* L, *ἀγαθήνορος* *ατ*). neque in rebus externis libri MA non mirabiliter conspirant: veluti l. I 97 in utroque codice inter vocabula *αἰσχρόν* et *δημοκρατία* interstitium est circiter novem litterarum inexplicabile. expressum autem esse librum A ex M inde demum conficitur quod ille scripturas variantes codicis M non tantum a librario exaratas, verum etiam a correctore M² adiectas manu prima perscriptas exhibet omnes (cf. pg. 170 et pg. 172 [l. II 60; III 41; IV 6; 17; V 36]).

Quae cum ita sint, plura de codice A disceptare supervacaneum esse puto; hoc addiderim, eius librarium qui sedulo omnes fere manus M² correctiones respexerit, contra Bessarionis emendatorum nullam tenuisse notitiam: nam dedit l. I 89 *ἔστ' ἂν ὕδωρ τε ῥέῃ* (quam lectionem Bessarion in libro M prope funditus delevit) et l. III 60 verba *τῆς δὲ ὀγδόης — ἠθικός* omisit. praeterea codex A habet l. I 10 lectionem *ζῷά τινα*: unde clarescit eum ex illaeso codice M transscriptum atque hunc illam lectionem tutatum esse.

Alter libri M filiolus est codex N mancus ille quidem incredibilique neglegentia confectus. quocum paucis transigere licet. praebet enim — detractis scilicet iis quae suo Marte librarius eius peccavit: sunt vero multa — memoriam libro-

rum MA simillimam. nam praeterquam quod l. I 8 *ζωάστρην*; 75 *ἀποτεγανόμενος*; III 55 *καὶ οἱ ἐκ*; IV 6 *ἀγαθόνορος* promit, l. I 97 cum unis codicibus MA post vocem *αἰσχρόν* spatium habet vacuum 9 litterarum, ita ut hoc solum quaeratur ex libro M an ex codice A descriptus esse videatur. in qua quaestione momentum facit quod l. I 10 *ζῶα παντοῖα*; l. I 89 *ὄφρ' ἂν ὕδωρ τε νάῃ*; l. III 60 verba *τῆς δὲ ὀγδόης* usque ad *ἠθικός* — ad summam Bessarionis correctiones absoluto libro Arundeliano codici M adiectas exhibet: ergo N ex M, non ex A fluxisse putandus est. obiter moneo saeculo XV exeunte atque XVI ineunte etiam alios multos Venetiis iussu et impensis ducum Bavariae conscriptos esse libros (cf. Westermanni *Paradoxogr.* pg. VIII).

Duxi te, benevole lector, longo itinere per secretas minusque tritas scientiae nostrae regiones nec amoenas illas aut laetas, sed tristes plerumque et asperas. attigimus autem propositam metam neque nullum spero ex peregrinatione reportavimus fructum. ut vero mercator qui e longinqua via domum revertit, inita subductaque ratione quid lucri fecerit explorat, item nos eorum quae enucleavimus summam praecise complectamur stemma proponentes codicum Laertianorum secundum ea quae disputationis nostrae decursu eruimus exactum.

Stemma codicum Laertianorum.

CODEX ARCHETYPUS

α — β

α: γ, δ
γ: F1, D, τ
D: G, S
τ: T (dashed), ρ
ρ: Z, K
Z: C, X, CODEX AURIGALLI
δ: U, V
V: O

β: λ*, ε
λ*: λ, L
ε: B, P
P: Q, W, H, R, μ
H: J, E, FII, Y
μ: M
M: A, N

ADNOTATIO:

● - *codices puri classis α*

○ - *codices puri classis β*

◐ - *codices ex utraque classe mixti*

● - *codices memoriae dubiae*

Litteris Graecis deperditi codices Laertiani operis insigniti sunt.

Tabula argumenti.

pg.

Praefatio . . . . 75—77

I. **Codicum Laertianorum descriptio** . . . . . . 78—103

II. **Quae ratio inter codices Laertii intercedat**

A. De codicum Laertianorum archetypo . . . 104—106

B. De Laertianae scriptionis libris puris

1. De classe α . . . . 107—122

2. De classe β . . . . 122—124

C. De libris Laertianis mixtis

1. De codice P . . . . 125—133

2. De codice L . . . . 133—140

3. De codice T . . . . 140—144

4. De libris CKXZ . . . . 144—153

5. De codicis P correctionibus eiusque propagine . 153—175

D. Codicum Laertianorum stemma 176